

R. M. K. I.
149.

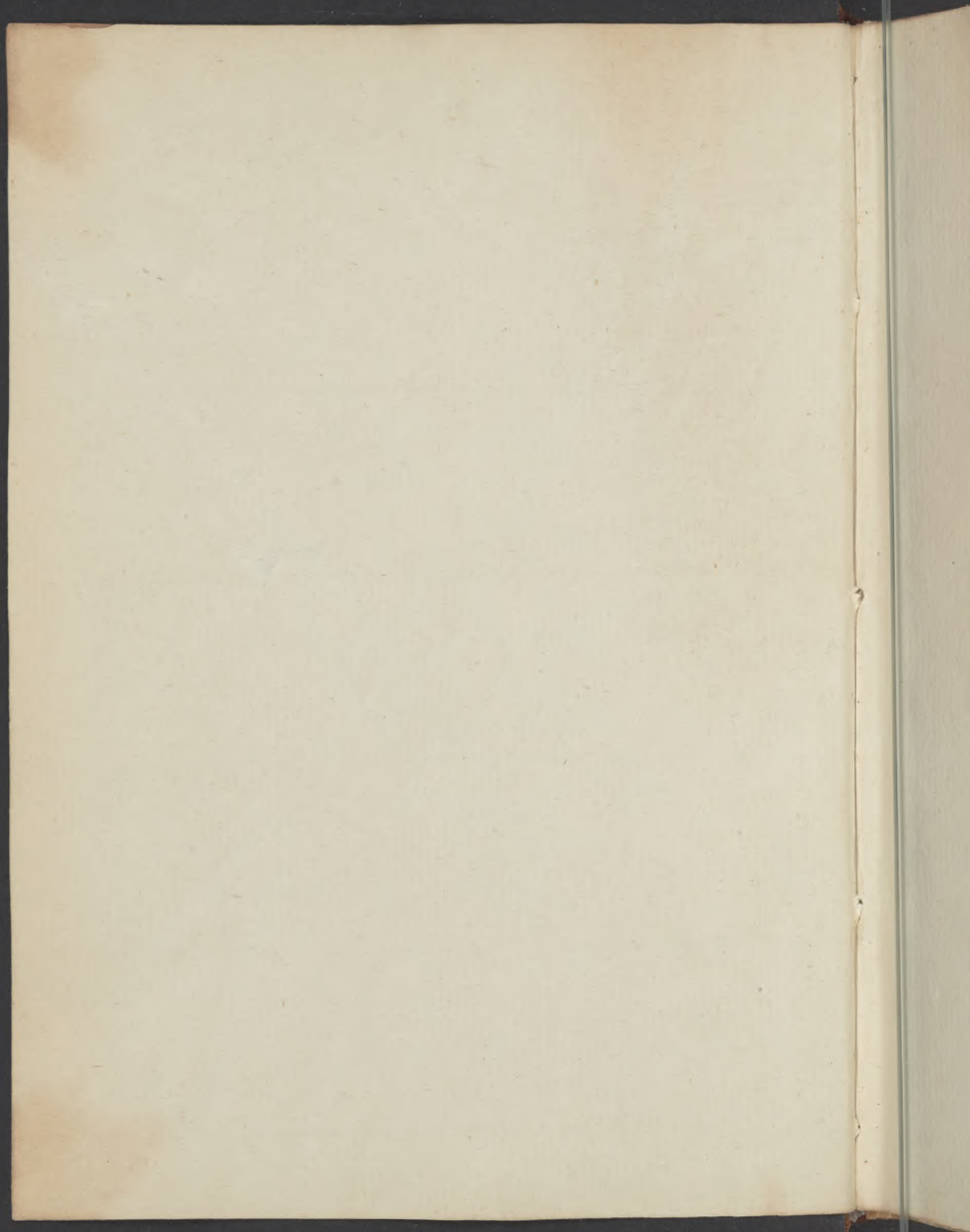
---

gg + (g u r l s) lev. h i o p i e.
a₁ - b₂ lev. c o n k a.

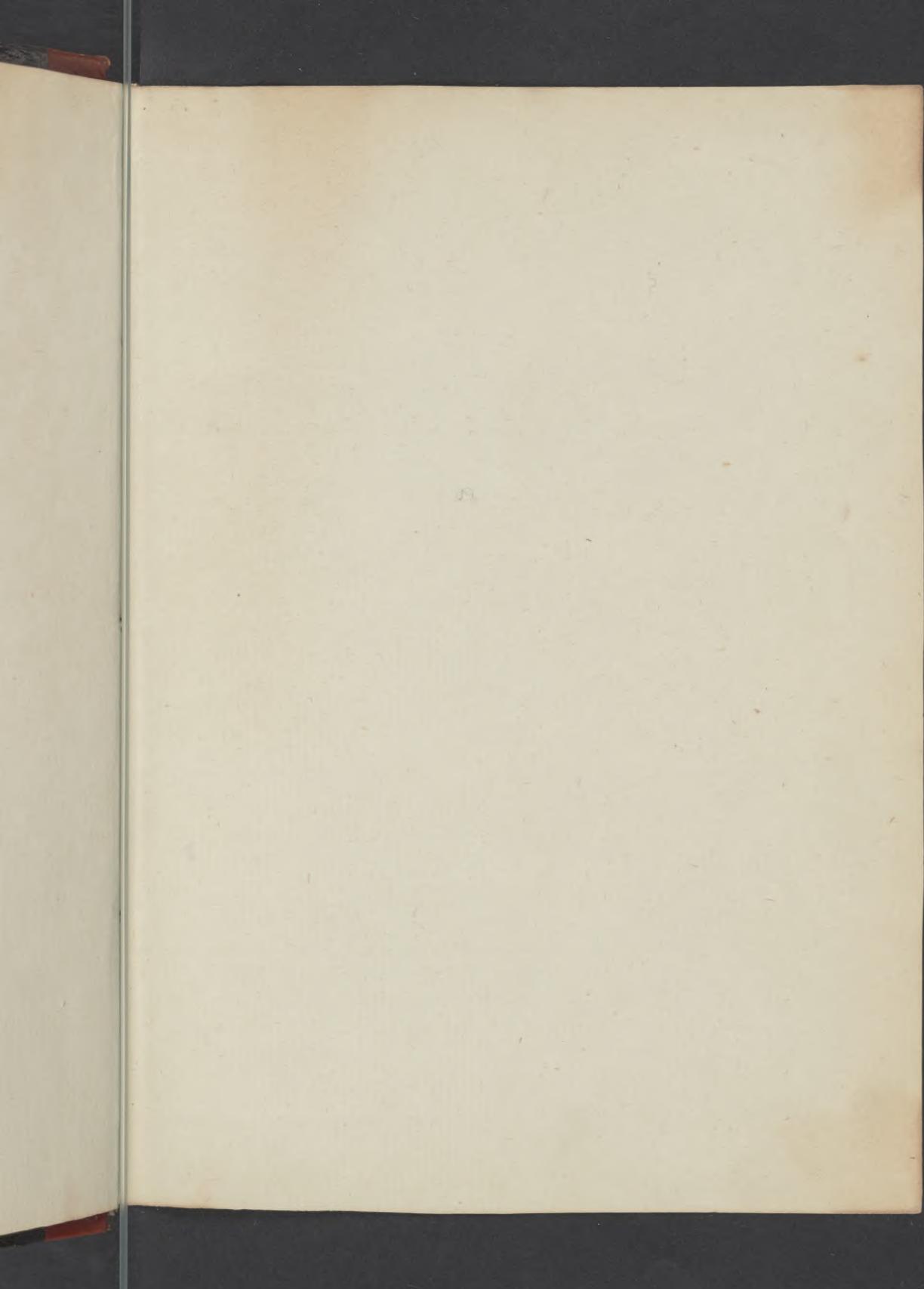

1774.

B.

B. Crar: L. T. Beol. founion. L. Oru
Sais.

Bibl. Hung. Jankeowichiane.
L. ord. 5.

Libellum hunc, ab auctore Petro Doenem:
isra. scriptum esse, seq. testantur:

- 1) Papyrus, typi ac litterarum characteres, cum
papyro, typis ac characteribus, alterius eius:
dem libelli adauante conuenientes, qui prodii:
it Semptem 1577. in 8to sub titulo: Neqy
Kogyvetske, A' Kerepfitenyi Hitark Tudományi,
vol.
- 2) Litt. X. q. fac. a. quae de Joh. Liptio Ep^o nar:
Lauter, de Petro Doenem isra, quasi eiusdem
Liptii apud Ferd. I. delatore, conemodè possunt
intelligi et interpretari
- 3) Litt. 2. q. fac. b. quae de Valentino Török, magno
Egrii Patrono, sed partium Zapolyanarum, seu
quae, referunt, indicio sunt, auctorem Ferd.
nando fidelem vasallum fuisse. f. fac. a. in margine
- 4) Litt. y. 35 prouocat auctor, ad Postharum seu cum
quintam Diuicam post Pentecosten.

(Semptem)

[Lautsek Márton szabolcai
v. levele kerestára.]

Igen
Hátam
GES
ISTE
lagar
va

Legyetek
Ne itéljé
Ne karho
Megbecs
Adgyaroc,

Es i
Ekeppen
Büntes berint

Es
Beralkoz
vlon vgy. H
ne adgyon, es d
zonyon ondom
nem mind a v

Igen
Három szép és szűke.

**GEŠ PREDIKACIO, AZ
ISTEN NEC IRGALMAS.**

Agarol, es az mi egy mashoz
valo Irgalmassaginkrol.

Ez Euangeliombol:

Lvc. 6.

Legyetec Irgalmasoc, mino a si mennyei Atyatok irgalmaso
Ne itellyetec, es nem itelsetec.

Ne karhogatassatoc, es eh sem karhogatassatoc:
Meg boczassatoc, es meg boczattatoc eh nektec.
Adgyasoc, es adatic eh nektec.

Es imezből: Matth: xviii.

Ekeppen czelekesic az en mennyei Atyam eh velece, ha
fiutes serint meg nem boczattoc az eh fele baratosoknac:

Es imezből Matth. v.

Barathozzal meg az te ellenségeddel hamar, mig ő vele az
vlon vagy. Hogy az te ellenséged valamikor teged az Bironas
ne adgyon, es a Biro az hoharnac, es vetteffel az tömlőzbe. Bio
zonyon ondom te neked, ki nem idő onnan, mind addigis, mig
nem mind az vtolso fillyerig meg fizet.

Anno 1578. 4. Augusti.

Meg
tatic tü
Adgy
Es imez
adic Re
Holot
ki sam
ossa tiz
o ház e
szre akar
Az el rötte
mind meg
tiz forinto
tarlan. K
WR öt
tol ily ho
Ecke
nyei Ar
böl meg
az ő fele
Harm
ötödik R

PREDIKATIO

Meg boczassatoc, es meg borsat
tatic tú nektec:

Adgyatoc, es ádatatic tú nektec.

Es imezeket, hēnt Mathénac tizen nyol-
adic Reheből. MATTH. 18.

Holot Iesus Iduőzítenc hol egy Kiraly-
i, ki hāmot vétuen holgaiual, egy marad
ossa tiz ezer Talentommal, az az, tizher
o hāz ezer forintual; Kit mikor öröc tōm
lőzre akarna vetni az nagy adosslag miat.

Az el rőttenuen, engezteli wrat, es ingyen
mind meg engedi. De az, az álnoc holga tīac
tiz forintot is nagy kinzassal vōn meg holga
tarlan. Kiert be vadoltatec. Es érötte az
WR ötet öröc tōmlőzre vettete. Ezről v-
tol így hola Iesus Iduőzítenc:

Eckeppen czelekedic āz en Me-
nyei Atyamis tú velettec, ha hīuetek
ból meg nem boczattoc, ki ki mind
az ő fele barāttyanac.

Harmadīor oluald meg hēnt Mathénac
ötödīc Reheből imezeket: Matth. 5.

AZIRGALMASS.

Hallottatoc, hogy az regi
azt mondottac: Ne ölly, à ki
ólend, melto iteleltre, En kedig
dom ti nektec hogy valaki az ö
fiara meg haraglic oknekül, m
iteleltre. A ki kedig atyafianac
mongya, Racha, melto tanatfra.
kedig azt mondangya: Bolond,
to à pokolbeli tűzre. Azokaert mi-
kor à te aiandekodat az Oltarra vi-
sced, es ot meg emlekezél, hogy az te
atyadfiandac valamie vagyon te elle-
ned: Had ot az Oltar elöt à te aiāde-
kodat, es mennyel el előfer bekellyel
meg à te atyadfiaual, akkor iöyel es
vidfel à te aiādekodat. Bekelyel meg
à te ellēsegeddel hamar, mig ò vele az

vton

2

PREDIKATIO
H S; NAIROL EZ PREDI-
KATIONKNAC.

Nagy sokan nem ismerik az ő bűnös vol-
még azoc között is, kic magokat igen
nec vélic: Ki nélkül az ember nem tud
magat meg alazni, es nem tudgya az
Istvs halalanac draga voltat meg be-
i, Sem az Istent az ő irgalmaslagaert
ztalni. Azert it mint egy tükörbe elöd-
gyac è Predikacioc. Miczoda bűnösökkel
rakua ez egez vilag, es mindé ember.
oc miat minenü haragot, ostort, es
ántest érdemlene, Ha az WR Christus
mind az bűnnec tulaydonyitasat, mind az
bűntetést magara nem vötte volna.

De nagy sokan ezzelis igen gonoszul él-
nec, kienoha örömmel hallyac, hogy az Is-
ten ő nekic meg irgalmaz, es az ő sent Fiat
eleg valtsagul atta: De ezt álnoc szíuel velic.
az Christus neuet alnokul hordozzac, az Ke-
reztyenlegben ezac kep mutatoc, Mert igaz
poenitentialul Istenhöz nem igyekeznec
meg térni, az WR Istent az ő irgalmasla-
gaban nem akariac köüteni.

De a ij

Ezcc

AZ IRGALMASSÁG.

Ezec között leg könnyűbbec es rőttenes
resbec, azoc kie egez eletyekben haborog-
nac, vihat vonnac. perpatuirt üz nec, egy
malra rőt nec, egy mast bohontyac, egy ma-
lra panaszkodnac, egy mast gyalazzac. Kik
nec iteletyec melly rőttenetes legyen, ső
seg most ideien meg tanulnunc, hogy kel-
az vtolló Itelet napian ne bankodgyunc

Ezec mellet egyebekről is felőtte igen
es draga iduősteges tanuлагine leh nec: Ki-
nec à Summatatis mayd meg értheted: Cs-
hogy előker lassuc meg az Euangeliumokat
à kikkől követköznec az tanuлагoc.

HAROM EVANGELIOMBELI RESSETSKEC.

Olvasd meg sient Lukacs nac hatodic Re-
séből éze ket: Lvc. 6.

Legyetec irgalmasoc, mint à tū
mennyei Atyatok is irgalmas.

Ne itellyetec, es nem iteltettec.
Ne karhoztáztatoc, es tū sem kar-
hoztattattoc.

Meg

AZ IRGALMASS.

4
vton vagy, hogy áte ellenséged vala
r tegedet á bironac ne adgyon,
a hoharnac, es vetteffel á tön
e, Bizon mondom te neked, ki
iós onan mind adigis, mig nem
d az vtolso fillyerig meg fizetz.

S V M M A I A.

Ez Harombeli Euangeliombol les; nec íe
arom Predikacioinc, Most az első Predika
cionac á Summaiat érczűe még, az vtan ío
lunc az ketteirőlis.

Ez Euangeliomokbol. Elő; íer íollyunc á
mi íoc adossaginkrol, melly ket íele: bűnnec
es büntetelnec adossaga.

Masod; íor az Ísteñe irgalmassagarol mind
é vilaghoz, de kiualtképpen azokhoz kie ötet
íelic es hozza folyamnac íent Fianac ál
tala.

Harmad; íor az mi irgalmassaginkrol, ki
íel tartozunc egy mashoz: Hogy mint Ístn,
íííjs íenkit ne ítellyűnc. ne karhoztassunc.

a. íííj

íííjs

Meg

PREDIKATIO

mijs meg boczássunc, es adakozzunc, Merē
illy az Istenis mi hozzanc.

Negyedker ezac az bűnnec meg boczata-
sarol leszen Tanulagunc, De külön valo Pre-
dikacionkba, kinec a Sumaiat vgyan ot meg
tanullyuc, Hol meg értyuc Előker az mi fele
baratine mibe vétkezzenec mi ellendunc: Es
azoc melly kevesec a mi bűnünkhöz kepe-
st kiuel az WR Istent meg bantottuc es bant
tyuc. Touabba, ot meg tanullyuc mi mō-
dunc legyen az bűn boczatatában. Az vta-
meg értyuc melly igen hűkleges locsep o-
kokert, hogy egy mahnac meg boczássunc;
Es melly nagy bűn, es melly karos legyen
egy mahnac meg nem boczatni.

Az haragoskodasrolis ezuda igen draga
tanulaginc lesz nec. Kiket valaki io hűwel le-
lekuel meg oluas es kőuet, az, haz ezer hal-
pat mind ez világ kerint, mind az mas vi-
lag kerint velji. De mig io figyelmetelen
meg nem oluasod, addig draga voltat nem
érthed. Most lassuc első Tanulaginkat.

AZ ELSŐ TANVSAGROL

Az mi adossaginkrol.

AZ IRGALMASS.

Szent Mathénac tizen nyolczadic Resze-
be az Kiralynac szolgait tiz ezer Talentom-
mal marat volt adossa az ő wranac: az
az, tizszer valo száz ezer forinttal. Es ez
valobanis meg lehetett: Mint lattam enis
nagy wrakat, kic, soc kőw varokból es
közös városokból soc ezer iővedelmec le-
szen, mint fel sipoltac, fel laktac azt. Es ez
sant szantalan soc adossigba marattac, es i-
gen szegényül holtac meg. Az a szolgais en hi-
sem az fele volt. Ehöz hasonlittya az mi
Iesus Christus mindnyajunk
nac adossagat: Hogy mi az WR Isten ellen
tizszer valo száz ezernelis többet vétőtűnc.
De mint az igen reszeges, auagy meg bolon-
dult, nem veheti eszebe, es semminec tartya
az ő soc adossagat, mind addigis, mig elő
nem vonjac az ham adasra: Igy mijs annyi
ra meg bolondultunc, meg vakultunc, hogy
mi magunktul ingyen sem érhettyűnc miczo
da az mi bűnűnc, Azert Isten elő veteti ve-
lűnc az ő tiz paranczolattyat. az kit nagy
tűz közör, kőw Tablan ada ki az ő Pinkeld
napian: Kibe idente aztis, hogy mint az kö-
lly volna az mi hiűnc az ő paranczolattyat

igen soc az mi
adossagunc.

Szükség meg
ereenűnc miuel;
ragyunc adossac
st nunc.

Az tiz parano
czolat az mi Ro
gistromunc.

Miert irta Isten
kőre, miere irta
ellen, ki vyanan.

PREDIKATIO

ellen, ha ő wyonnan meg nem lagyitáná s; ^é Lelke által: Eshogy mi magunktul azt az ő keuansagat meg nem érthetnőc, noha benpőnc teremtetete volt, hanem ha wyonnan predikaltatna. Predikaltattya azért, es keuannya hogy vntalan mint egy Tükerte abban tekintlőnc, es onnet meg ismeriőc hogy mi vagyunc adossag az tiz ezer Talento^m mal, az az: az ő tiz parancsolati ellen, tiz; ^{er} valo s; az ezer bűnőckel, Es annac büntetese^d

Ez fele az mi adossagunc:

Ez ket fele adossagot, a bűnt es annac érdemet, miert hogy meg akarja ismertetni velőnc, azért mostis ier veslőnc s; amot mind a tiz paranczolat s; erint, miuel tartozunc, es lassut ha igaz annyira ki teriede minden ember adossaga: Az az, lehet az, hogy minden emberbe annyi meg s; amalhatatlan soc vndoklag, latorlag es fértelmes örőc kethozatra valo bűnőc legyenec, a mint az WR CHRISTVS tiz ezer Talentomhoz, az az, tiz; ^{er} valo s; az ezer forintnac adossagahoz hasonlittya, Es annac igen nagy méltó haragiat es büntetese^t ielenti.

Az tiz parancsolatnac minden ellen, soc ezer s; er vecihez knc:

Noha czac tiz az Istenec parancsolattya, de mindenikbe soc nemes iohagot keuan az Isten. Az

A Z I R G A L M A S S.

Az elsőben, hogy ötet meg ismerjük, ben-
ne bizzunk. ötet féltjük, keressük elő te ma-
gunc meg alazzuk benne io remenlegünk le-
gyen es nyaualyankba ő ellene semmit ne zu-
gologgyunk. Az másodikba, hogy ötet a mi
szűk körül semmiuvel ne tiszteljük hanem tla-
z ő akarattya kerint kiuaft keppen, lelek-
ből kedig, a mint hogy ő lelki állat. Az har-
madikba, hogy az ő neuet a mint magát ne-
vezzi, es a mint maga felől hirdetet, tanul-
vallyuk, hirdessük. Az ő ünnepe napiat, az
hetedik napot ezac lelki iduössleges épületek-
be foglalvallyuk. Minden előttünk iaroinkat
tiszteljük. Ne öllünk. Ne paraznalkod-
gyunk. Ne orozzunk, Hamissat ne szollyunk.
Senkiet ne kiuaftvallyuk.

Egy nints ezekbe, ki ellen loc ezerker né-
vetkeztünk volna, Es ki miat loc adossagba
nem marattunk volna; Ket keppen kedig:
Elsőker hogy az mi első szűkeinc adossagais
es bűne reanc szallot, Kit az Isten az ő ke-
pere es hasonlatossagaraép, tökelletes tizta
termezetbe teremtet vala, hogy a mint ő
ezac meg sem mozdul soha semmi bűnre, így
szűkeinkis ő magoktul ezac meg sem indul.

Ket sele bűn-
nes adossagay
tunk.

b

tanac

Az

PREDIKATIO

első adósságunc,
szüleinké.

Matth. 22.

Rom, 7.

tanac arra, hogy valaha bünt kiutanc vol-
na: Hanem az hazug es gyolkos ördög ha-
zuda es el hitete őket, es az miat mint a Na-
tragulyas meg változic, ökis meg változ-
zanac, sőt minden szent természetekben me-
romlanac, es minketis azon romlot ter-
zetben fogantanac es sülenec, Azert I-
mi rayunkis, mind ez egez vilagon, mo-
kéri, kereszta, a mit ador volt, ép, töke-
tes, tizta természet: hogy őket tellyes-
uel, lelecek, minden külső belső érzen-
ginkel, fogyatkozás nélkül, tizta szeretetből
szolgallyuc. Es felebaratinkat vgy mint mi
magunkat. De ezt el veztuen az mi szüleinké,
mi sem adhatyuc meg, Mert nincs mi na-
lunkis, ő roloc az szent természet nem szállot
mi reakis, Mert nemis lehetet, Mert mi-
nec előtte embert sülenec, az előt el vezte
magokat, Azert Isten aztis kérten kéri es ke-
resi mind ez vilagon. Kit miért hogy nem
adhat, őis vereten veri erőtte őket, rayial és
sáydalommal süluen őket ez vilagra. Ez
egyic adósságunc, melly szüleinkről szállot re-
anc, kiket vgy keres Isten raytunc, mint a vi-
lagiac az fiakon keresic anyoc adósságat.

Mert

AZ IRGALMASS.

mert reaioc szallot az örökleg, es az atyoc
io szaga.

Ez felöt mijs mindennap rakton rakiuc
az töb töb adossagot. mind az tiz parantio
lat szerint minden szem pi latasban. Gon
dolkodgyal bár czac az ellö paranczolat se-
intis, bár czac keuesscis, el rötten; ha meg is-
mered mint nő az bün, mind ez egez vila-
on mindenekbe: Es mint romlottue meg
Adamba. Melly romlasrol, im szoloc elő-
ker: Hol kiczoda ismeri vgy az Istent, a mint
ismerni kellene? Igaz hogy maradot vala-
mi kitesiny Isteni ismeretnec szikraia bennüne,
De azbol mi es az ördög loc szaz ezer balu-
nyozast es kabal Isteni tizteletet gondoltunc.
Nézd el az Sido. Töröc, Papa hitet, hand
még elől vtol minden Isteni szolgalatyokat,
es töd az Isten igeie mellye proba köuel, on-
net saldits akar czac egy igen kitesinye, mint
ismerie ez világ az Istent. Söt mint el-
lenkezie az ő ki ielentet ismeretiuel, akarat-
tyual, tizteletiuel: azt még haborgattya es
szidalmazza. Hol hát az Adamba teremte-
tet igaz tökelleres, ép Isteni ismeret, es szer-
etetből valo Isteni szolgalat? el vehet mind ő
b ij belö-

*mimazunkent
gyűhet adossa-
ginc az masic.*

*Az mostani is-
teni ismeretseg
baluanyozast
nemz.*

Mert

PREDIKATIO

Isa. 29: belőle, es mind mi belőlőnc : Sőt mi nagy
Matth. 15: fochamis dolgot gondolunc Isteni ilme-
 ret es tiztelet gyarant: Nemde nagy gy-
 lazattyara élé tehát ez világ, az ő Istenenc?

Az moštani Maradot Adamtul valami kistiny iteletis
es gonoz közt beñűnc, kiuel meg kellene valaztanunc az i-
valosleles, igen gonoztul. De az minden emberbe foch-
ingadozo, tetlegű lelegy, es czac czonka bonka, es in-
 gadozo es tetouazo, A mint szoly akar mel-
 értelmis emberrelis, kérgy tanaczot dolgaid-
 ba, akar letkibe, akar ez világiba: hadakozas-
 ba, oruoffigba, erkölczednee biralaba, ma-
 gad tartalaban, munkadban, mesterlegedben,
 es akar mibe: meg lad, hogy tiz huf, fele kap-
 az elje, elmeie, mert nem bizonyos semmi-
 ben, auagy igen keuesbe, hanem bizonytala-
 nul hol imez hol amaz tettzie, es tanaczol-
 lyá.

Az moštani Marat erőtskeis mind külfő belő beñűnc
erőnc es akara- elmenkbe, gondolatinkba, szjuűnkbe, keuan-
tunc ugyan huro laginkba, akaratunkba, seműnkbe, fűűnkbe,
egyalag gonoszra kezűnkbe, es külfő belő tagainkba, es érze-
 kenségűnkbe. De mind azoc czac hitfagra
 vagyodnac, falytalanfagra, bűire, kenyess-
 re.

A Z I R G A L M A S S A G .

re. S; iud kedig es akaratod mint egy meg
gyűhőffődet bolond hurezol, von; on, es va-
gyottad ezac az nagy loc bű ökre.

Nints azért im már mi benádac az Isten
kepe, az az, az Isteni h;ent természet. *Mert* *Az Isteni
kep el bomlot
bennűnc.*
elmenec nem olly vilagos mint Istenbe, hanē
kua; setetes gondolattal. S; iudnkbe nints
ly io kuanlag mint Istenbe, hanem inkab
mindenkor ellenkezie az Istennec akarattya-
al mindenie paranczolattya h;erint. Erőne
sints az iora, hogy á mit ezac értűnkis, a-
uagy akarnaokis, azt sem h;erezhettyűnc meg,
Mert minden külfő belső tagunc es érzen-
legűnc ezac az bűare vagyodie, lőt vgyan
erőuelis rea hurtzol.

Ezt Isten valamenyil;er meg tekintie ben- *Az emberi roma
last valya az Iste-
ten es haragbie
rea,*
nűre, mind annyil;or meg bantatic miatta
ő h;ent sellege, hogy nem lattya azt az
mit ő teremtet volt. A mint te valamenyil-
;er meg tekinted az te regi h;ep hazadat, kie-
el rontot az te ellenseged, annyil;er meg h;o-
morodol es meg haborodol: Igy hűntelen
ezac reane valo tekintetűelis meg haborit-
tyuc az WR Istent: hogy nem vagyunc ol-
lyac á mint ő teremtet volt. Igy még á czer-

P R E D I K A T I O

hőpekis, mind vtalatolóc ő előtte természet
es hőletetec kerint. Es azért hőletnec iayial,
azert siwnac, riwnac, es megis halnac mind
nyaian. Ez az egyie adossagunc, ki Adam-
ról hőllot ez egez vilagra.

*At masie ados-
sagunc az hit m
magunc fediunc
fel.*

Masie az: Hogy naponkent minden hem
pillantasha, mindenie paranczolat ellen vét-
kezten vétkezűnc: Hogy őtet nem ismer-
iűnc czac vgyis mint magat wyonnan ki te-
lentette hēnt Fiaual es hēnt Lelkeuel. Nem
féllyűnc mint erős hatalmas Istenűnket, igaz
itelő birankat, Nem bizunc ő benne mint io
fiu édts Arya igeretibe, Nem hīkűnc az ő
hērelmes Fianac, Nem édeskedűnc ő benne,
Nem hiyuc őtet legitegűl ő mi nyaualyank
ba, auagy azt hamar el vnnyuc. Sem fenye-
geteleuel, sem igeretiuel nem gondolunc.
Hanem minden vagyodašunc, vigaztalalunc
gondunc czac testī kenyűfeg, minden remen-
legűnc es bizodalunc, marha, baratunc, e-
rűnc, ešűnc, Sőt alnoklagunc es rauassagunc,
Rakuae vagyunc irigyleguel, haraggal, gyű-
lölleguel, bošonkodással, gyolokosságual, pa-
raznasagual, buialkodással, henyekessel, tob-
zodással, rešegleguel, lagysagual, keuelyleg-
uel

AZ IRGALMASS.

uel, álnoklagual, czalardlagual, ragado-
zassal, ragalmazassal, czufolással, szitockal,
átkozodással, panasqual, gonol; keuanlagoc-
kal, gonol; gondolatokkal, vgy annyira, ho-
gy mind hazunkba, aztalnal, agyba, mind kü-
ül az városba, az mezőbe, az vton czac bűnt
gondolunc, bűnt futunc, bűnt szolunc, szün-
telen minden szem pillantasba.

Mind ezec felőt: Noha ezekkel meg töl-
tűnc, mind az által vgy czelezapunc es hi-
zelkedűnc, hogy ezeket czac meg sem ismer-
iűc bűnec lenni, es vgy tetettyuc magun-
kat, mint ha mi malsal iobbac volnanc, Mi
nagy eszelec, nagy iamboroc, nagy szentec, de
egyebec ki imillyen, ki amollyon volna, mal-
ban az szalkatis meg lattyuc, mi bennűnc
kedig a nagy Gerendat sem vehettyűc elűnk
be. Oh ki nagy romlottsag ez, es ki rötte-
netes bűn, az bűnt nem ismerni bűnec, az
miat batornac lenni, nem félni, nem rötteg-
ni, hanem katzagua, mololyogua, örömmel
varniaz pokolnac öröcke valo kinnyat.

Immár penig ezeknec sama annyira fel ra-
kodot, hogy mint az Eg Czillaga, es mint
az Terger főenyec meg szemlathatatlan: Czac

*Az bűn nem
esmernyi bűnec
röttenetes bűn.*

PREDIKATIO

Czac egyie bű-
neis az parant-
egol. nac, az
Baluanyozas,
loc ezerre
Sgaperodos,
Rom. 16

Es. 29.
Matth. 15:

az egy bűnis a Baluanyozas tameny ezer-
ker valo szaz ezer mind ez vilag serte: Gon-
dolodé, vilag kezdetitül fogus menyi bo-
sulagual illetetet czac ezből is az WR Isten,
hogy ő felötte emberek. Holdot, Napot,
Czillagokat, azoknac kepeket, gondolt men-
nyi seregeket, sőt czuho maso fergeket, es
barmokat, Sarkant, tüzet, vadat, madarat
tízeltetec: Es mind az mai napig minden
nemzet között, kü ömb kü ömb hamis gon-
dolattal tízteltetec nagy vac es kaba módra,
a Sido mas fele teuelgeffel, nagy szidalommal:
es karomlással, kít Istent szolgalatnac vél, Az
töröc mas feleuel kijs, nagy bo'onduleztelen
kedic az Isten felöl, de azért azc véli, hogy az
keducs Istennec. Az Papasag massal. De min-
denic egy nihany ezer feleuel, kie mind hia-
ba valoc, Mert ő nem hatra. Eze felöt til-
tul loc orsagba, kie az Isten igeiet nem hal-
tyac, gondolodé menyi letetes baluanyoza-
loc vadnac: Köztűnc penig minden hazba
szantalan baiolas: Czac az egy bűnis azért
az Istennec ismeretlensége loc szaz ezerker va-
lo ezer immár Isten elöt, Az töb bűnőc ac-
keppens

A Z I R G A L M A S S.

keppen: Ki gondolhattya meg minden em-
bernek s; iuebe menyit hitetlenleg, ketelkedes
zugodas, hitetlen s; iorgalmatoslag, ün-
nep töres, Isten igeie vtalas, wra, tanyito-
ia, s; üleie ellen valo s; o fogadatlanlag, harag,
irigysag, gyűlölsag, gyolkoslag, toluaysag, bu-
ia fertelmes geriedezes, paraznaslag, res; eg-
leg, torkoslag, nyalakodas, tunyasag, heue-
res, lopas, czalardlag, vfora, hamis mértec,
alnoklag, hazugsag, fondorkodas, czelczapas
es egy mas marhaia, s; olgaia, felelege, iofa
ga s; omiuhozasa es keuanlaga: Mondoc ki-
czoda olly nagy értelmű a ki feiebe vehetne
ezec czac egy emberbeis menyis; er voltac s; ű
leteletül fogua, Sockal inkább ki gondolhat-
tya meg ez egez vilagon minden emberbe
menyis; er voltac, vadnac, es lekinec. De
mind iol lattya az WR Isten, es s; amon
tattya, es elöis hozza az iteletkort.

Czac te magadis gondold el, czac egy na-
pis hany; sor harag; ol, geriedes; gonozt ke-
uan; s; irigykedel, ragalmas; itell; hitetlenke-
del, ketelkedel Isten segitsegeben: Bekefeged
ben mint kenyekedel, es nyughatatlanko-
dol, Haborudban mint bulongal; mint tö-

Minyatiunkba
nően nő az bün
s; o; keppen.

Te magad hand
meg az te magad
bünies es lasd
meg mely sokra
eried:

PREDIKATIO

Nagyob rakasba
vagyon az mi
bűneinknek en-
nel.

Latni az bűnnek
nagy voltat, es
az ellen Isten ha-
ragias, o ki ró-
tenec.

Pelda mino ne-
geti Isten az bűn-
re valo haragias

red magad, mondom ezac egy naps. Egy
heten penig, auagy egez eztendeig gondol-
de mit tenne az: tiz, husz, ötven, hatvan ez-
tendeig kedig menyi vétkeid voltak, ki tud
na számot. Ha ez egez világ ezac egy nap egy
egy maroc földet hordana egy rakasba, véle-
de minemő nagyhegy lenne bűn. De ha ez
tendeg mindennap tiz tiz tekenő földet rak-
na ö;ue, minden czudalna nagy voltat. Igy
ha lathatnuc testi szemünkkel, mint sokat
dot meg ez világ bűneis. Es aztis, melly va-
doc az bűn Isten előtt, es azért haragias melly
nagy legyen az ellen, el halnane rőttenetesse-
ge miatt.

Czac egy bűntis mikor Isten valoba kí fa-
kazz, lokan emelgenec bele. Mint lattam mi-
kor egy Polgar egy nemes rabnac hallast a-
dot volna, es tudna hogy kolkolt penz vol-
na nala: Eyel meg őli, es el rőckenti. Időre
kezdi Louar arulni: es azt meg fogiac, es
nagy kínval vallattyac, végre midőn az ho-
har negyē vagna, es soc ember lattara kon-
tznolna, lattam hogy lokan is;onkodnac bele:
Es en ot fel kíaltac es mondec: Tű sem var-
soc ártatlanbac Isten előtt sznel. De most
seme

AZ IRGALMASS.

Ismétetec elözt akarja meg mutatni a tiel rőy-
 tetet bűntöknec vtalatosságot, es arra valo
 haragiat. Es hogy az egy óraig valo, kiből
 meg gondollyatoc mi lesjen az pokolnac ö-
 rőcke valo kinnya, holot az ördögöc ö ma-
 goc hoharkodnac. Nem így mint ez. Ha-
 nem mas es sörnyűb kinozo mesterlegec-
 kel, Es sokan azt felelenec: Igaz a mit mon-
 dal, Imé Isten sem latomast akarja ki mu-
 togatni, mikor az Hohar fogoual saggattya
 czigazza, nyasba vonnya, kerekbe tőri, mon-
 dom azért mieltetnec, hogy rea néznenc, es
 miatta meg iszonyodnanc: De sokan erre v-
 gyan nem akariac érteni, Es ha az sziue rea
 vinneis, el vonnya magat előle: Sőt nemel-
 lyekbe czuda emelgesec vadnac, hogy a melly
 bűn benne heuer, az kibe édeskedic, arról né-
 akarja hogy nyíltan sollyanac: Ha emlitic
 finnyalkodúan mond: Vezreg, ne sily az fe-
 leről: Mint midőn az ördögi kísértetekről
 irnec, es abban sem latomast meg akarnam
 mutatni, Minden fele bűnben melly vndo-
 kul heuer ez világ, es elő samlalnec loc sör-
 nyű latorlagokat: Nemellyec kértec hogy
 ne irnec ollyról, melly hallanijs rőttenetes.

Nem is emelges,
 az bűnec vna
 dokságot nem a-
 karni eudni, hals
 lani, ercenie

PREDIKATIO

De az hasonlô ához, á ki rut sekelyes, tûrôs.
 Farkas sebes, bûdôs testet hordoz, es sem ô
 maga nem akar rea nézni, sem Borbelyyal
 nem akar rea néztetni, hogy ki ne hirhedgyec
 Es azonba nôtôn nô az méreg benne, es meg
 hal bele. Lattam nemes embert kit lopasba
meg kaptac, es midôn kötözue vinnec, kér-
te hogy kert megûl vigyec ne az piatzon
 Így mijs az bûnt tiltanuc, hogy ki ne fakaz-
 tanac, es mihent wyal meg mutattyac ben-
 nûnc, ottan vgy iaydulunc bele, mint mikor
 az kélelt, az eues dagador testet illeri vala-
 ki: De vagy fay vagy nem, de ki kel nyom-
 ni az genetleget, mert addig az oruoflag nem
 gyógyithattya: Így sűkség nekünkis vgyan
 wyalis meg mutatnunc az bûnt, Mint lanos
 mutata Herodes parazonalagara, Pál sient Pe-
 terre, Nathan Davidra, Es az Iras Lotnac fér-
 telmesleget, kit ket Leanyan mielt: Es mais
 mind az regieknek vértkeket neuzet sjerint
 elő hozzuc minden Predikacionkba, Magdol-
 naet, Zacheuset, es többeket, Így minden
 Histeriac meg neuezic minden rendnec még
 az Czaharoknakis es az ô tanaczosiaac mind
 io mind gonof; dolgokat. Kiket az Isten
 nagy,

AZ IRGALMASS.

nagy okokból mieltet: Azertis hogy ki tef-
lec rutlaga az mi sebeinknec. es az ő oruof-
saganakis draga es erős volta.

Mijs azert gyakran gondolkodgyunc ki
ki mind magarol, es lassa mindenie paran-
czolat ellen mire izgattyá az test, az okof-
sag, az őrdög, ez világ. Ne fedezze senki
az ő maga bűnet, Mert ha azt mondgyuc
hogy bűnűnc nints, hazudunc, es mi ma-
gunkat meg czallyuc. Azt mondod penig
ottan, mihent vagy meg szolitnac az te bű-
nődről, es banod, vagy érteni sem akarod. De
ha te te magadat vndoc leuen szepitőd, es te
magad magadat meg nem fedded, meg fed
az Isten, vagy hozszu ostorauál, vagy pogan
tömlötzeuel, vagy akasztó faual, vagy pren-
ger alat, es ot soknac hallasara te magaddal
ki kiáltattya, azt a kiket az előtt el titkoltal:
Auagy egyenkent az Itelet napian mind e-
lődben hannya. Ezeket azert mondam, ho-
gy meg ismeriűc nagy bűnnec lenni, mikor
az bűnt bűnnec nem értűnc, mikor az
rutat szepittyuc, az setetleget vilagossagnac
mondgyuc, az kelerűc édelnec: kiknec iayt ki-
ált az Isten, Ela. 56.

1. Iohán: 1.

1 Cor. xi,

c új

Ez

P R E D I K A T I O

Ez legyen szöve arról: Hogy mi vagyunk adossac tiz ezer Talentommal. Im meg halunk kedig melly sokra szaporodot imár ez egez világ bűne, es az mi mindennapi bűneinkjs, kiket ha meg nem ismerünk, azzal még sörnyűbbe es rősttenetesbe teszünk őket. Im már lassuc aztis. Hogy á mint ez vilagi pénz, marha adossagit az ki meg nem fizetheti, nagy foglagual es kinzassalis ki vel;ie törvény szerintis: Igy az Istenis azt az mit rölünk keuan, es meg nem adhattyuc, meg k resti erös kinzassalis.

*Az bűnec bűn-
ecsfáról,*

*Kettő az ados-
sag Bűne es
Bűnecse:*

Mert kettő az adossag: Debitum culpæ, & Debitum pœnæ. Az bűnec es bűnec-tesnec adossaga. Az bűnec adossagarol ám szolanc es meg értőtűc, hogy loc az mi bűnec, es miatta loc adossagba vagyunc, mert az helyet annyi Istenes, igaz, tizta, es iozan étlettel tartoztunc volna, De hogy meg nem miadtűc, adossa marattunc miatta.

*Microda az
Bűnecese: az
adossaga, kiuel
meg id: hatra
tartozunc:*

Mas adossagunc ez: Hogy még azokrol meg nem lakoltunc, hanem czac róton róta Isten, Azert még azzalis tartozunc, hogy rola meg lakoltlyunc. Melly meg lakolas es fizetes it kezdetic el ez vilagon. De á ma-
sikon

A Z I R G A L M A S S A G .

síkon soha vége nem legyen mind örökeis .

Iollett loc ez vilagi ostarais Istennec, es
ezuda bõlts módgya vagyon az büntetesebõ,
Buiat frantzual, torkost has ragással, dulót
duloual, kinzót kinzoual mint büntet: Soc
nyiluan valo latrot, nyiluan hoharoc kinza
saul, titkon valokat, tickon Törõc, Tatar
tõmlõtzebe, Es sokakat hadban, dõgben veri
le. De az lenki semmi az véghetetlen örõc
fogfagnac, letetlegnec, rûznec, fergeknec es
ördõgõknec kinzasihoz kepest. Ha meg kez-
di keresni raytunc az mi ket fele adossagin-
kat: Iob volt volna bár ne hûlettûne volna .
Meltan keresheti kedig, Mert adossac vagy-
unc vele . Egyeb sem lehet benne penig, me-
gis kel keresni, Mert igaz Isten, es igazsagual
tartozic: A mint hogy õ tizta állat, min-
dén fertelmesseget vral, gyûlöl, minden ha-
míflagot rontat, büntet. Es meg mondta,
hogy meg bünteti az bûnt halallal. örõc ha-
lallal penig, Az õ mondatat penig hatra nem
vonhattya, mert õ igaz mondó. De hogy
az õ igazsaga szerint, el ne veztene mind ez
vilagot, õ maga oruoffagot szerze, kiuel eleit
vénne az õ Isteni igazsaganac: Hogy az õ
igaz

PREDIKATIO

igasságais helyen maradna, az büntetés megfizeteden az ő mondala szerint, Es az mellett mind az által irgalmaslagotis czeledne veldne, hogy meg tartatnanc az örök életre.

Ioan. 3,

Mert az ő tulaydon laiat természet szerint valo Fiat fel öltöztete az mi emberi testbe. Ki mindeneket be tellyesite sient élettelis; es minden bünt büntetesselis meg fizete, Es az által kegyelmet igere. Kit ő hozzanc valo nagy irgalmaslagabol es czudalatos szerelméből szerze, kit nagy örömmel es nagy haladással kellene fogadnunc. Kit erős sziuleleccel kel hozzanc sioritanunc, es mind végig meg őriznúc, mondoc iol kel vitezkednunc, hogy meg őrizzúc az Isten irgalmaslagaba valo bizodalmat, es az által meg tartassunc az örök életre.

Ezt azért hogy iol meg beczüllyúc, igen draganac tartzuc: Az ő igassága es nagy kemeny es röttenetes haragja miat tülle el ne szakadgyunc, tülle ne fussunc, Hanem hogy annyival inkább eleibe siessúc, ötet sziunuc szerint köuessúc es engeztellyúc, Sűkseg io értelmet vennunc az ő irgalmaslagarolis, ki-
böl

AZ IRGALMASS.

ből fel indulyunc benne való bizodalomra:

Azert erről követkőzik második tanuságunc.

summa az

De igen jól elűnkbe tartluc az első tanu-
ságotis: kibe meg tanultuc két fele adossá-
ginkat. Az bűnnec es büntetelnec adosságot.
Az bűnis hamlalhatatlan es több tiz ezer Ta-
lentommal, tizszer való száz ezernel. Az bűn-
tetesis lenki semmi még az ki eddig lőt ray-
tunc ez világ kerint. Hanem öröcke valót
érdemlunc. De mind az kettőt kék; ingyen
siandekon meg engedni az kegyelmes WR
Isten, ha elcibe elűnc. Ötet hjuűnc kerint meg
követtyűc, es hjent Fia által bűnűnc bocza:
nattyat igaz hitből kériűc; es azt az hitet
mind végig io lelki ismerettelis meg őriz-
zűc, Melly Isteni nagy irgalmasságarol ier hjo
lyunc immár az második Tanuságba.

foljónco

AZ MASODIC TANV- SÁGROL.

Ide fel hjolanc az mi két fele loc adossá-
ginkrol, a bűnről es a büntetefrol, kiuel mel-
tan tartoznanc Istennek: Immár hollyunc
az Istennek irgalmasságarol, kiuel két; mind

d

az

PREDIKATIO

à ket fele adoffaginkat meg engedni, ha hozzá térűnc.

*Iduőzicene mint
santit arrais hogy
az Isten harag-
ja meg esmer-
yűci: arrais hogy
az ő irgalmas-
gat meg kerűűc*

Ies vs Iduőzicene ez mai péld. ha erről így kóla: Hogy midőn az Kíraly minden adoffagat kölgaianac eleibe rakta volna, es az meg nem fizethetne, Erőtte rea igen meg haragut volna. Es ottan paranczolt volna hogy el adnac magat. feleséget, gyermeket, es mindenet. Es ezen az kölga igen meg rőt- tent volna: Es wra eleibe térdre esűn kérte volna: Hogy varna el megis, es oly nagy keményen ne büntetne. Es midőn az Kíraly látta kelesűes siraűat, es nagy esede- zet, meg kanta volna, Es ingyen minden adoffagat meg engette volna.

Melly igékben telenti az WR Christus' hogy noha nagy az mi adoffagine, soe à mi bűnűnc, es az miat noha méltan nagy es soe büntetett érdemlenenc. De viűont az WR Isten igen irgalmas, igen nagy könyőrű ő, igen io, es igen kegyelmes, es azért mindent keeű meg engedni, meg boczatni, ha hozzá térűnc. Ha előtte miűs, magunc meg alaz- zűc, ha az mi bűnűs voltunkat meg ilmer- iűc, ha azt meg vtallyuc, ha annac bocza- natryat

AZ IRGALMASS.

nattyat kériúc, mondom meg boczattya, ki-
be ez igazságais vagyon: Hogy azt, az mit
mi be nem tellyesíthetűnc vala, à mi testűnk
nec romlóságai miat, azt ő mind be tellye-
sítete hēnt Fiaual. Ket keppen: az bűntis, az
bűntetettis. Az bűnt vgy, hogy az paran-
czolatba valamit keuanna Isten Adamtul es
az ő fiaitul, hēnten olly hēntesegbe es ártatlan
sagba éle, es így az mi testűnkbe, kit maga-
ra vőn, be telec az tőkellertes hēnt czelekedet-
tis, es meg fizetede az bűn, melly lakozic
az mi testűnkben, az helyet ép, tőkellertes hēnt
életet aduan az WR CHRISTVS. Az
bűntetett vgy fizete meg: Hogy az kinyt
es halalt magara véűc az ártatlan testbe, kit
mi érdemlűnc vala. Oc azért értűnc mind
ket keppen meg fizetuen mind az bűnt hēnt
élettel, mind az bűntetett hēnt uedessal, mi
egy keppen sem vagyunc adossac, vgy mint
fizetelre, Hanem adossac vagyunc enged-
delemre, hogy mijs immár wy életben iár-
iunc, es hogy az bűnt őllyűc es foytogassac
mi magunkban, es ha mi oltort Isten reanc
boczat, azt bekeuel tūriúc. De mondom fi-
d ij zete-

Rom. 8.

*At bűn bo-
czatásrai igaz-
saga vagyon is-
sennec, mert az ő
fiaba mind az
bűnű mind az
bűntetett be sēla-
lyesítetűc.*

*Egy keppen sem
adossac az hēnt
uēc.*

Rom. 8.

PREDIKATIO

*adossac megis
az hitellence.*

zetelre nem adossac azoc, az kie Christusba
oltattac, ő általa wyonnan s;ülettec, bűnöket
meg vtaltac, Istenhöz rérttec, bűnőc bocza-
nattya nyertec. De azoc, kie az WR Chri-
stus meg vetettec megis beñe vadnac mind
az ket adosságba, mind az bűnbe, mind az
büntetesbe.

Ezt arrol mondam, hogy az Isten igen
irgalmas az meg boczatasra. es arra igazsa-
gais vagyon Christusba. Kit ha ves;űnc, meg
menekedűnc ez adosságbol. De mind az
kettőről, Irgalmaffagarol es Igassagarol me-
gis s;űkség töb értelmet vennűnc. Elő;er
s;ollyunc Irgalmaffagarol.

Az Istenec Irgalmaffagarol:

Az igen meg rőttenet s;iuűk nec semmi né
lehet gyönyörűleg esb, mint io bizonyolnac
lenni az Istenec Irgalmaffagaba, Mint pel-
da Magdolna, Zacheus, Peter, es az Toluay
kie nagy édesen őruendeztekis, es megis tar-
tattac az által, De ez egyic nagy mesterlege
az őrdög nec, hogy azt igazan meg ne ismer-
hesűnc, hozza ne crez;en, tūle el tal;igallyon,
el idec

A Z I R G A L M A S S A G:

el idegenitlen, es el rőttenezen: Hogy ol-
talmat se az bűn ellen, se az ostor ellen, se az
karhozat ellen, se ő ellene ne találjuc, es meg
ne tartassuc, hanem az Isteni segitlege nekül
leuen, el vesjűnc. Mert ez á mi erősségűnc á mi
hitűnc, kiuel az Istennee igert kegyelmet, ir-
galmassagat, io kedurt sient Fia által meg ra-
gaduan, általa meg őriztetűnc minden ve-
sedelem ellen, á mint CHRISTVS wrunc
mondgya: En az en iuhaimat kic az en ho-
mat halgattyac, az en markomba sioritom,
es őket senki ki nem ragadhattya. Tehat
hogy mi Istentől el ne fussunc noha bűnő-
sóc vagyunc, hanem az ő irgalmassaga elcibe
essűnc, es azba bizhassuc. Ier lassuc mine-
mū io kedue: melly nagy sjerelme es nagy
irgalmassaga legyen az emberhöz, mind en-
nyi nagy loc bűnőc es adossagoc köztis.

Sient lanos igy söl az Istenről: Az Isten,
sjeretet. Imè nem czac azt mondgya hogy
Isten sjeret, hanem azt mondgya hogy ő me-
rő azon sjeretet, mint ha mondana, egyeb
sints ő benne, hanem czac azon io akarat.

Mondanad, hát miért veri illy igen az ör-
dögöt es ez vilagot. Arra ő magoc attrac

d iij

qkot;

I. Ioan. 5.

I. Ioan. 4.

PREDIKATIO

- Psal. 29.** okot. sőt vgyan keheritöttes ötet. Azt mon-
gya David: Mikor haraglic idegen dolgot
mel, az az, ő benne az harag nem termesz;
es az nem ő dolga volna: De az ördög es az
ember böne miat okot ad rea, es tartozic
igassaga herint meg haragodni, es meg bün-
tetni a bűnt. De az, ő büntetelerölis azt mon-
gya Elaias: Az haragban es az büntetes-
ben meg emlekezic az ő irgalmassagarol, es
onkol az meg tereste. Oe maga penig E-
zechielnel azt mondgya: Nemde akaromé
en, hogy meg hallyon az Istentelen, es
nemde azt akaromé inkab hogy meg térien
az ő vtarol es élyen? Mond Micheas: Nem
ereztia az ő sebas haragiattoub, mert irgal-
massag akaró az WR. Mond Sűz Maria
Luc. 1. Az ő irgalmassaga nemzetlegről nem-
zetlegre vagy ongazokon kie ötet félic. Mond
Exod. 20. ő maga az Isten: En vagyoc az WR, ki ir-
galmassagot czelekelem ezer Iziglen, azok ő
kie örzie az en paranczolatomat. Mond az
Ioan. 3. WR CHRISTVS: Vgy herete Isten ez vi-
lagot, hogy az ő egyetlen egy Fiat adua é-
rötte. Mond sent lanos: Ezben islent meg
1. Iohan. 4. az Istennec hereteti mi hozzanc, nem hogy

AZ IRGALMASS.

mi szeretődé volna az Istent, hanem hogy ő
szeretet minket, és el küldötte az ő Fiat, en-
geztelődől az mi bűneinkert. Mond sient
Pál, Ezben aianlya Isten az ő szeretmet mi Rom. 5.
hozzanc, hogy midőn még ellenfelei volnác,
az CHRISTVS meg hala az mi bűnein-
kert.

Effele örüendezettő hockal rakua az egez
sient Iras. De vgyan sem latomastis loc- Lathato bizony-
sagi az Isten ir-
galmassaganac.
zer keppen meg tapasztaltac, hogy az Isten
igen io, igen irgalmas, igen tűrhető, még az
igen Istentelenekhözis, és az meg vakult
poganokhoz. A mint az wr Christus mon- Matth. 5.
gya: Hogy az mi mennyei Atyanc olly ir-
galmas, ki az napot egy arant fel tamaztya
az iokra és gonoljokra, előt ad. ételt, italt,
ruhazatot, egesseget, erőt, pénzt, iohagot,
kazdaglagot, vitelleget, örömet minden nem-
zetnek. Sőt vgyan meg rakta mint az méh
kofart nagy loc kazdag aiandekival, még az
Pogan Töröketis, az karomló Sidót, az bo-
söntő bálványozokat, és még az toluayló
reheges, parazna, lator életűketis, loc arauale
biborral, barlonnyal, draga köueckel, fris et-
keckel, és külömb külömb iohagockal. Ki-
keg

PREDIKATIO

ket, hogy adhatna, ha tellyes nem volna nagy
 irgalmasságual? De ezec czac el mulando ioc,
 es kőz, ioknac es gonol;oknac, lőt gyakran
 ezeket többet ad az Istenteleneknek, hogy né
 mint az ő hiueinek: hogy ezec mast, iobbat,
 öröcke valot váriának. A mint szent Pál es
 David mondgya: Őe nekie bort, buzát at-
tál, ennekem te benned valo örömet. Ismets
 Az ő barmoc kőer, palotáioc frís es czena-
 del, és érötte bodognac mondgyac. De bol-
 dog az, kinec az WR Istene. Az WR
 Istenis Jeremiálnál azt mondgya: Ne dicze-
 kedgyéc az kazdag kazdagságual. Hanem
 az ki diczeködic, azba diczeködigyéc hogy
 meg ismért engemet: Es az WR Christus
 mond: Mit hal;nál ha mind ez világot nyer-
 nelis, es Lelkedet el vezted. Azert leg dra-
 gáb Irgalmassága ez: Hogy az ő szent Fiát
 éröttünc attá, szent Leike által wyonnan szől,
 bűneinket meg boczateya, fel támazt és id-
 uőzit mind öröcke. Kiről rakua az Irás
 lpe bizonylágual.

Minden képpen azért merő azon ió, azon
 tizta, igaz, ió akarar, merő irgalmasság. kö-
 ny örülettség, es tizta szertet az WR Isten,
 czac

AZ IRGALMASS.

ezac hogy azzal kenyességre ne éllyűnc, Ha-
nem az móddal à mint ő maga, tanyit
rea. Mind két féle irgalmasságot meg becűl-
lyűc, Ez világi aiandéki sjerintis, ezeketis tū-
le ió neűen vegyűc ; es éllyűnc vele az ő tiz-
teffégere. De kiualtképpen az lelki irgal-
masságában igen erőssen bizakodgyunc, Ha
srinten ez világic nem adnais mindennec egy
arant, Azban ő leg inkább akar kedueskedni,
es azt inkább meg akarja becűltetni.

Tehat értűc azt hogy ily ió, ily irgalmas;
ily kegyelmes az Isten természet sjerint min-
denhőz, De kiualtképpen azokhoz, kie őtet
felic, hozzá térnec, ekibe esnec: Azert mijs
mint az Király sjolgaia, Houa nagyob ha-
ragiát ismériűc, houa tőb bűnűket, nagyob
bűntetelűket hallyc, annyival inkább hoz-
za folyamiunc az ő sjerelmes Fianac meg fi-
zetet érdeme sjerint. Es érőtte igyekezzűnc
hilaadoknac lenni ittis egez életűnkbe, es az
vtannis mind öröcke. Erről elég legyen
most tanulagunc, masuttis loc okoc adatnac
hogy az Isten irgalmasságáról tanullyunc.
Hanem immár az Harmadic tanulagunkat-
is lássuc. Az mi irgalmasságinkat, kiűl tar

PREDIKATIO

Negy resze az is-
teni irgalmassag-
nac, kikbe mijs
követnek:

tozunc az mi fele barátinknac. Melly irgal-
massagunc, hala adasunc arrol, hogy ő irgal-
maslót mi hozzanc. De hogy mi az irgal-
massagra felőtte igé nagy gondot vitellyűnc:
Azert megis elő hozom negy nemis draga
dologba, kibe az Istennec io volta el amel-
kodando, es kikbe ötet kel követnűnc: Tud
ni illic ezekbe, Hogy a mint ő nem itél Nem
karhoztat, Meg boczat. Es mindent ad, mijs
illyetenec legyűnc. Ezekről igen icles tanu-
saginc lesűnc.

AZ HARMADIC TANV. S A G R O L.

Fele barátunkhoz valo irgalmas-
saginkrol,

Azt akarja Isten,
hogy akik ő töl-
te irgalmassagot
vesűnc. az oc-
massagis irgal-
masoc legyenec,
mindenkeppen
kedig.

Hogy az WR Istennec Irgalmassagot
mijs követűnc ezbenne, hogy ő mi nekűnc
meg boczat, egybekbenne valamibe ő Ir-
galmas mi hozzanc. Mert ez mai Euange-
liumba azt jelenté Iduőzitenec, hogy az Ki-
rály Ijolgaia el vezte az ő wranac irgalmas-
sagát. Azert hogy az ő Ijolga tarsan nem
könyörűnc,

Azert

AZ IRGALMASS.

Azert maluttis így inte erre az WR Luc: 6.

Christus : Legyetec vgy mond irgalmasoc
mint az tū Mennyei Atyatokis irgalmas. Negy nemcs ira
Es meg mondgya az WR mibe köuessluc galmassagi eges
ötet, monduan: Ne ítellyetec, Ne karhoz- Istennec mi hoz-
tassatoc, Meg boczássatoc, Es adakozzatoc. gancs
Es tūketis nem ítelnec, Sem karhozzatnac,
Meg boczatnac, es adakoznac tū néktek is.

Ez négy fele irgalmasságarol Istennec ren-
del s holoc: Hogy immár ha meg értöttuc
hogy ő igen irgalmas, Ez vtan aztis érczuc
meg miben áll az Istennec irgalmassága, Es
mi nekünk is minemű irgalmasságaba kellel-
lec ötet követnunc.

Ez igekben: Legyetec irgalmasoc mint az
tū mennyei Atyatokis irgalmas. Az mi Id-
uözítő Iesus Christusunc, ki ő magát atta é-
röttunc, nagy édeshereteből erre tanitgya
az ő hiueit: Hogy az mineműnec isméric es
hisic őc az Istent ő hozzáoc, olyannac igye-
kezzenec őkis lenni mashoz: Hogy à mint
ő olly igen nagy irgalmas, hogy akar melly
nagy es loc bűneinketis meg boczattya, ha
előtte eledezunc sient Fianac érdeme által:
Igy mijs minden fele vétkeket meg boczal-

PREDIKATIO

ſic akar kinckis. ha lattyuc hogy azokbol
 ki akar térni; Sőt a mint ő ingyen ſem itel,
 ſem karhoztat, meg boczat, es mindent
 atton adogat, mijs olly irgalom ſſigual le-
 gyűnc egy masha, mondám mi kic közöl
 ſeges tarſalagban, nem birói tizebe élűnc:
 Hogy ingyen ſe itellyűnc, ſe karhoztallűnc,
 akar minemű bűnőſtis, mindennec meg bo-
 czallűnc, es mindenekköz akar kihűzis io a-
 karattal es minden legitűgeuel legyűnc, az mi
 a ſandekinc es tchetsűginc ſerint.

Mert az ő Mennyei ſzent Atya, ki ő általa
mi ſzerelmes atyankis, ilyen mi hozzánk.
Hogy ő ſem íté, ſem karhoztat, meg botlat,
és atton ad. Ez negy draga nemes ſrgalmas-
ſágarol, kiket mijs köveſtűnc ő benne, ler ve-
gyűnc bõw es igen ſép értelmeket. Elõſer
arrol hogy Ne ítélyűnc.

Ne Itelly.

Nem is elni ano
nac az ki bigy-
unc, oh ki nagyir-
galim. Jjag islen-
be,

Nem is elni ano
 nac az ki bgy.
 unc, oh ki nagyir
 galm. ssag islen-
 be,

Előker ier lassuc meg melly igen nemes
 es draga irgalmassaga legyen az Istennek ez
 mi hozzanc hogy ő minket nem itel, Es azc
 tanullyuc meg mijs kövctoi. Mondom
 hogy

AZ IRGALMASS.

Hogý az Isten nem itel minket, az az, nem tart annac az bűnő nec az kie vagyunc, Hanem annac tart az kinec szerzet az ő szerelmes Fia, igaznac, hertnec, ki melly nagy irgalmassága legyen ő fellegetnec, soha elege meg nem gondolhattyuc: Hogy noha tudgya es lattya hogy merő bűnben fogantattunc, es iol lattya mostis mint forr ki belőlűnc az bűn, mint az nyiuec az dőgből, es nyelten nyellyűc mint az eget es az vizet az álnoklagot, az hamissagot. Mind az által imeg melly nagy irgalmalnac mondgya ezbe őter az mi wrunc Iesus CHRISTVS, hogy ingyen sem akar iteloi, az az, czac bűnő nec sem akar tartani, Hanem mint ha igazac, tisztac, hertec es ártatlanoc volnanc, vgy tartya magat hozzanc: Mondom hozzanc kie töl: bűnűnc boczanattyat kériűc, kie a bűnből hozza fohazkodunc, kie az ő hent Fia- nac vére hullalat meg becűllyűc, czac arra tamazkoduan hogy azban éppen es valoba meg fizetődő az mi bűnűnc: be töl az I- ten keuanlaga, be tellyeledet az paranczolat, meg rontatot az atoc: Mondoc kie a bűn nec terhe alat nyőguen es el bagyaduan erre ta-

106, 15,

Mertan nem itel
hertni ezeket
mert meg igazot
tac Christusba
valo bizodalom
alatt,

PREDIKATIO

mazkodunc, erre fekhúnc, erre haytyuc fe-
 iúakcc, mint az el lankadot ember az vana-
 kosra, az ágyra, azt ragadgyuc, mint az tera-
 geri habokon iaro az vas matskakát, mint á
 kit rantogatnac, hogy meg ragad valami ö-
 s;lopot vagy erős állatot, mint az vízbe ha-
 ló nagy buzgalagual meg kapia es meg ra-
 gadgya azt á mit ő neki nyuytnac az ő meg
 tartalara: Igy mondóc valaki tamazkodic
 es ragazkodic ezac az WR Iesus Christus ál-
dozatnyara, az ő vérenec meg tisztitalara, kit
 Isten ő maga szerezet, adot, nyuytot mi ne-
 künk iduösszegünkre: mind ezeket Isten ezac
 itelni sem akarja, azért, mert Christusba tiz-
 tac, az az, meg tisztultac, szentec, az az, meg
 szenteltetec. Ezre néztéc az regi papoc es ál-
 dozatoc, es buza es nepnec születefi. Ez ér-
 telemmel nevezzúc az hiúket szent Abra-
 hamnac, szent Moysesnec, szent Dauidnac,
 szent Peternec, szent Pálnac: Nem hogy bűn
 nekül voltac volna Mert soha ezac egy sem
 pillantasbannis öc sem voltac czupa tisztan
 bűn nekül, mert az bűn ő beleickis be szö-
 rult volt, es azt vgyan bennec hordoztac
 nagy nyöguc mind holtig. De hogy annac
 Isten-

AZ IRGALMASS.

Istentől boczanattyat nyertec, es Isten nekie
tulaydonyította az ő szent Fianac igazságot
es szentleget, azért igazaknac es szenteknec
tartotta őket, vgyan valoba penig, színten
annyi meltságuat, mint az ő tulaydon sa-
iat természet szerint való Fiat, à melly szent-
nec, tisztac, artatlannac tartya, ki vgyan ter-
mezet szerint való tizta, szent, es ártatlan:
Vgy minketis, noha mi né vagyunc mi ma-
gunkba tisztac, ő benne azoknac tart. mert ő
általa meg tisztított: ő bele be őltot, es azért
valami ő, ollyac az ő benne bizóc Isten előt,
Ezre igen sepen tanyit szent Pál, mikor így
szol: A ki bűnt nem tudot, mi értűnc bűnne
rőtte, hogy mi Isteni igazac lennenc ő álta-
la. Oh ki mely bölcs tanyitasa ez az szent
Pálnac, hogy az Isten illy czudalatos keppen
czerelt volna, hogy valaminemű bűnölőc
volnanc mi, színten ollynac tartotta őket,
mert mi rolunc rea vetőtte minden bűnün-
ket, az miat rea szállot minden átkunc, ma-
ga, ő, sem bűnös, sem átkozotnem vala ő ma-
gaba. Es viláont minket színten olly ártat-
lannac tart, mint ő, mert ő rola reancatta
minden ő igazságot, es azzal egyetemben
min-

Melly nagy tisz-
sac az hiuce.

I Cor. fi.

Igen Bölcs Szent
Pálnac azrol,
mint lőe az Chris-
tus bűnölőc, es,
mi igazak.

PREDIKATIO

*A mi igazságunk
tulaydonitas se-
rin vagyon, De
az mellosagolon
szerezteit, 1*

minden io keduet. Azert valaminemű hű-
es igaz, az Christus természet szerint Isten-
nel, h̄inten ollyac vagyunc mi Christusba tu-
laydonyitas es aiandoc szerint, Mert valami
nemű bűnösök volnanc mijs természet se-
rint, h̄inten ollyanna lő az Christus tulay-
donitas szerint. Ezt é nagy draga irgalmas
czelekedet meg akarja az WR Isten ismer-
tetni, es az szerint akarja hogy magunc tar-
czuc ő előtt, illy igaznac hidgyuc magun-
kat ő előtt, es azt akarja hogy ezben őtet
minden hiuse kövessékis: Hogy ökis ne itel-
lyec azt, á kic ő nem itel.

*miczoda nem
itelni,*

Ne itellyec mondoc, az az, czae bűnöl-
nec se tarczac Christusba, mondom Chri-
stusba, az az, noha ő magokban loc bűnt is-
mernececs lathac, de mind azokban őket meg-
igazultaknac tarczac az Iesus Christus által,
valoba penig, vgy annyira, hogy Christus-
ért, az ő meg igazitasaert, mer ő igazaknac
es h̄enteknec tarczac őket, es bennec az bűn-
köztis vgy gyönyörkedgyenec Christusért;
mint az WR Christus á melly édes szeretet-
tel gyönyörködöt az fele bűnölőc közt, kie-
annag

A Z I R G A L M A S S A G.

annac terhe alatt nagy nyögve hozza siettéc ;
mint Zacheus, Magdolna, es többec.

De nagy vilagos értelem kel erre, es nagy ^{Igen nehéz ooni} malaztya az Isten Leleknek, hogy mi azokat ^{magunc attul} kiket latunc ez vilag előtt lator vndoc fértel- ^{hogy Istenkio ne} melleknec lenni : Isten előtt, es mielőttünc ^{is ellj hne.} őket Isteneknek itelheffünc. Iolleshet mi magunkban ezt örömesben miellyünc, hogy, akar melly nagy bűnben esünkis, es bár egy nap hetuen hestheris,, de megis azt örömesben itelnünc magunkrol, hogy az WR Isten ezekből ki tisztit Isten Fia által, es ezec miat nem itel annac az kibe lat, kap, es tapazzal; Mondom magunkban ezt örömesben fogadnuc, Iolleshet nehez hartzual es tulakodással lehet meg, még ezis. De masba ezüda mēly igen neheznecc tettezic, Hogy az, aki regi parazna, toluay, resleges, vsoras, kegyetlen, haragos, fősüeny, hitkos volt, kinecc az ő gonol; hire soc fele ki teriedet es vagy akasztófáról szakador, vagy ki vel;özteter, vagy mindenec előtt be;elteter, mondom malba latni ez fele es akar mi egyeb bűnöket, es azt itelni rola, hogy Isten el felejtötte, meg boczatta, meg tisztította azokból, es kedue-

PREDIKATIO

be vőtte, es azért méltó hogy mijs igaznac
tarczuc, keduánkbe vegyűc. es vele szerettel
nyaiaskodgyunc: mint örök életre való tar-
sunkual, mondom igen nehéz ez: bár lassukis
hogy meg változott az ő életibe valamenyi-
re, lőt ha vgyan igen meg iamborodot vol-
nais: Sockal nehéz imez, hogy ha még el-
sem kezdte az iambor életet, Es mi megis ő
felőle a remenlegbe lennenc, hogy még meg-
tér, még meg iamboroljic, es azért őtet mi
ítelni nem akariuc. Oh ki igen igen nehezen
haiol erre az mi elűnc, keduűnc, ljiűnc, ki-
ualtkeppen ha az regi latorfogban élő, mi el-
lenűnc czacegy kistinybe vétencis, ottan ke-
mere vettyűc: avagy, titkon magunkban
elő forgattyuc minden regi gonossagat, es
azba itellyűc.

De ezek az Istenben el amelkodando na-
gy irgalmassagal vadnac: mi pedig igen ne-
hezen törhettyűc rea magunkat. Mind az ál-
tal tanyit, int, es kér, az mi lduőzítő Iesus
Christulunc, hogy erőssen igyekezzűnc ez-
benn is követni az mi Mennyei lcent Atyan-
kat: Hogy a mint ő nem itel, mijs lenkie
ne itellyűnc, az az, nem annac tarczuc a melly
bón-

gy: kezd műn-
kel rea hogy sen-
kie ne itellyűnc
miis

AZ IRGALMASS.

bűnben lattyuc, Hanem aznac á mint Chri-
stus őtet Isten előtt meg igazította, kiált-
keppen ha lattyuc igyekezetit az iobulatra :
De ha azt nem latnukis, megis az remenség
be legyűnc, hogy még meg tér az WR I-
stenhöz.

Melly nemes ioflag á mint igen draga az
WR Istenben, így mi bennünkis, es nagy *Draga dolog
es igen hasznos
mást nem iselni*
lokra hasznos: Hogy azoc mellet magun-
kis meg ismeriűc hasonló bűnűőknec lenni,
nagy erőtlennec, es magunc meg alazzuc
az WR Istent velec egyetembe magasztal-
lyuc: Egyűt imatkozzunc, es atyafiui here-
tetből nekic szolgálunc: Kiből az WR I-
stenűlis viljont nagy irgalmassagot, es mind
lelki es testi áldomást nyerűnc: á mint az wr
mondgya: Ne itellyetec, es nem iteltetec.

De íay ez bűnnis az egy malnac iteleti,
melly igen jól lepte minden embernek elset, *Panasz egy vi-
lagrol, az ki mást
itelecn isel, De
azé akarya hogy
őtet senki ne itel-
lye, melly dolog,
merő hamissag es
igen ártalmas,*
elmeiet, sjuet: Hogy malnac vétkebe igen
semelec vagyunc, akar melly kűsfiny salka-
tis elűnkbe velűnc, akar melly kűsfiny fogyat-
kozastis nem senuedhetűnc: Ha vagy loc-
sáuu, vagy nyughatatlan forgolodo, vagy
egy kis kűrkűő, vagy többet elűie sűic, es ma-
f ij gar

PREDIKATIO

gat izafaba, ülelebe, köntösebe, és akar mi
czelekedetibe vgy nem szabhattya: az
mint szinte illenec, ki lehetetlenis, Mert ha
nem mindenbennis, de valamibe esic loc fele
fogyatkozasa akar kinekis, bár igen ieles ma
ga biro, értelmes, okos legyennis: Kikből
mi ottan ottan loc fele iteleketek teljűnc. Az
az, titkon magunkba rola gonoljul mérges
szíuel vélekedűnc, azbol szíuűnkben vgyan
meg ragiuc, meg elűr. el vtallyuc, es semmi
nec véllyűc, mind magat, mind nemes aian-
dekit, az kiker vőt őis Istentől. Es hamissat
gondolunc az WR Iesus Christusrolis, ki
magara vőtte annac terhetis az kit mi ité-
lűnc: mint ha Isten előttis olty volna, mint
a kinec mi lattyc. Ez bűn ez vilagnac fia-
ba igen wralkodic. De CHRISTVS wiunc
az ő hiueit inti es tanyittya, hogy őc Istent
kövesse ebennis. Hogy valamelly igaznac
tart ő bennűnc, mijs ollynac tarczuc akar
melly nagy bűnőstis Christusban.

Nagy hálát
dassal vegyesen
az hiuec.

Kiről elég hálát nem adhatunc, hogy no-
ha azon merő bűn vagyunc, De megisimē
sem ő maga nem tart annac, sem massal nem
akar annac tartatni, es mint ő az bűn köztis

szere

A Z I R G A L M A S S.

Heretec lent Fiaert, azt akaria hogy masis
vgy heressen minket. Es azt akaria hogy
mijis kőuessűc őret minden hiueckel egye-
tembe. Tehat hūntelen erreis kériűc az ő h.
Lelket segítsegűl: ki nekűl lenki magát nem
bírhana rea. hogy ne itelne mast.

Immár hollyunc masic irgalmassagarol
Istennec, Arrol hogy ő lenkit nem karhoz-
tatis, Es mi se karhoztassunc.

Ne karhoztas.

Masic nagy es elamelkodando irgalmal-
laga Istennec mi hozzanc, ez: Hogy nem
karhoztat, az az, masnachallalara, turtara, ki
nem iclentis, az mi bűnőknec nagy loc rehet:
Mint lattyuc hogy loc toluay, lopo, paraz-
na, áruló, egy nihany száz fele bűnőket nagy
kiserő kialtyac ki az czigazaskort, az kin-
zasba, az előt penig az Isten el titkolta volt
mind azokat, hogy lenki ne tudna. Kikbe
verta őket az meg térelre: Igy czelekedjic
mi velünkis. Mert czac egy sints az embe-
rec közöt, kie titkonnis nagy bűnőket nem
czelekednenec, Ki őrdőngősseget, ki bayo-

Mint nem karo
hoztas lenen.

PREDIKATIO

last, ki baluanyozast, ki lsten igeie vtalasat, ki
rösten valo imatkozast, ki arultatossagot, fe-
iedelmi, s;ülei, hazais, tanyitoia, Mestere el-
len: ki gyolkossagot, haragossagot, bo;on-
kodast, ki paraznasagot, geriedezeft, ki lopast,
czalardlagot, ki hamis tanulagot, fondorko-
dast, ki mas marhaisara valo s;omiusagot :
Ezec es ez selec többec minden emberbe tit-
kon titkon es alatomba olly s;örnyen vad-
nac, hogy ha lsten ki fakasztatna, es annyi-
ra meg ismertetne, az mint ö magocaz go-
noszteuöc ismeric es tudgyac titkon valo bü-
nöket : Sokakat azoc közzül, kiket kiüül

*Czafaroc, Ki-
ralyoc, Vrac vd.
uarabannis, soc
titkon valo aru-
loc vadnac az ö
magoc s;ö s;ölgai
közti.*

nagy méltossagba latunc, fel akasztananac,
nyasba vonnac, meg égetnec, lo farkon hor-
doznac: Mondom mi közzüünc, kie külfö-
tarlasagban lakozunc. De az nagy türhetö
es hos;u ideig varható WR lsten, ezered re-
s;et sem identi kiaz mi büneinknec : Söt el-
fedezi, el titkollya, es azoc közt bennünc tiz-
te;legelen tart ez vilagon. Ki igen meg mond
hatatlan nagy irgalmassag ö s;ent fellegebe.

*Mi se karhor-
tassunc,*

Ezen irgalmassagot keuannya mastulis,
hogy senki ne katoztasson, az az, ne lollya,

ne

AZIRGALMASS.

ne hirdesse lohol az mi vereteinket, akár nagy
véreke akár kicsinyec legyenec.

Vayha meg fogadn' ezt è vilag. ki loc
 draga ioc kòutkòznene ezbòl: M'rt meg
 zabolaznuc az mi nyel'ünk'et, nem erzte-
 n'uc Isteni' b'ljontatra, atyank'ia k'isfeb'ite-
 fere, lel'k'unc lerelemre. nem lenne ennyi loc
 haboru, hadakozas, v'ér ontas perpatuar, en-
 nyi loc b'ljonkodas egy m'ásra:

Draga es hasz-
 nos nem karhog-
 satnyi,

De így, méznel édesbnecc tétzie, midőn ^{Panaß ez világ}
 ki fakazhattyucá mit hallunc maszrol: Nézd ^{karhoztatására,}
 el ez egez vilagot, Fiedelmec, böltsec nagy-
 oc, kirtsinyec nyelueckel mint karhoztattyac
 egy mast. Mind ez világ méregüel panaszol-
 kodic, dúl sul egy masra: Minden nec va-
 gyon bartoia az kire törökedic, az, viljont
 mindenüt ezac boszonkodic. es boszulaga ba
 mindent ki kialt az mit hallot, latot reata.
 Azban penig vgyan édeskedic mikor masis
 valamit ellene valot szolhat karhoztatására.
 Sőt egy hallot dologhoz hazat, szaz hoz ezert
 tesnet, es ez, meg szamlalhatatlan sokra sz-
 poroljic, Teretzeles, feczeges, minden em-
 ber szajaba menyí legyen ez világ szerte, min-
 den

PREDIKATIO

den hazba, minden piatzon, minden vafare;
minden korczoman, minden aztalnal, min-
den fal alatt, es azoc melly hiaba valoc, melly
boszonkodoc, dul suloc, mérgelec legyenec,
ki mondhattya meg? Az ket pörös közt
egy mas ellen minemű álnoc gondolatoc, go-
nos; szandekoc, fértelmes szitkoc: Ket ellen-
kező feiedelmec es hadnagyoc közt, meny-
raua; tanats, gyűhös szandec; átoc, szitoc, pa-
na; legyen ez egez világ szerte, minden nem-
zetec közt, hol ki foghatna azt elméiebe?

*Vduári czele-
szapas;*

Az vduári czelezapoc, akar firfiac, asjo-
nyoc, inaloc, leanyoc, menyetskec szaz ezer
keppen fondorkodnac egy mas ellen wrok-
nac, aszonyoknac, ket, három keppen pana-
szolknác, vadolkodnac. Az aszonyoc ferick-
nec szolgaiokra akar melly kistsiny boszuertis-
tiz keppen panasztanac: Igen keurs es azis
igen értelmes es io maga biro. az ki el tőr-
ne loc reszet annac a ki bantafara vagy on. w-
rat, wra szolgaiat, pay tarsaid, de fő keppen
Istent meg tekintuen. Hanem akar melly ki-
cziny aproert czac fondorkodnac, es nagy
bolondul wrokat, magokat es atyokfiokat
bo-

AZ IRGALMASS.

bőlontyac, es gyöttric, Egy vétkec mellett
tizet hazudnac.

Sőt bár színten semmi közü ne legyenis
nemellynec valakihöz, es bár idegen legyen-
is, es soha ne latteis többbe egy szernel, mihent
vele szol, mihent valamibe álkodni kezd nec,
mihent előle él fordul. ottan tiz, husz, kep-
pen karhoztattya háta mege. Es ezac hia-
banis mihent egy kezd szolni akar kinec Cza-
sararol, wrarol, szolgaiarol, felelegeröl, cze-
kederöl, dolgairol, ha ot szazan volnanakis,
ezac nem mindenic hozza szol, nem küöm-
ben mint mikor egy Lud el kez di az gago-
gast, es az többi mind vtanna rialkodnac:
Illy oktalantul biria ez vilagnac nagy resze
czac nyelvertis. Hát torkat, gyomrat, szemet,
fület, szivet, elset, menyigonossagban es se-
tetsegben tartya.

De az mi wrunc Iesus CHRISTVS in-
ti es tanyittya az ő híueit, hogy nyeluebeis
kövesse az WR Istent, hogy az miről szol-
ni kel, arrol szollyon ezac, á miről nem kel,
arrol ne szollyon: Es kiualtképpen óiya ma-
gat az karhoztatastul, ragalmazastul. Amint
az WR Isten méltan ki ielenthetne ottan

*Az hiuec fo-
gadgyac az WR
Christus intesei
ezbeis, Hogy ne
karhoztassanak
senkit.*

PRÆDIKATIO

istennis meg fo-
lis titkon: az
meg folit had az
gonoz elcsüt.

ottan minden bűneinket, de nem mieli. Hra
nem titkon szok meg rola sent Leke által,
Predikatio hallas által, ostor által, baratiné
által: Így czelekedgyűnc mijs. Hogy titkon
io végre, io színel meg szok luc az bűnt, de
ne hirdeffűc, az ő gyalazattyabol mi ma-
gunkban ne kevelykedgyűnc, mintha mi ol-
lyac nem volnanc, ő akaratos, de mi nem,
ő álnoc, de mi nem, ő czelezapo, álhatatlan,
reheges, buia, de mi nem. Mert ezec mind
titkon valo kevelykeges, esbolond hamis véle-
kedesec. Mert haloly igen rea mereztened áte
magad romlot természetedre szemedet, mint
az malera mereztetted, hazzor nagyob Ge-
rendat találal te benned az ő szalkaialal. Oh
kí sokszor vagy fel akasztottac volna, vagy
meg egettec volna, vagy orszag read tamed-
dot volna, vagy egyeb kippen el vetettec vol-
na tegedis, ha Isten mindgyart ki jelentő-
te volna az te bűneidet. Auagy á menyí bűnt
mindenűt egez életedben titkon es nyilván
mieltel, ha Isten Angyal által mindenűt ki-
altatna. Miczoda ortzual menne emberek
eleib? Auagy ha ottan ottan biro kezebe
adna miatta, hova lennel el soc remű esid-
br es

A Z I R G A L M A S S .

be es kinodba. De te talem ezt sem érted ;
Mert nem tudod meg ismeroi az te minden
napi loc bñaridet. Es az Isten nagy túhertöl-
seget, es hosu varalat , kiuel onfiol az meg
térelre . De az hiueket inti az WR Chri-
stus, hogy ők meg ismeriec, es kőuessékis az
ő mennyei Atyokban, hogy őkis soha sem-
mi vétket ne befellyec senkinec, ne holla-
nac soha ollyrol, kiből mas gyalaztatnec, a-
kar vétké, akar hēgyen vallala, akar nyomo-
rusaga legyen. Hanem inkább mind azokba
hannync mindent, hūūnc raytoc meg effec;
kőnyőrūllyūnc, es irgalmasoc legyūnc hoz-
zaioc, fedezzūc, oltalmazsuc, segitūc : Ha
baluany imadoé, baiosé, tudatlané, kegyet-
lené, álnoké, rešegesé, paraznaé, es akar mi-
czoda bñben leledzet, őket selid lelecek fel
emellyūc, ezekből kihiyuc, Ha kedig ezec
miat beteglegbe, tōmlōtzbe, hēgenylegbe, es
akar mi nyaualyaba effec, segitūc ki őket be-
lōle. Ha kedig valahol hirdetic az ő gonof-
lagokat, azokba ne édeskedgyūnc, rola az fe-
leket meg hollitunc. Mert illyen irgalmas az
WR Isten mi hozzanc . Tehat mijs illyec
legyūnc egy masha. Ő nem karhoztat,

2: Pet. 3.

Rom. 14.

g ij

sz az,

PREDIKATIO.

az az nem ielenti, nem teriezti, nem hirde-
ti ki nagy loc bűneinketis. Es azt paranczol-
lya hogy mas se hirdesse az mienket. Tchat
mi se hirdessűc senki vécket, legyenet, es nya-
uályaiat annac gyalazattya.

Igen drága es
hasznos senkit
nem karhoztatni

Melly irgalmaslag à mint meg mondha-
ratlan drága az Istenben, vgy bennünkis !
Kiből loc szaz ezer lelki testi ioc, málnac, mi
nekűnc, es az WR Istennekis kővetkőzic,
czendeli; sziv, bekeleg, tizteleg. io hir new,
marhanc szaporodasa, egy mas legitlege, men-
nyei áldomas, es könyörűleteleg, és nem
karhoztas, à mint az WR igeri: ne kar-
hoztat, teged sem karhoztatnac.

1. Pet. 3.

Ezekről szent Peteris így szól: Legyetec
mindnyaian egy akaróc, egy massal szennue-
dóc, atyafiú szertóc, irgalmasloc gonozt go-
nos;ual meg nem fizetóc, auagy szidalmat,
szidalommal, de viszonrag áldgyatoc, es tud-
gyatoc hogy erre hiuattattatoc, hogy az ala-
dast öröklegűl biriatoc, Mert az ki elni akar,
es io napokat latni: Tartoztassa meg az ő
nyelűt à gonoztul, es az ő aikit hogy ne
szollya nac czalardlagot, Lauozzec el az go-
noztul es ioc czelekedgyec, bekeleget kerel-
len,

A Z I R G A L M A S S A G.

sen, es kövesse őtet. Mert az wrnac sêmei az igazakra néznek es az ő fölői azoknak könyör-
gőlekre. Az wrnac ortzaia kedig az gon-
nos czelekedőkre.

Szent Iacabis az mesterkedőkről, az nyel-
veskedőkről, kie ő magokban igen bölczec,
es ottan kecscec mindent itelni, így szól: Ne
legyetec lokan Mesterec, az az, itelő birac,
tuduan hogy sullyosb iteletűnc leszen, Mert
mindnyiaan lokba essűnc, Ha ki beszedsben
nem vétkőzic, az, tőkölletes firiu, ki az egez
testetis zabolán viselheti, Imè à Louat zabo-
lan, à haiót kitsiny kormannyal teregettyűc,
azonkeppen az Nyeluis kitsiny tag, es na-
gyokat czelekecsic. Ha gonosgra erezted, na-
gy gonozt sşerez, mint egy kis tűz nagy er-
dőt, varost meg éget. Ha iora erezted nagy
loc iot sşerez. Iol biriatoc azért tū őtet.

Dauidis loc keppen panaszkodik az if-
rentelenec nyelue ellen, Plal. 5. 11. 13 33. 56 63.
67. 77. 108. 119. 139. Salomonis Prouerb.
5. 6 10. 17. 18. 21. 25. 26 28. Ecclesiast 4. 19 20.
28. Es mind az Prophetac es Apostoloc
loc helyen tanyitnac, Hogy az mi nyeluin-
ket iol hordozzuc, à mint az WR Isten pa-

PREDIKATIO

franczollyais: Az te wradnac Istenednec ne-
uet hiaba ne vöd. Es tanyit az WR Chri-
stus, hogy kériuc szenteltessék az te neued.
Ezt iol eljünl b: vagyis arról, hogy senkit
ne karhoztassunk, Mert az Istenis nem kar-
hoztat: az az, nem szolliya ki, es nem ielenti
ki, nem hirdetteri az mi bűneinket, sőt in-
kab loc keppen el fedezi, mint, Sem, fedeze,
Noenac, Apia szemermesseget, Gen. 9.

Immár szolliyunc harmadic Irgalmassaga
rol Istenec, es mi nekűnc, Hogy őis meg
boczat mi nekűnc, Es mijs meg boczassunc
malnac.

Meg Boczas,

Harmadic nagy es meg beczülhetetlen ir-
galmassaga Istenec az meg boczatas, kiuel
K-e sele b: int minketis az meg boczatalra, Eztis la-
szatasa Istenec suc meg mi legyen: Az Isteni meg bocza-
tas ket sele, az bűnnec es a büntetelnec meg
boczatala. Az bűnis meg boczatya, elan-
nyira, hogy ha egy nap hetuen het/her, es e-
gez életedben tiz/her valo szaz ezer/her vét-
kezzel volnais, akar melly igen rőtteneres
kip.

AZ IRGALMASS.

keppennis, kiél bár lemmi sörnyűb nem
 volnais, és te azokba Isten eleibe essel, azok-
 rol tőle boczanatot kérs; s;ent Fianac érde-
 me által, mindenkor meg boczattya. Oh k
 meg beczűhetetlen nagy irgalmasság az WR
 Istenbe: Hogy nem egy s;er, ket s;er, nem egy
 nap, ket nap ezac: Hanem hogy mérő bűn-
 ben, átokban fogantatuan, es ezac bűnre va-
 gyoduan, ki miat örök ellensegec valanc, es
 mind egez életünkben mindennap bűnt s;e-
 rezuen, valahany s;or vétkezűnc, es valam i.
 kor azoc ellen igaz banatos es töredelmes
 s;iucl eleibe essűnc, mindenkor meg boczat-
 tya. Mondom irgalmasságba meg mond-
 hatatlan irgalmasság ez: Ezt ved iol el s;edbe
 példakbannis, Hogy mint David paraznais
 volt, es gyokkosis, Az előttis, az vtannis ha-
 nem ezec es nem nyiluan, deazert minden-
 kor mind holtig loc bűnőc voltac benne, az
 mint ő megavallya Plal. 50 es loc helyen,
 De miért hogy azokat igen vtalta, es s;iucl
 s;erint nem miette, Hanem az benne fogan-
 tatot bűn, es az pokolbeli ördög, es az meg
 romlot rest, razton razta, noditon noditot-
 ta loc sefe bűnőkre, kie ellen noha sokatis vi-
 tetz-

Nagy nagy es
 igen nagy aiana
 dekadnc es isteno
 sül.

[Peldá David.

PREDIKATIO

— Psal. 2.

Nagy kegye-
lem ez,

tezkedet, de megis esten eset. Es azoe ellen mindenkorlsten eleibe folyamot, nagy nyögve azoknac boczanattyat kerte, az Atyanac Fiat meg czokolgata, mint Magdolnais aziban édeskedet es örüendezet. mint Abrahamis arra háytotta banatos feiet, beteg testet, es azban nyugot: Igy mindenkor Christus által bñne boczanattyat nyerte. De ha nem annyi vétké volt volnais: Hanem szinten annyi mint Adame, ki miat vele el ez egez világ: Es ha az ördög olly sörnyű bűnökben eytörté volnais mint amaz Toluayt bár mind holtigis, megis az lsten olly irgalmas, hogy mind meg boczatta volna: Ha azoe ellen hozza folyamodot volna. Mint példá, mondóc Aaron, Magdolna, Pál, Peter, amaz Toluay, amazoytonal álló: es sokan többec.

Mondom nagy irgalmasság ez: Hogy midőnen igyekeznem igen iamborul élni; Es azonban ream rohan ezer felől az Satan, az test, ez világ, es soc nyaualya, Es miattoc egy nap ezer keppen vétkezem, hol hitetlenlegembe, hol atkozodalombalsten igéie nem tanulalomba, nem imatkozalimban hol

PREDIKATIO

hol buiálagomban, hol telhetetlenségembe,
 hol czelczapalomba, irigykedésembbe, ragal-
 galmazásimba, testi kenyeselegimben, es hol
 imez hol amaz vndoc bűnökben: Es ezekben
 meg ilmerem magam, el rőttenet, el kefered-
 dem, es az WR Istentől minden bűncim-
 nec boczanattyat kérem: Es ő fellege mind
 meg boczattya. Mondom nem ezac azo-
 kat kiket az előt mielttem Hanem kiket min-
 dennap holtig mielten mieltnekis: Bár min-
 dennap hetuen het embert ölne meg, het-
 u n het paraznasagba esnem, hetuen hetker
 lopne, Istent hetuen hetker szidnam, karom-
 lanam, es akar miczoda bűnben esnem is:
 mind meg boczattya, ha szuem szerint ban-
 kodom rayta, es azoknac boczanattyat ké-
 rem. De ezt iol meg érczed. Nem azt mon-
 dom hogy valaki ennyi bűnben heuertem,
 hanem azt mondom, ha valaki nagy ördögi
 kiseretec miat szinten ennyibe elet volna is,
 a mint Manasses Kiraly loc ártatlan Prophe-
 takat öletet, loc baluanyozast es fértelmesse-
 get mielt. Nabuchodonozoris, igy amaz
 To'u-yis, es lokan többeci Mondom azért
 ha te is vagy tudatlanul, vagy nagy hartzod

Fölő az nagy
 ezuda eg.

Ezt igazan
 érczed.

Kéne boczati
 isten meg bírája

h

es tu,

PREDIKATIO

es fufakodasod közöt, erőtenlegid miat. es az ördög miat mielten mielnedis. akkor megczoda büntis. Es te azokba elpedusen, nagy röttegeffel, nagy félelemmel, nagy ohytással könyörgefsz, hogy az WR Isten meg boczassa. Meg kel boczatani, azért. Mert mind az egez vilagnac minden fele bűneiért eleget rött az ő szent Fia. Es ha valaki ő általa annac boczánattyat kéri: soha meg nem tartattya, mert igaz Isten. es arra magat esküszesuel es igeretiuul kötelezte.

*Miers terozic
Isten meg boczat
ni az bűnti*

1040 30

*101 vigaz ennes
meg eriofere.*

De azért az lehetetlen, hogy a ki az bűn ellen hartzol. azt vtallya, az ellen könyörög. hogy azt Isten hinten annyira creztene az bűnre. Mert noha meg hagy loc keppen kifizetnűnc, de nem felőtteb. hanem az kifizetec mellet mindenkor erőt es legfölleget ad azoknac, kie neki könyörögnec. Ha kedigel hadna elnijs, mint Petert, Pált, Moyselt, Dauidot, Aztis iauokra, alazatosfagokra es nagyobb vigyazasokra mieli.

Mondom azért, hogy lehetetlen hogy Isten el hadna felőtteb az bűnben merülni az ő hiu it. az ő beens bizokat: De ha valami keppen valakire felőtteb igen nagy kifizeteket

A
ke ere
eltekis
ha kod
ryat C
tat nac.
Izt p
loc fele
lem kie,
reni kar
ki fi ötte
nagy tel
deslen,
ki masba
kard can
be a oka
meg irat
nene, es
napa io
met liot
öt w onn
nec, k mi
tatty c. k
nokn c, k
mondac h

A Z I R G A L M A S S A G .

ket ereztetis kic miat igen nagy bűnökben
elnekis: Es ő mind azokba nyög. ohajt, fo
hazkodik ő előtte, Es kéri bűne boczanat-
tyat CHRISTVS által, mind meg bocza-
tatnac.

Ezt pedig nem oka nekdől beljellem Mert ^{Mire való ez}
loc fele bűnösök kérdeztec vigasztalást tő-
lem. kic, hol igen nagy rőttegesben, nagy Is-
teni karomlasban, hitokban, hitetlenlegben
ki felotte rut ektelen paraznasagokban, ki
nagy telhetetlenlegben es czalard kereske-
desben, ki nagy rejtselegben, ki egy bűnben
ki masban volt. Es ezec midőn életyeket a-
karnac annyira meg iobítani, hogy soha töb-
be azokat nem akarnác mielni, Es ezeket
megsiratnac, es meg gyonuan oldozast ven-
nenec, es az Christus Vaczoraihoz iarul-
nanac io siwel es io sihandeckal: Az vten is-
met el iöttechozzam es azt mondtac, hogy
ő: wyonnan ismet az előbi bűnökben este-
nec, ki miat immár ő magokat az ebeknec
tartyac, kic fel nyallyac az okadast, es a di-
noknac, kic ismet az előbi larba haurnec, Es
montac hogy őc immár az vten sem gyon-
ni

PREDIKATIO

i nem mernec. Mert őc az első fogadalokat
 meg törtet. Ez feleknek midőn latnam, rőt-
 tegő sziueket. Es latnam hogy ő magoc
 vrallyac magokat az bűn miat, azon sirna-
 kis, es sziuec sziuec keuannac hogy belőlőc
 valoba meg tisztulhatnának. Es az Istent sem
 mi bűnuel meg ne bántanac. Ezeket ezzel
 vigasztaltam hogy nints sziuec Istent előt me-
 nyi bűnünket bocsáttya meg, hanem min-
 dent valami lef, keel, meg bocsátni, sem
 nints napia, ideie, meddig, hanem minden-
 kor valamikor kériőc, sem nints mértéke
 minemű bűndket bocsásson meg, hanem a;
 kar nagy es akar kistiny legyen. Ezeket ke-
 dig az mai Euangelionis bizonyittya mi-
 dőn CHRISTVS WRUCETIZ ezer Talentom
 hoz hasonlittya az mi adossaginkat, es mind-
 annac bocsánattyaat ielenti.

Az okossá ezu
 dalya ezu

Matth. 18.

De ez az okossagnac igen nagy czudana-
 c tette. A mint Peteris czudalkozuan kér-
 di az WR Christust ha ki hite herher vétkez-
 nekis, meg bocsátté? Feleleaz WR: Sőt
 hetu: n herher, az az: valamennyiher vétke-
 zic, mind annyihor meg bocsáld. Bizzeg
 nagy irgalmassaga ez az Istennec. Ha uen
 her-

AZ IRGALMASS.

het, és egy nap rőttenetes vndoc bűnökbe
 esni, es mind azokatis meg boczatni. De ez-
 zel igazsága szerint tartozic. Mert az ő sze-
 relmes. Fianac annyi fizetése vagyon, hogy
 ha mind ez egez vilagis az által kérne bűne
 boczanattyat, noha azoc rőttenetesec es igen
 sörnyűc, de ő tartoznec meg boczatni mind
 azokatis. De ha ki azt meg veti, keherite-
 tic az Isten az ő igaz iteleti szerint, hogy az-
 zon meg vegyen minden adossagot, Ha ki
 kedig ő általa kéri bűne boczanattyat me-
 giot igazsága szerint tartozic hogy meg bo-
 czassa, Mint pelda: Midőn két ember ados
 volna neked két ezer forinttal, es egyic sem
 adhatna meg, es az Biroval meg fogatnad,
 es keheretened hogy meg fizetened, De
 semmire nem volna. Kin azonba ha valaki
 könyörű lenne akarna tenni az adossagoc
 mind az kétőért. De az egyic read valo ha-
 ragiaban azt mondana: Ne fizet bár en ér-
 tem, Mert ha en magam meg adhatnam sem
 adom, es ha az ebic it meg elzuekis nem
 gondoloc veled, es soha nem adoc egy penz-
 tis. Ezt mind te, mind az Biro méltan tar-
 tana holtid valo foglagnan. Viszont a ma-

*igazsága vagyon
 Istennek a benne
 bizo bűnsnecc bű-
 ne boczasására*

*Szep pelda ara-
 rol kinek tartoz-
 ica Isten bűne-
 meg boczatni es
 kinek tartozic
 meg nem boczato-
 nyi*

PREDIKATIO

sic ő maga eledeznec hogy ő érőtte fizesse-
nec meg, es igeri magát, hogy meg akaria
teríteni. Ezert, midőn le tennec az adossa-
got. immár nem volna ados többbe, noha
nem ő atra, de akar mi, ha ő érte mas meg
fizette, es az Biroistartoznec el boczatani.
Igy vagyon az iduősség dolgais, hogy a ki el
veszi azt a fizetést, kit rőt ez egez világ bű-
neiért, az Atya Istennee hsent Fia, meg me-
nekedic adosságabol. es Isten tartozic igas-
ság herint iduőziteni azt. A ki kedig azt
nem akaria vetni, az, benne marad bűnebe,
es Isten köteles les; igazsága herint, hogy meg
keresse rayra az bűnnec fizetelet. Erről pel-
da amaz ket Toluayis. Az egyic meg vta-
la az CHRISTVS áldozattyat, lőt meg czu-
fola, az masic könyörge hogy ő rola emle-
keznec meg az ő orságaba, amaz, el vesze es
mene öröc karhozatra; imez penig mene
Paradiczomba. Ez ket ember pelda arról,
kie karhozzanac es kie iduőzüllyenec az bű-
nő öröc között. Noha mind ez egez világ bű-
nös mint az ket toluayis egy arant valo bű-
nös vala. De ám az egyic el vesze, az masic
öröc élete nyere.

Erről

1047. 3.
Rom, 8.

Pelda:

A Z I R G A L M A S S E.

Erről lép Kérdesekbenis szolot.

K E R D E S.

Mint kel érteni: Hogy loc helyen így szol Mind ez világ bűnös és egy a-
rans érdemely
karhozator, De
egyik resse b' alia
az bűnt és nyög
alatta.
az iras: Reszeges, parazna, baluanyozo, Is-
ten karomlo, hitetlen, czalard, fősueny, ke-
ucly, és többre ez felec, nem mennec Isten
orszagaba: Hát így lenki nem mehet oda:
Mert ez egez vilagon ezac egy siuts, ki vagy
reszegés, vagy parazna, vagy fősueny, vagy
egyeb bűnös nem volna: Ha nem minden-
koris, de gyakorta hol egyikbe, hol másik-
ba ki el nem esnec?

F E L E L E T.

Mint szent Ianosnal mondatie, hogy az
bűnösöket Isten meg nem halgattya: De az
fele bűnösöket kie az bűn alat semmit nem
nyögnec, kikbe igaz poenitentia, siucec szerint
valobanat nints, hanem ő magoc keuanlag-
uul kuannyac és futtyac szanhandeckal az
bűnt, azt, érteni sem akariac, hogy Isten v-
rallya, érötte haragljic, és el karhoztattya ha
ki nem térnec azbol ő hozza, és ki térni sem
igyekszec belöle, és azért szepiti: Mint ne-
melly így szepiti az vsorat, hogy io az, mert
málnac halnot szerez vele, Maga ha el vez-
töt.

Ioan. 9.

Ne f'ordoz se
sepiced az te
bűneides

PREDIKATIO

tötteis, erővel ki veli az övet, Nemelly az
 resjegleget vigalagnac es baratlagnac neue-
 zi, az főuynyleget takarekossagnac, az kevely-
 seget tiztelleges maga tartasnac, az parazna-
 lagban hizelkedic az regi s;entec peldaiual, es
 az Atyakeual, kiknec loc felelegek volt, az
 s;egensegnec méltatlan nyuzasat menti hogy,
 Isten hatta, hogy meg adgyac az Czasarat,
 az ünnepe nem s;entelest, az Isten igec nem
 halgatast, az nem imatkozast, menti hogy,
 egyéb dolgai miat ezekre nem erkezie. Ez
 fele s;in alatt minden bűnben testi batoroc, ba-
 tran es vigan futtyac azt, bennec édeskednee
 es gyönyörködnee. Ez fele bűnölöket Isten
 meg nem halgat, hanem el karhoztattya, kie
 nem bűnőc boczanattyat, hanem ez vilagi
 iolagot, es töb bűnre valo s;abadlagot kér-
 nec. De az kie firnac az bűn miat, es keric
 bűnőc boczanattyat, es biznac az Istenne
 irgalmassagaba, s;ent Fianac érdeme által :
 Es s;epelkeduen az bűn ellen, igyekz nec iol
 élni, kéruen arra s;ent Leiket: ezec ha hetuen
 het s;er elnenekis egy nap, Isten meg boczat-
 tya, Es az ő Paztorinakis meg hatta, hogy
 ökis

AZ IRGALMASS.

őkis ezeknek mindenjét hirdesse bűnös bocsánattal.

Az kic azért akar értet, akar értetlenül az bűnt követi, mint az kic vagy baluanyozást érne ez gondolattal, hogy mihent meg kezdagodnac, elhadgyac: vagy hamis kereskedést, méltatlan tisztet, nyuzó duló, foztó vduarbirosagot, vagy rejtégleget, paraznasagot, ez gondolattal: hogy halalom felé, suagy touab touab el hagyom oztan, ezec mind álnokoc: Es azért az itelektort ezt mondgyac nekic: Tauozzatoc el tülém kic álnoklagot czelekeztec.

*Akar Erre az
kar értetlenül,
nem is az bűn be
heuerni.*

Luc: 13,

De midön akarated ellen effel, vagy vlo-
raba, vagy rejtéglégbe, vagy paraznasagba,
vagy baluanyozasba, babonaba, zugodasba,
hitetlenkedesbe, átkozodasba, főluenylegbe
ollykor midön ellenec vigyazs, es könyör-
gels, es az vtan keletuelen siratod, es ímet
sient életre igyekezel, az kit meg czaltal, meg
elegited ha lehet: Ez fele bűnösről azt mon-
gya sient Pál: hogy nem ő mieli az bűnt;
mert akaratya ellen vagyon, hanem az ő ben-
ne lakozo bűn czelekejsi azt, Azt a bűnt pe-
nig meg fizette es meg rontotta az Istenec

*Az hiuec Akar
ratyoc ellen ves
keztec.*

*Micxoda akarec
sod ellen veskez-
nyi.*

Rom. 7:

Fia

PREDIKATIO

Fia, es annac boczanattyat nyerte ha kéri:
 Ezt megis érzed meg nyíluabban: mondó
 hogy az à bűn meg fizetődöt es meg ron-
 totot Christusba, czac hogy te egyet ne érts
 ne tarcz ő vele, mert ha az bűnös barátko-
 zol, azban édeskedel, vele szeretettel tartolko-
 dol, vgy te ő neki tarsá lehels, es vgy teged
 ő vele egyetembe el ront. De midőn czac
 ő izgat, es te őtet vtaod, te ő tū'e magad
 vonlod, ő kedig teged ranczizal az ő keuan
 sagara, te pedig attul el vonod magad: így ha
 mibe essels nem te mielred, hanem à te ve-
 led ellenkező bűn, kit miért hogy meg ron-
 tot **CHRISTVS**, ő rontua lelsen, te pedig
 ő ellene meg tartatol, ha ához folyamls: à ki
 őtet meg rontotta, es bir ő vele, az Chri-
 stushoz. Tchat ez fele ember erőssen esedez-
 zec, annyival inkább, houa gyakrabban vét-
 kezic őis gyakrabban imatkozzec, gyakrab-
 ban hallja Isten igeiet, gyakrabban éllyen á
 Christus sient Testamentómaual, sűntelen
 kérien sient Lelket, kérie éyel nappal az ő bű-
 neinek boczanattyat, es higyen az Christus
 áldozattyának eleg fizetesebe, es az Istennek
 arról tót édes igeretibe, es bizzec hogy mind

A Z I R G A L M A S S.

az ōc az ōc bűnökis meg boczatatnac neki
az WR Christufert. Es így meg meneked
uen még most az bűntől, ennyiből, hogy az,
neki nem tu'la / donitatie, hanem Christusnac
Isten az Iteletkörtis nem itelhéti meg. Io. 3.
Ezert, mert az bűnből ki menekedet a Chri-
stusnac elegendő fizetése által, kit ő el vő-
tűle hit által.

De meg lassa minden, hogy bizelkedéssel ^{149 az bizelke-}
magat meg ne czallya, es magat lagyan, tu- ^{dóknecc.}
nyan ne tarcza az bűn előtt, hanem igen iol
vitezkeduen, őrizten őrizze hitit es io lelki ^{I. Tim. 6-}
ismeretit.

Ezeket mondam az meg rőttené szüük- ^{az rőttené szü-}
nec vigasztal / lokra az bűn boczatasrol. Kik. ^{uknec valoc, ez}
ből meg érthetűc, melly nagy irgalmassag ^{tanusagoc, nem}
legyen az WR Istenbe az bűn boczatasis, ^{az se sti bastrako}
Es azt nekűnc melly draga neuen kel ven- ^{nac, es az bűnbe}
nűnc. Kiert megent ő fellegetenec ezzel tar- ^{edekedőknecc,}
tozunc: Hogy valamenyil, mi ellenűnkis ^{Ez hala adással}
vétkezic akar melly emberis, es ha hozzanc ^{partognac az hi-}
tér, mijs minden, mi io keduel meg boczal- ^{uec,}
sunc.

Az mi meg boczatasinkrol.

i ij

Ide

PREDIKATIO

Ide fel s'olanc imez dragalatos irgalmas-
sagarol Istennek: Hogy ő minden bűneinket
keel; meg boczatni, ha hozza térűnc: Az
meg térőc kic legyenec, es azoknac minden
osp minemű hartzoc legyen, aztis meg hal-
lottuc. Immar erről valo hala adasinkrol
s'ollyunc: Hogy midőn Isten illy nagy ir-
galmas mi hozzanc, mijs ezzel tartozunc,
hogy valaki bűneből ki akar térni, azoknac
s'itudnc s'erint meg boczaslunc.

Azban kedig nints semmi valogatas, akar
nagy vétec akar kisiny legyen, akar sok;or
akar ritkan legyen: Mert mint tegeđ io hired
ben, marhadban, testedben meg lért a te fe-
le barátod: Igy te is az WR Istent minde-
nikbe meg lérted: Io hirebennis, kent neue
ben, midőn azt nem tizteled, s; igeiet, ta-
nyitalat igeretit, seddeset, magat, s'ömelyet,
s'ent Fi-t, s'ent Lelket meg nem becűlöd.
Marhaiatis sockeppen tekozlod, midőn arra
nem kő'töd az mire ő arta, az ő igeiere, s'ent
neue diczeretire, or;agod oltalmara, es nyo-
morultac segitsegere, es mikor el lopod ő
tűle, álnoksagual io;agodat keresuen es oltal-
mazuan, Testeben is meg lérted, mert az ő
s'eme

Ne valogas az
Bűn boczatasba,
se nagy se soc vol-
gat ne nezd, ha
esmered hogy
örömeit ki tor.

Valamibe min-
ket mas meg s'ers
mind azokba
mijs meg s'ertyűc
az Isten

A Z I R G A L M A S S A G.

Íjeme fenyet űt űd, mikor az ű hiucit habo-
gatod, az ű testet vialod, mikor az ű ehez ű
it, foglyait el hagyod. Mindennap kedig egy
nihany;or mindenikbe v  kezel, de megis
mindeniket; meg boczattya ha ezekbe hoz-
za t  r  , meg k  ueted es engezteled.

Zach. 2.

T  s tehat ne valogas ezbe, akar io hired-
ben, tizte  gedben, akar testedben, akar mar-
hadban, akar sok;or, akar ritkan bantottis
valaki, De ha meg t  r, es tizte  gedben meg
k  uet, testedben meg akar gyógyítatni, fay-
dalmodrol, meg elegiteni, karodrol meg fi-
zetni, Mondom vgy, ha   rteke vagy on rea,
vedel t  le io neuen, es bol;ut allani rayta
ne igyekezzel.

*Az ellenke  
fel.   sbe vega
ez;.*

H  penig olly haborgat, kinec nints sem-
mi   andeka az meg bekelle  re, hanem   lnoc,
raual;  , ezelczapo, es ezac birotul valo   ltebe
akar meg k  uetni. Te aztis ved el io neuen
Es ű meg lakol az ű   lnok  agarol.

*Az   lnoc bogo
z onno mins iar.*

Ha kedig valaki vgyan read t  rne: Es te
egy nihany;or intetted meg bekelle  re :
Nints m  t tenned, hanem k    ritetel Biro
ostalmat meg keresned. De te ottis io   an-
deckal, legy ehezis. Es valamibe hasznalhatz

*szabad ot  la
mat keresned,
ezac io   nel leo
gyen.*

PREDIKATIO

Rom. 12.
1. Pet. 3.

halnaly, rea ne bošonkodgyal, ne pānāšol:
kodgyal, kárt, bošut allani ne igyekezzel.
Adgy enni, innya, segitſed mindenuel, kő-
nyörőgy érőtte: Es vary az törüenytől es
Iſtentől, Ha meg nem tér, eleven tűzet ta-
karš; az ő feiere, ā mint ſzent Pál ſol: Ro-
man: 12. De te ſoc okokert meg boczas ne-
ki.

Miczoda okoc indiczanāc az
meg boczataſra?

Hogy az Iſteni
paranczolatnac
engedgyūnc,

Leuit. 19.
11 Pet. 3.

Előſzer mert Iſten paranczollyais az meg
boczataſt, "es tiltya az tőb bűnőc kőzt ā ha-
ragoskodat, gyū ōlkődeſt, bošonkodat.
Meg boczaſtatoc vgy mond: Es ilmet: Az
Nāp el ne nyugodgyec az tű haragotokon,
Eph. 4. kinec paranczolatyanac hogy en-
gedgyūnc, ſoc okoc keljeritnec rea, Mert Iſ-
tenūnkis, teremtőnc, Atyankis, ki maganac
ſzentelt, ő tart, ő ād es adhat minden iot, es
el vehet roſunc minden nyauatyat, ki megis
āld ha igyekezőnc neki engedni, viſont meg
átkoz, el ront, el vez, es el taſit tőle, es el kar-
hoztat, ha nem igyekezőnc ſauat fogadni.
De ezac hozza valo ſierelműnkbenis mel-

AZ IRGALMASS.

to kedveskednőne, midőn halljuk hogy ke-
uannya tőűne. Azban ne szolgálj ő neki
4 mit nem hágy: De az mit paranczol, ha
azban igyekezel engedni, igen nagy kedvet
miel; vele. Ezt pedig hogy meg boczas, loc
helyen paranczolja, es igéri hogy ő bocsu-
ál. Daut. 32. 2. Reg. 22. Tob. 3. Pal. 17.
139. Ecclesiast. 12. 28. Luc. 18. R m 12.
Ezech. 9. Kérlec azért ne ellenkezzel az te
Isteneddel hanem engedgy az ő paranczo-
latinac, Es mind féltedben, mind hozza va-
lo szerelmedbe meg boczas az te ellenleged-
nec, Előtted leuenez hogy ő paranczolja.

Malodszor példais az Isten mi nekűne, ki
mindennap loc fele bűneinket meg boczat-
tya: Es azt akarja hogy őtet ezben is köve-
sűc, à mint az WR CHRISTVS tanyit: Kövesse ki
az Istent
Legyetec vgy mond irgalmas loc, mint az ti
mennyei Atyatokis irgalmas. Ki lép do-
log az Istent követnőne az ő nemes dolgai-
ba, es magunc naponkent ő hozza szabnunc,
Es ki tettzeni ez bō is hogy ő fia vagyunc.

Harmadszor tisztessége is ez az WR Isten-
nec, hogy ezac ő rea hadgyuc az igaz iteletet,

Luc: 6.
Hogy eistessege
tis meg adgyuc
es à az Istennek.

PREDIKATIO

Rom. IX:
Dent. 32.

es a büntetést, a mint ő maga mondgya: E-
nyim az bolju állas, en meg fizetem. Még
ez vilagonnis, az wrac, birac, gazdac ban-
nyac, és gyalazatnac tartyac, midőn nekie
nem panaszkodnac az ő alattoz valoc, hanem
őn köztőc gyűlölkednec es verekednec: Isten
menyiuel inkább, kinec birtokaba vagyunc
mindnyaian.

Hogy egy arano
bűnösök vagyunc
es hogy el ne
rontsuk azokat
kiket Isten egy-
eszesükre szer-
geto

Negyedhár egy mastis meg kel tekintet-
nanc: Hogy egyenlő keppen mind bűnösök
vagyunc. Valami egyinkbe vagyon, de mind
azoc masbais vadnac, auagy lehetnec. Sőt
figyelmez czac iol magadra, százat, ezért ta-
lals; egy nap benned, vndoc vndoc gondola-
tokatis, szandekokatis, czelekedereketis, mert
egy szem pillantásnirais nem szűnec meg az
mi bennőne lakozo bűn noditaní es izgatni
loczer keppen: Tehát ezért is hogy illy el
merultec es meg holtac vagyunc a bűn mi-
at mindnyaian egy arant, es szűkölködőnc az
Istennec kegyelme es irgalmasága nélkül egy-
arant, azért is irgalmasoc legyűnc egy mas-
hoz. Bizony vgy kellene egy mast szannuc,
mint az kiket a hadban halálra vagdaltac, es
szekerre raktac, es azoc a mint néznec egy
mas

AZ IRGALMASS.

más lebere, olly könyörületelen kellene egy
 másra néznűne az nagy loc lelki testi sebűne
 miat az loc vndoc bűnűe miat. Touabba
 hűleinkis egy, Adam es Eva, Istenűnc, Iduő
 zitűnc, hēnt Lelkűnc, Lelki anyanc az Ke-
 reztűnc, lelki ételűnc, italunc, az WR Va-
 czoraia, fel tamadalunc es örűc életűnc, köz
 es egy mindnyaiunknac. Tchat egyessēget
 szerűnc, es ne viaskodgyunc sem mibe. Ha
 kedig valaki viűsat vonűjon, az mind fel bon-
 tya ezeket, kiket Isten ezre szerzet, hogy ez-
 zec által őűue lantzoztassűnc es nagy egyessē-
 legben őrűűnc, De mi nem hogy ezeket bon-
 tani akarnuc, sőt inkább igyekezzűnc azoc ál-
 tal nagy Isteni egyessēlegben maradni.

OÉtdűser őyiuc az közűnleges tartalala-
 gotis hogy az mi euűdelűncel, patuarossű-
 gunckal, irigykedűncel, bosűonkodasűnk-
 ual, ellenkezűncel, verekedűncuel, kár te-
 tűncel meg ne haboritűűc, se az Egyhazi,
 se polgari rendet, A mint sokűor ket tanyi-
 to ellenkezűse miat lokan teuelgesbe es nagy
 viűsa vonasba elűnc. Ket hűoműűed wr, ne-
 mes miat az hűegeny parazűtsűg testűbe, mar-
 haiaba kűnoztatűűc, kűc te ellened nem vűtűkűz

Hogy mellettűűne
 ne haborodgya
 nac se egyhazi se
 polgari rendet,
 se hűolganűc, cűűe
 ledűűnc iobaginűc,
 se lebaratűűnc

PREDIKATIO

tec, es fel kiáltuan az Istenhöz read siwnac,
riwnac, es el vezted magad mind testestől,
lelkestől, marhastul miattoc, ket peres még
gyermeketis nagy buben, faratlagban eyti,
ket feiedelem loc ártatlan vért kiontat ha-
dakozaokban. Azert hogymastis meg ne
haboritsunc, ezertis hamar meg bekellyűnc,

Hogy lelki se-
si kartulis oha-
sue magunkat,

Harodszor magunc káratís meg tekinczűc
mellyec sehnec az gyűlölködésből: Hogy
ki miat Istentis reanc haragittyc, Az Isten
nec szent Leiket bent űnc meg szomorittyc
szjűnket meg sebesityűc, esjűnket meg ho-
malyosittyc, magunc vgyan meg gyűhöl-
sittyc, ki miat sokra Gutta, Korsag, es egy-
eb nagy betegség esic, Isten igecit nem hal-
gathattyc, igazan es aitatofon nem imat-
kozhatunc, az wrnac szent Vaczoraisual lel-
ki örömmel es czendes; szjuel nem élhetűnc.
Semmi io tanaczot nem fogadhatunc, nagy
gonol; hirt szerez; magadnac, es sokackal el
vtaltatod magadat. loc rőttegett, but, bana
tot kel szennuedned, es nagy károkat, 2 mint
lattyuc az procatoroc az ő magoc haszno-
kert mint vontattyc az pört, kiből az pö-
rölőkneec az agodalmat, az kárt neudic: io i-
dricket

A Z I R G A L M A S S A G.

deieket el veztic, esieket töric, marhaiokat
lopiac. Es gyakorta dagalyunkba ollyat cze-
lekefűnc. kit mind öröcke meg banunc, vagy
ki miat elis velűnc. Kibe ha meg halunc,
mind öröcke elis karhozunc. Mert minden
az ki gyűlöli atyafiat gyolkos, vgy mond s; 1. Iohani: 3.
lanos, egy gyolkosnac sints kedig öröcke é-
lete.

Hetedker loc hasznaijs az bekelegnec in-
ezenec minket az meg bekellefse. Mert az be Hogy lelki testi
io aldomast ve
yűnc.
keleg közöt, esűnc, elmenc, lelkűnc. s; iűnc
czendef; es testűnkis könyeb. Imatkozalunc
vidab, Mert batran mondgyuc, Boczasd
meg az mi bűneinket, mikeppen mijs meg
boczatunc ellenűnc véteteknec. Io hirt her
zűnc, emberek közt heretettel es tiztiffeg-
uel, es édes s; iuel nyaiaskodunc, azockal ma-
guokat heretettyűnc es tiztelettyűnc, Es Isten
tentűl loc aldomast velűnc, a mint az WR
CHRISTVS igeri monduan: Bodogoc az
bekelegefec, mert azoc Isten fiainac hiua- Matth. 5.
tatnac. Bodogoc az irgalmasoc, mert ezec
Irgalmassagot nyerfec. Bodogoc az enge-
delmesec, mert azoc biriac örökfegű az föl-
det. Imet mond az WR: Meg boczassa-
k ij toc,

PREDIKATIO

tőc, es meg boczattatit tū nekrec. Vgyan
 erreis teremtet Isten minket, es az ép terme-
 zet ezac erre vit volna bennűnc, hogy ezen-
 deljec, édes es bekeleges szűd lennenc: Erre
 vilja vagyodnunc igen szűkleg, es rea Isten-
 től szűntelen legitlegēt kėrnűnc. Mikor fel-
 tamadunkis mind őrócke bekelegűnc lehen
 Isten országabannís. Viljont az el karhoz-
 rac mind őrócke győlőkődne, irigykedne
 az szent Angyalokra es az szentekre, es vere-
 kedne es szitkozodnac, es átkozodnac, egy-
 mas közt. Hát az hiuec mostis azokra ha-
 gyac az haragoskodast es győlőkődēst, kie-
 oda valoc. Ittis az erdei vad barmokhoz il-
 licaz kegyetlensleg, Medue, Farkas, Orosz-
 lanhoz.

Peldaine ielesec vadnac erről, mind a szent
 Irasba, es még az pogan iralokbannís, Mint
 ő maga az WR Isten pelda, ki igen nagy
 tűrhető es igen engedelmes, es ki so keduel
 meg boczat. Pelda az WR CHRISTVS
 Matth. II. Peldac soc szőmelyec, mint
 Moyses Num: 12. Dauid. 1. Reg 24. Szent
 Pál, szent István. Actor. 7. Peldac ieles feie-
 delmec: Mint Cyrus, Darius Xenophon;

Con

A Z I R G A L M A S S.

Conradus Czahar midőn azt fogatta volna, hogy valamit felelelege el vihetne meg engedne: Az Hertzegne es az több aljonyoc ki ki hátara veszi férjét, es gyermekit ölebe, es vgy viszi ki az szállot varból, Az Czahar noha nagy haragual volt az Hertzegre, de meg engede.

Pericles lőuedneckel kísérteti hazához a ki mind nap estig vadolta az Birac előtt. Sőt több ieles példac vadnac lokakrol, Abraham rol Scipiorol, Thrasibululról. Es többekről emlékeztem az keuzlysegről valo irasomba. Ez okoc inditsanac az meg boczatasra.

Ez fele loc több nemes okokat talál; az szent Irasban, es az természet folyalabannis, honnet az te szüvedet fel indiczad, hogy mindennec io keduel meg boczas; Hamar pepig mint az WR mondgya, míg az vton vagy bekellyel meg a te ellensegeddel, Hogy az, ne adgyon az Biro kezebe, az Biro penig a hocharoc kezebe. Es meg esküszic mondvan: Bizony mondom ki nem mégy, míg az vtolso fillyerig meg nem fizetz. Immar het ieles Kérdéseket tamaztoc előtökben.

k iij

Ké

PREDIKATIO
Kerdesec az meg Boczatasrol,

E L S Ő.

Haki nagy nchezem loc törődéssel vággy
fenyegetéssel, enged meg, es azt mondgya.
No ám Isten boczasson, de ha rea talaloc
meg nem emlekezém rola, elege ez?

FELELET.

Nem ezac Bo-
wal, hanem bi-
nel boczas,

Ez nem igaz boczatas, Mert Isten sziue
keuan, a mint Christus wrunc mondgya:
Ha sziuetec sjerint meg nem boczattoc: Ha-
tenis nem boczat tő nektec, Es int hogy az
mi ellenszeginket sjeressúc, es iol tegyűnc ve-
lec. Luc. 6.

M A S.

Ha ki azt mondgya: En sziuembe meg
boczatom, De nem kőuettem meg mert
gonozb lenne, es elhinne magát, es en vtan
na nem iaroc.

FELELET.

Ezis álnoklag es hamissag: Mert az ki szi-
ueből tiztan es igazan meg boczat, az, sziata-
u. lis keek meg kőuetni. Sőt mindenbe keek
neki sziolgalnijs. Gonosz penig nem lenne az
jobol, hanem te so peldat adnal malsnakis, es
ötetis

A Z I R G A L M A S S.

Ötötis enhitened, ha penig ő magaba kemen-
kednec, azrol adgyon ő okot, Te fogad az te
Istened tanaczot.

M A S.

Ha ki azt mondgya: O Erőmet meg bo-
ezatanec, es azt akarnam hogy soha esembe
se jutna, De valamikor rea tekintec, mint
haaz belemet latnam, kit igenis banoc?

F E L L E T.

Ez, könyörögien az WR Istennec, tauoz
tassia el tñle az ördögnek ez fele eztenet, es az
testnec nehességet. Houa nehezbe kedig a szi-
ue az miat, anuyiual inkab könyörögiön, es
az WR Isten meg menti öter.

M A S.

Ha ő nem akar semmi keppen meg en-
hedni, es vntalan ream tör, mit tegyec?

F E L L E T.

Löld meg feiedelmedet, az, Isten kepebe-
li, es igazat tesjen tñ közöttetec,, De te az-
koris io sziuel legy.

Rom, 13.

M A S.

Mig az törvény elvégeződic, es ő ha ad-
digis ream törven czac boshont, es enhedni
nem

PREDIKATIO

nem akar: En meggyonhatomé és élheteké
az Christulnac szent Testamentomaua.

FELELET.

Meg lehet igennis. es vgyan meltois ho-
gy houa inkab haborgat teged valaki, anny-
ual inkab könyörögy, tanully, gyonnyal, ély
az WR Vaczoraiaual, hogy az Isteni féle-
lem meg ne lankodgyon benned, s;okial az
bekeleges türelre, es minden iora. Azonba
te, had magad mindentől az törüennec is
gaz latalara. Es legy is siuel az te ellenleged
höz.

Igy tartotta magát Christus wrunkis, mi
kor arzul czapnác. Mikor az Kerezt fán
szidalmaznác: OE az ő szent Atyaual es a-
zockalis bekeleges volt, noha ez világ vele
ellenkezet, De ő ellensegeris szerette, es is a-
karattal volt hozzá. Igy Moyses, Samuel es
Istuanis, Pális. noha loc bolhut, haborut, es
nemellyic halaltis szenned ez világ miat, De
azoc közt Istenben vgyan nyugottac, es el-
lenlegökert imatkoztac. Ez mostis minden
hiuse dolga.

M A S,

Ha

A Z I R G A L M A S S.

Ha ő lértet meg először: az követeft ki kezdgye el?

F E L L E T.

Iollehet méltó hogy à ki meg bantotta fele barattyat, az kezdgye el az követeft, es az keresse meg az meg lértet felt. De midőn az őrdög annac hjuet meg kemenyitene. Az mas fel meg gondollya hogy az WR Christus ő maga iart az ő ellenlegi vtan, ő maga kérefté meg az bűnösöket, menyíuel inkább méltan hogy mijs ezt miellyőc. Ezre indit az Isteni es az atyafiui hjeretet.

M A S

Ha mēljē vāgyon az en ellenlegem, es meg nem kōvethetem, Imatkozhatomē Istennee, hogy meg boczassa az en bűneimet, es az ő Vachoraiahhoz iaruhatoké?

F E L L E T.

Iollehet mig ellenleget ember meg nem kōveti, es, ha lehet, meg nem elegiti kararol, hidalmarol, lérteseröl, addig ha ezerhjer kérefté meg bűne boczanattyat. meg nem boczattyat, De ezt vgy érzed, ha meg lehetne es te nem akarnal meg bekelni, meg elegiteni, meg engeztelni: mert vgy poenitentia nekül

1

imat-

PREDIKATIO

imatkoznál. Ha pedig melje vagyom, ezac
io sjiued legyen rea, hogy vagy barátid, kuc-
led által, vagy te magad ha rea találj meg
engezteled: Így az te io sjiued akarattya c-
leg neuen velj az Isten. Ha pedig meg holt,
es te talad marhaia marac, vagy atyafiaiac
ád meg, vagy ha azoc ninczenec, ozd sege-
nyeknec. Ha azt mieled, iele hogy te igazan
meg ilmerted az te bűnödöt, sjiued sjerint
banod, igaz pœ itentiat tartals, azért így az
lelki pœtoris bizuast hirdetheti az te bűnöd
boczanattya, es az WR Vaczoraiatis ne-
ked adhattya annac peczetlelere, hogy a Chri-
stus teste vére te érőtted sjenvedet, es Isten-
tűlis bűnöd boczanattya vagyom, Illy volt
Zachaus es többec.

M A S.

Ha az Biro kezecbe az lopo, parazna, re-
seges gyolkos. baluanyozo, dñnep törő, sji-
kos, vloras, es egyeb gonol; teüő: Es az kő-
nyörög monduan: Lám az Isten kegyelmes,
es meg hatta hogy meg boczaflunc egy ma-
nac. Azert te is boczafl meg ennekem, es
legy kegyelmes, es ne ölis meg?

Fe-

AZ IRGALMAS

FELLET.

Iol lehet it az WR CHRISTVS nem á biro
 sagbeliekne szol: Mert azoknac masut meg
 vagyon paranczolu. Hogy az bunt ne ke-
 mellyec, Hanem az ünep töröt, az Isten ka-
 romlot, az baluanyozot, az babonast, á ha-
 mis tanyitot még köuezze: á paraznat meg
 ölyec, az lopot, marhaua büntesset, á gyol-
 kost meg ölyec, kezert kezert, fogat fogért,
 szemet szemert, barmot baromert, pénzt pén-
 zert, es mindent igaz itelettel czelekedgye-
 nec. Kikben nem őc, hanem Isten czeleke-
 szic, az kinec itelő szekibe Isten kepebe ünec:
 Mind az által, Isten nekikis meg engedi hogy
 az kit latnac meg tőrönc, auagy tudatlan-
 sagbol, auagy nagy keseritesből, nagy cza-
 latkozásbol el eletne, auagy olly ember-
 nec, ki az előt loc iot tört, es egybe, kettő-
 be meg czalatkozot. Ez feleckel ökis kegyel-
 mesben czelekedgyene. á mint regen éffe-
 lekne oltalmara valo varostis szerzet volt,
 houa szaladgyanac mikor törtinetből em-
 bert öltec, auagy egyeb bunt misltec.

Ingyen mikor valakit az Törvény meg
 kapl es kezbe adgya, Ot őc szolgai az törven
 l ij nec,

Exod. 21.

Leuit. 24.

Deut. 19:

Leuit 19.

Deut. 19.

PREDIKATIO

nec, es à mit az nekic paranczol, azban kell nekic el iarnioc, ôc czac szolgálac, es az kiudl nem szerezhetnec semmit, Czac hogy meglassac hogy igaz iteletből legyen az törvény. *Ar ki kezebe, ar törvenec mit miellyen,* De az kie törvény kezebe estenekis czac könyörögienec igaz meg térô szolgál az WR Istennec, auagy ottis czuda keppen meg szabaditrya, auagy ha meg kel halnijs, ôrôc életre adgya, mint az egyic Toluaynac.

It nem birakat tanis az Chris tuso Itazert nem az biraknac tiztekről szolgál: Hanem az közönleges tarsalag közöt az mi uel tartozunc egy másnac, azra tanita Iesus Iduözitenc.

Ez legyen az Bűnnec meg boczatasról tanuslagunc, Arrol: hogy Istenis meg boczat nekünc, Es mijs meg boczassunc egy másnac.

Az másic meg boczátasról.

Ar büntetelnec meg boczatasáról.

Mondottuc vala, hogy kettő à mi adossá gunc Bűnec adossaga, es Büntetelnec adossaga. A bűnről imár szoltunc, es melly loc bűnről mielyünc meg hallottuc, es hogy mind azokat kell az Isten meg engedni, lét vgyan ki

tiz.

A Z I R G A L M A S S A G.

érintani, és meg igazítani belőle Isten Fia által, ha vesződ: Immár hollýunc az büntetelnekis meg boczatalarol.

Noha ez világ szerintis loc keppen bünteti Isten az bünt, De lenki arról it meg nem fizethet, akar nyasban vonnyac, akar fogommal haggassac, és akar melly rőttenetelesen kínozzakis, ha bár ezer eztendeig tűzbe égetnekis. Mert az ember büne az örök Isten ellen vagyon, és azért örök haláltis és az pokolnac véghetetlen kínnyat érdemli. Ez melly nagy adosság legyen, lenki meg nem gondolhattya. Czac ez vilagonnis midőn valaki Kiralyat, és annac feleségít, gyermekít, meg akarna ölni, auagy el arulni, auagy országot vezetni, magat Latrockal Kiralya emeltetne, és az ki nem wralna, nyalolna, mint Szekei György, az Kereztés had kora, Nemde azont érdemleneit, a mint őtet kínoztac tűzes vas Coronauat, és éleuenen süttetue, nemde érdemleneit hogy haraptatnac tetet az ő lator hollýatual, Auagy akar mi egyéb nagy latorfagot midőn valaki mellede, és érötte igen nagy kínzásokat érdemlene. Ez ha olly Kiralyra találkoznac, a ki az

*Ízt a büntetést
el engedni az kilt
ni, eademleotúne
Istentől, oh ki
nagy doloz.*

PREDIKATIO

törűny vtan mindenbe meg kegyelmezűe,
es minden kinzalat meg boczatna. Ez meg
boczatast ki nem czudalna? Oopenig ha
ejes volna, nagy hala adassal fogadna. De ez
senki semmi ához kepest, hogy az Isten mi-
nekűnc az pokol kinnyanac adossagat, enget
te meg: Kire kötelelec volnanc, igen igaz ite-
letű sjerint, ha sjerint Fia halalaual, arról eleget
nem tót volna: Ez adossagrol gyakran gon-
dolkodgyunc, es iol meg érczűc mit beszél
az Iras, hogy ot suas, riuas, fog czikorga-
tas, őróck tűz es férgec vadoac, küllő setet-
seg es véghetetlen keferűleg, kiket soha senki
czac meg sem gondolhat. Ezekre midőn
méltoc voltunc volna: Az igen irgalmas wr
Isten könyörűuen raytunc meg sjabadita,
es az adossagotis el engette. Tehat mijs az
mí fele barátinknac el engedgyűnc ha artzul
czapast, kez vagast, vereft, őlest érdemlencis,
Ha őis meg tér az ő bűneből. Ez legyen ta-
nulagunc az Harmadic Irgalmaffaginkrol:
Immár az Negyedikről sfollyunc, Az ada-
kozasrol.

Adgyaroc,

Nes

AZ IRGALMASS.

Negyedie nagy es igen draga Irgalma-
saga Istennek mi hozzanc ez : Hogy min-
dent ád, mindenbe segítg. tart, őriz, oltal-
maz minket.

Ezben valo irgalmassagais melly nagy le-
gyen, senki elegge meg nem gondolhattya ;
mert, nálunc neküi (Midőn semmiec volnanc)
keuanta, hogy teremtené minket, nem ba-
romma, féregge, érzetlen állatta: Hanem
az ő keperc. Noha kedig meztelen hozot ez
vilagra, de anyanknac teiet adot kiuel szop-
tatna, es az vran fel neueluen, kit szegeny ka-
das kalmarlagbol duffa tört, kit szegeny Ca-
pitanlagbol Capitannya, hadnagya, kit pa-
raztbol nemesse, wrra, Ki mais minden szem
pillantasba mind ez egez vilagon valokra
nagy gondot visel: Hallottam kee anyatul,
hogy pogan előt futtaba szült ket magzatot,
es el röytörtte az bokorba, es ő magokat el
vitte az fériec, az czecc szopokat ot hagy-
uan, De ket het muluais eleuenen talaltac,
kie az hiuelkeket az nagyobie wyiokat, szopo-
gattac: Netalam Isten őketis vgy tartotta
mennyei harmattal, mint az hollo fiakrol
iria Dauid, De egyeb keppennis soha le-

Nagy az Isten
alakozási.

Isten ezuda sara
taszaz ket czecc
szopoknac

Psal: 146,

met

PREDIKATIO

1. Pet. 5.
1. Tim. 6.

met lenki d' el nem velji d' sent fellege, ha-
nem tudgya kinec kinec minden sükseget ;
Csalarnac, nagynac, kistsinnec, es czuda ki p-
pen rőndelten rendeli, honnet legyen meg
mindennec az ő süklegere valo , noha lok-
nac ezac falatonkent adgya. de azért mind
meg adogattya az ő süklegere valot. Tehat
mi ne hitetlenkedgyűnc, Hanem rea vessűc
minden gondainkat, es tūle variűc áldomast ;
az hadakozasba az kereskedesbe , az sjan-
tasba, az mester mibe, es minden igyűnkbe.
Es valamit talalunc, vgy tarczue mint ha az
ő ki nyuytot markabol vennűc. Kibe mi-
is igyekezzűnc kőuetni őtet, hogy ki ki mind
az ő tūle el vőtt aiandekibol segitsen mast,
ki tanaczaua, tanyitalaua, ki ericuel, ki pēn-
zeuel, ki hazaua.

Az mi adakozasinkrol:

'Az Feiedelem iobagyit, s'olgait, igassag-
ban biria, tarez, legitse oltalmazza.

Az kalmar igazan kereskedgyec es loe-
nyomorultat segitsen lelki testi süksegest.

A Biro aiandecnekűl igaz tőruent tegyen ;
A procatort igazan legyen s'os'oslo, es a nyo-
morultat se hadgya.

Az

A Z I R G A L M A S S.

Az szolgáló igazán szolgálja.

Az mester ember igazán munkalodgyee
es igazán vasarollya marhaiat.

Az tanyito hiuen igazat tanyitson.

Es minden ki ki mind az ő tizti es átan-
deka szerint, Istennek es fel. barattyanae ked-
veskedgyee: Kiknek imilly lép igeretet te-
szen az WR CHRISTVS: Adgyatoc, es a-
datic tő nektec, io mértectet, meg tő'tet, meg
raztat es le folyo t adnac az tő kebeleletekben.
Mert szinte azon mértekkel mérnee tő nek-
tec, á kiuel tő mértect?

De iay ki nehezen hiszi ez vilag az Isten-
nek rea valo gond viseletet, azert vagy lo-
passal, czalardlagual, hatalommal feiedelmec
kereskednec, mesterec élnec, vagy nagy I-
tentelenül szorgalmazatoskodnac, el hagyuan
iduössleges épületeket is ez vilagi életyee mi-
at, maga mind igeretir, mind ezuda tetelit
hallortac, sőt sokan lattakis Istennek, ki eze
fogatta: Ha előljert Istennek orszagot keres-
nec, az vtan mindent meg adatnac. Pelda
erről szent Peter, ki sten etettzaka lemmit
nem foga, de Predikatio hallas vtan, hogy
m lel-

PREDIKATIO

lelket, epite, Isteni félelemre es bizodalom-
ra, hamar soc halat foga Luc. 5.

Igy, hol ki hiszi, hogy az mit köle Isten ne-
usbe, az ő tiztefigere, az ő szent igere, or-
szág, nyomorultac oltalmara, hogy azoc he-
lyet Isten többet adna De á hiuac bizzanac
az WR Christushac édes igeretibe, kibe meg
sem ezalatkoznac, Rom. 5.

Ezec legyenec tanulagine arrol: Hogy á
minemű irgalmas az Isten mi hozzanc, mijs
mind azokba köussűc őtet, hogy mashoz
azonokban legyűnc mijs irgalmaloc:

Mint ő nem itel mi le itellyűnc.

Mint ő nem karhoztat, mi le karhoztassűc,

Mint ő meg boczat, Mijs meg boczassűc.

Mint ő ad, mijs adakozzunc.

¶ De miért hogy még az hiuak is el tu-
nyulnac ezekkel nekűl, è vilag penig auagy
ezac elaiul ezekre, auagy semmit nem gon-
dol vale, auagy még megis naleti. Azert az
CHRISTVS az ő hiuait fel razza es serkenge-
ti, hogy ezekre igen szorgalmatos gondot
vitellyenec, ha el nem akarnac vezteni az ő
Isteneke nec kardag irgalmassagit, Melly ez-
zenekrő is im szoloc.

Ezre-

A Z I R G A L M A S S A G.

Eztenec ezekre.

Az irgalmossagra imilly lép hockal ez-
tenez ő magais az WR CHRISTVS.

Ei őker hogy az Isten irgalmas, es méltó <sup>Köveffülsz als
nyakos</sup> hogy mijs kic magunkat ő fiainac rattyuc, a-
zonokba köuettü, á mint minden io fia, at-
tyara néz, es azt minden ioba köuerti. Azere
mondgya az WR. Legyetec irgalmasoc,
mint az tő Atyatokis irgalmas. Hát ha fia
vagy Istennec, igyekkezzel őtet köuernered ez-
zekbeis, Hogy te. se itelly, se holly senkire.
meg boczas, es adekcozzal. Ha kedig nints
erre semmi gondod, lele hogy nem Isten fia
vagy, hanem vagy pogan, vagy kep muta-
to álnoc Kereztyen vagy, ki miat mint iarl-
vard el, meg latod.

Masodker igerettel eztenezi: Hogy ha
mi nem itelűnc, hanem mindenről iol gon-
dolkodunc, iot remenlűnc, imég mikor bűn-
ben lattyukis: Mijs nem iteltetűnc sem I-
stenről sem emberektől. Mert őkis iot varnac
még mikor bűnben esűnkis. Ha mi sem kar-
hozattunc, senkinec bűneit nem hirdettyűc:
Istenis az mi bűneinket el titkollya, es masis
m ij velűnc

iger.

PREDIKATIO

velőnc azt mieli. Ha meg boczatunc, Istenis mindenker meg boczat, es masis meg fog boczatni. Ha adakozzunc, Istenis attonád, es massalis adakoztat. Ezt valaki el hiszi, bizony nagy gonddal igyekezie kőutnijs.

fenyeget,

Harmadkor eztenez fenyegetésselis ; Hogy ha mi mast itelunc, meg itelte-
tunc. Ha mast karhoztatunc, mijs karhoz-
tattatunc, es mindenut hurogattatunc. Ha
mi sem boczatunc, nekunkis meg nem bo-
czatnac, Ha mi nem adakozunc, nekunkis
sem adakoznac. A mint mind ezeket se-
munkuel lathattyuc nagy sokkor, mind ma-
gunkba, mind masba. Tekintsel czac ez e-
gez vilagot, meg lád hogy valaki hiszen az
Istennec ez fele igeretinec, es hozza tarttya
magat, mindennap ezec be tellyesednec az-
zokba. Viszont az kie nem felic őtet, es ez-
zekben nem kőutic. Szenten igy iárnac hogy
A mint őc szolton szolnac masrol, azkeppen
ő rolokis, Es mint őc nehezen boczatnac,
hanem dul fulnac masra. Igly ő reaiokis
az ő ellentegec, Es lefelikis hogy meg őllyec
az feliket. Sőt sokkor hirtelen elis vezte, Es
mint

AZ IRGALMASS.

mint ők nem hogy adakoznának, de sőt az
malet ragadozzák, Így az öcketis.

Negyedjser eztenez è hasonlatosságuális. Mia az vac vad
kos vezetuen
vgy ne czelekedo
gyúnc, mere az
ektelenis, nagy
karosis es vesseo
delmes.
Hogy mint vac vakot nem vezethet, mert
vgy mind ketten az verembe esnec: Így bal-
uanyozo baluanyozot nem itelhet, ünnepe tö-
rő, ünnepe töröt, gyolkos gyolkost, parazna
paraznat, rešeges rešegest, lopo lopot, es a-
kar mi egyéb fele bűnöstis, mi nem itelhe-
tűnc, sem karhoztathatunc, Mert mint mi-
kor ket gonol; teuő tömlőtzen leuen, ha
kérdened egyiket, mit érdemel az te tarsod,
ki te veled egyűt lopot, paraznalkodot, tol-
uaylot. Az, nem merne hólni, nem meri itel-
ni, karhoztatni tarsat, hanem czac halgat,
vallal vonyit. es ohajt, Mert ha azt monda-
na, ki kel veszőzni az paraznat, feiet kel ven-
ni, auagy kerekbe töriec az toluayt. ottan
magat itelne, magát karhoztatna, es így vac
vakot vezetuen, mind ketten az verembe es
az halalba esnec: Így vagyon mind azok-
nac dolgoc, valakic mast itelnec, mast kar-
hoztatnac, mast hólnac, mind czac magó-
bat itelic es hollyac, Mert azon vétkőc vad-
nac ő benne kis, Es hinton azokban auagy

Peldae:

PREDIKATIO

Oh ki nagygo. hasonlókban lehetneac ō felölökis, A mint
 nem sokasá ez *világac.* sokasá ez è vilagnac, Hogy egyikis az ō ma
 ga vértet nem lattya: es ezac egy mas se-
 mebe mutogatnac. Ezis hol es panasolko-
 dic amazrol, amazis imezról. Es mind ez e-
 gez világ ezben mendegel, Ez imezt kial-
 tya amarra, amaz megent azon vagy mas
 fele bűnöket kialt arra. Esigy ō magoc ité-
 lic ō magokat, ō magoc karhoztattya: i
 Melly dolog szinten ol'y nagy ektelen es bo-
 londlag, es veszedelmes, mint ha egy vac mas
 vaknac mondana: Iere im en teged io vtra
 villec, azonba mind ketten az verembe es-
 nence. Igy valaki az ō maga bűnet nem lat-
 tya, hanem az malet, azt hollya, vadollya,
 azra boljonkodic, azt neueti, azt igazgattya,
 es magát el feleyni, vac az, es igen bolond,
 es ō maga magát az veszedelemben viki, Te-
 hat bezzeg nagy vaklagban vagyon ez egez
 világ: vgyannis. De ez biuac az vaklagbol
 ki vegyec magokat, Istentől hent Lelket kér-
 uen.

zeldac az VR
 Christus.

O Etődker ezzeleztene az CHRISTVS:
 Hogy az Tanyitany nem nagyobb az ō Me-
 sterenc, Christus az mi Mesterünce, kit az

A.

A 7 IRGALMAI.

Aty: aintl hogy halgassuc tanyitafat. életet kő:ffú: ő pedig senkit nem itelt, nem karhoztatot, mindennec meg boczatotot valaki kérte, mindent hozza fogadot valaki hozza iút, minden tot adot, valaki tő'e kért, mindenuel segitet mindent: őrdörgöft, bennat, beteget, vakot, pokloft, bűnőft, még az halottatis. Tehat mijs ily tarczuc magunkat.

Matth. 4.
Matth. III

Hatodszor ezzel eztenez, Mint latod az halkat az te atyadfiának szembe, es az gerendat az tennen szemedben nem veszed elkedbe?

Az nagy Bűnt
nem lani leg kő-
zelebe magad-
bas az his bűn-
latni eaul mas-
ba, ektelen do-
log

Iay melly igen vagyon ezis azokban, kic leg töb töb bűnőkben heuernecc. Az igen latot parazna mikor egy bűnet hallya a tiztel-segbelinee, auagy reheses az egy reheslegget az iozannac, az vloras, egy vlorasagat az igaz életűnec, nem győzi mindenűt behelteni, mint iart imez. Talam azertis, hogy az ő maga gonossagat fedezze vele, auagy mag nachizelkedgyec bűnebe. De rőstentes ektelen dolog ez, azoc előt, kic esekbe veszte: hogy őc rakuadon rakuac minden bűnűches malsnac keues bűneit mindenű: feczegic. Sin ten olly ektelen mint ha egy nagy gerendat

nem

PREDIKATIO

nem latuan maga szemébe . az másba egy
szalkat mindenőt mutogatna. Mondom ek-
telen te magad magadhoz leg közelebb leuen,
nem ismerni miezoda bűnöd vadság benned,
es más meljebb leuen, azokat meg ismerni. A
te magadét ha igen nagyis nem latni, es az
másét ha kitesinis mereztet szemmel nézni es
mutogatni ektelen.

*Magunc'kel es
előjser vadolnunc.*

Hetedjser tanaczot ad az WR mit kel
mielelnűne tehet egy más között: Ezt hogy az
más bűne iutassa esűnkbe az mi bűnös vol-
tunkat, azokból előjser iobítsűc magunkat,
itellyűc, vadollyuc, karhoztassuc mi magun-
kat, az vtan őketis igyekezzűnc ki venni az
vétekekből. Azert mondgya Salomonis: Az
igaz előjser magát iteli, es az vtan fele barat-
tyat, Io azert másbais latni, meg ismerni az
bűnt, arról meg szolítani, azból ki venni, De
io szíuel es ez móddal: hogy előjser az ő bű-
ne ezt iutassa esűnkbe, hogy azon bűnöd mi
bennűnkis vadság, Es midőn ő benneclat-
tyuc melly szörnyű vialatos az bűn, mi benn-
nűnkis olly vialatosnác tarczuc, attul ilon-
kodgyunc: mint midőn valakit lopasert, pa-
raznasagert, tolvaysagert, arultatasert ba-
laira

A Z I R G A L M A S S .

Israélra világnak, és lattyuc azokba melytől sörnyű az ki jelentetet bűn. Így mi bennünk is az eltitkolt bűnőket vndoknác tarczuc: Es róla először magunkat fedgyűc, az után szelid leleckel, es io színel fedgyűc az mi felebarátunkatis .

Így tanyira az WR I s v s Christus az igaz irgalmassagra : Hogy a mint az ő Attya es ő, merő io, kegyelmes es irgalmas leuen mi hozzanc, mijs mind azokba követtűc őket.

Kiből epű'ne bennűnc az nagy romlot természetis, enhednec az loc gonoszságis, szallana az nagy foc fele kinlodafis , kiuel magunkatis, mastis kinozzunc, Es epitenűnc egy mast mind addig, mig ki menekedűnc ez nagy testi lelki inasgból, es be iurunc az öröc életnek nyugodalmaba, hol mindenbe hasonlatosoc leűnc az mi wrunc Iesus Christushoz, Kire az WR Isten adgya szent lelket mindnyaiunknac segítségül Amen?

Hafnái.

S V M M A I A .

Ez mostani Predikationkba szolanc Negyrendben ezekről:

Első.

PREDIKATIO

Először Az mi adossaginkról, melly ke-
fele: Egyic az bűnec adossaga, melly is han-
talan ezer es igen sörayű, Másic az bűnte-
telnec adossaga, mellyec véghetetlenec es ö-
röcke valoc es igen rőttenetec. Ezekről
azert szólanc, hogy mint ez vilagi ados, az
adossagbol, mijs ezekből igyekeznenc ha-
mar es igen hamar ki felelnűnc es ki mene-
kednűnc:

Masodszor szólanc az Istenec irgalmassa-
garol mind ez vilaghoz: Hogy noha loc az
mi bűneinc, es azoc miat öröcke valo rőtte-
netes bűntetelket érdemlenec, De keş mind-
meg boczatani: De vgy, ha azokba ötet fél-
lyűc, es hozza térűnc.

Harmadszor szólanc imez Negy fő es ne-
mes irgalmassagiol Istenec, hogy ő senkit
nem akar itelni sem karhoztatni, es minden-
nec minden bűnec meg akarja boczatani:
Es mindent minden ioual akar segiteni. De
vgy hogy tū űokis ezen irgalmassagot ke-
uan egy masinkhöz. Melly negy nemes io-
sagnac értelméből igen draga tanulagokat
vehetnec minden értelmelec, es azos az kie-
kuannyac értenis: M legyen az, hogy Isten
nem

A Z I R G A L M A S K I

nem itel, azért ők se itellyenec, ő nem kar-
hoztat, azért ők se karhoztassanac: Az Isten
meg boczat, azért őkis meg boczassanac. Az
Isten ád, azért őkis adgyanac. Valaki ezeket
igazan megérti, es az WR Istentől szent lel-
ket kér azoknac követesere: Annac lelke v-
gyan meg wyul, meg vidul, mind Isten előt
mind emberek előt, Es soe lelki testi ioban
szuda keppen meg áldatic. Azert gyakran
meg olualni, rola gondolkodni, es mellette
imarkozni felőtte igen io es szükségos dolog.

Negyedhár szolanc arrol. Az WR Chri-
stus. melly erőskeppen razzon, es kemeny
ezteneckel eztenez, hogy mi vgyan valoba
gondot viselleyűnc arra, hogy az Istennec ir-
galmassagát meg ne vtallyuc: Hanem azo
nagy örömmel fogadgyuc, es nagy hala a-
dással vegyűc, azba őtet követni igyeke-
zűnc, Kit ha mívelűnc, vgy, azt, mind vegig
meg tartyuc, Ha nem miellyűc, tehát vgy
mijsel veztyűc. De miért hogy semmi io-
ra egy szal erő sints mi bennűnc ő nala nekűl,
azert mostis ier könyörögiűnc ő szent felle-
gence, hogy ő segitsen mindeneke minden-

n ij   koron

PREDIKATIO

koron szent Fianac érdemeiért, szent Lelkes
nec általa ezekre is es egyéb nemes
erkölcsökre is.

¶ Imatlagat meg találod az Negye-
dic Predikacio vran.

Más Predikatioia EZEN EVANGE- LIOMOKBOL,

Lvc 6.

Legyetec irgalmasoc, mint a etc.

MATTH. 18.

Ennec okaert hasonlított az me-
nyeknec orsiaga nemelly Királ:etc.

MATTH. 5.

Eckeppen czelekedic az en Me-
nyei Atyamis tú veletec, ha etc.

Fel/8

A Z I R G A L M A S S A G.

Felső Predikacionkba szokunc Negy né-
mes es igen draga irgalmassaginkrol: Az né
itelesről. Az nem karhoztatafrol, Az meg
boczatafrol, Es az adekozafrol.

Immár ez vten kiualtkepen czac az egyik
ról les;nec tanusaginc: Az meg boczatafrol.
De még ide hatra ket Predikatione les;. Most
az mostaninac Summaiat érczúc meg.

Az meg Boczatafrol.

Miert hogy az több irgalmassag közt; Az
meg boczatas igen nagy es igen draga do-
log. De arra lokan igen nehezen hatolnac,
es nemelly magat álnokulis menti, azért az
meg boczatafrol es az meg nem boczataf-
rol, az haragrol es az bo;sonkodafrol, es az
bo;ju állafrol megis többet szokoc. Les;n
penig most Harom rendbeli tanusagunc.

Elő;herazt mutatom meg; melly nagy
bűn az bo;ju állas, es hogy nagyobb bűnt miel-
á ki bo;jut akar állani, hogy nem mint az ki
kezdette az bo;jontast.

Melod;or, mi módunc legyen az bűn-
nec meg boczatasba. Es magunc mint tar-
czuc minden fele bűnőshöz.

PREDIKATIO

Harmadszor az bolhu mellett szoloc a több
fele bűn ellen való vigyazásokrolis.

AZ ELSŐ TANVSAGROL;

¶ Lassuc azért aztis, melly nagy bűn le-
gyen az bolhu állas, es hogy nagyobb bűn bo-
súért bolhut állani, hogy nem mint bolhut
michoi, es hogy azokat inkább meg büntetijs
az WR Isten az kie bolhulagbol nem akarnac
meg engedni felebaratyoknak, hogy nem
mint azokat, az kie őket bolhontottac, de
azbol megakarnaiac őket engeztelni, őc pe-
nig nem akarnac meg bekelni; Erről is ier
vegyűne igaz értelmet.

Ez világi szokas, es az romlot emberi os-
kosság azt mutatna, hogy ha ki engem meg-
fert, érötte szabad azt viskont meg fertenem
es vgy tettzenec, hogy czac az a bűnös, az ki
indittyá az haborut, es érötte szabad volna
meg haboredni, meg haragudni, bolhontod-
ni, es bolhutis állani. De az Isten igeie vgy-
tat yit, hogy Isten elöt mind az kettő bű-
nös, azis a ki meg haborittyá felebarattyat;
azis az ki meg haboritatuán érötte bolhut a-
kar állani: Mert mind az kettőnek parana-
czol

Bűnös mind
kettő mind az
Borronto mind
az Borzontodo.

AZ IRGALMASS.

Ezolaz Isten : Az bősontonac azt hadgya
 hogy bősut senkin ne tegyen, meg ne csal-
 lya, meg ne sereze felebarattyat : Az kin
 bősut miltet, annac azt hadgya, hogy az
 bősutert bősut ne fizessen, hanem azt ő rea
 hadgya, ő pedig érőtte imarkozzec, es neki
 visha minden ioual legyen. Közönleges kep-
 pen kedig mind kettőnec azt paranczollja:
 Hogy egy mast vgy sseresset mint magokat,
 Tehát egyic lementle magát, az bősontois
 az bősönkodois, hogy ő: ártatlanoc volna-
 nac, Mert Isten elöt shinten olly bűnös, olly
 gonos, olly gyolkos az, az ki bősutert bős-
 utert akar állani, sítokert sítokot, kárért kárt,
 halalért halalt akar fizetni, mint az ki milt-
 te ő rayta. Sőt gyakorta tizseris nagyobb
 bűnt milt, dagalyaba mérgebe, haragiaba,
 az ki meg haboritatot, annal az kí azt kez-
 dette: Mert sokan minden kigyó bekat rea-
 kialtnac, arra az ki őtet meg bántotta, vala-
 hol valamit hallot rea, mindenőt ki mond-
 gya, Sőt siaz hamislagot teszen hozza, hogy
 akar melly kistiny dolgat is fűőtte nagy bűn-
 re magyarázza, loc helyen elő samlallja,
 hogy az ember, imilly es amolly gonos va-
 gy bal-

Leuit 19.

Den: 32:

Matth. 5:

Az Bősönkodo
 mely nagy bűnös
 az milt.

PREDIKATIO

Nem nehezi
az ő maga bűne:

gy baluanyozo, vagy báfolo, vagy hitetlen
vagy álhatalan, vagy hazug, vagy rejtő es
vagy czalard, vagy akar mi egyéb bűnt es
fogyatkozást hal felőle, lat hozza; azokat mind
egy nagy rakasba rakia, es sème előt tart-
tya, es azokból ő felőle nagy loc gonofi; ite-
letet tesz: Azonba az ő maga bűneinek
száz ezred részétis sem gondolni, sem érteni,
sem hallani nem akarja. Hanem inkább nagy
loc hamissággal hazudoz es hízelkedic maga-
nac: Hogy ő igen iambor volna, mint az
Barany, szelíd, kegyes, engedelmes, igaz vol-
na, ő mindenuel meg álkodhatne, czac őtet
senki meg ne haboritana. Maga sokszor mi-
kor hozza fér, ő is vagy czalardlagual, hazug-
sággal czalton czal, es nagy álnokul mast meg
nyomorítani igyekezie. Es sokszor mikor
magaat vgy birhatna mint mas, hogy szolgai
iobágyi volnanac, azokon loc méltatlan-
ságot czelekedne, méltatlan es felőtteb nyo-
morgato szolgálatot, ki miat iobágyi el se-
genyelje mind czeledestül. Ki miat, mit ha ő
h maga meg foytogatna azokat, mint egy ho-
ar, Es szolgáit örömeit meg czalna ha lehet-
ne, ingyen szolgaltatna velec. Es homfedi-
tül

A Z I R G A L M A S S.

től el czalna hatarat, iohagat ha lehetné
 Ha mit arultat, bort, buzat, barmot, nem
 gondolna vele bár negyker valo arran adna
 kis, czac ötet kazdagitana. kiket ő nem akar
 czac meg ilmernijs hogy bűn, es ha meg szo
 latanakis regi soc álnoksagarol, czelezapala-
 rol, es regi tört hamissagirol, vagy czeledi
 közt, vagy tiztibe, vagy iobagyi közt, vagy
 szomszedi közt, nehez neuen veszi. Es magat
 ottan sepi es menti, hogy ő imez es ama-
 az okokert miente, es azban nints véte :
 Nézd el minden haborgokat, el amelkodol
 mind az ket fel mint sepi dolgot: Ha fele-
 sege wrat nem ismeri, vagy wra feleleget,
 vagy ket pörös, ket szolga, ket szomszed, min-
 denic nagy álnokul el halollya azt a miből
 ötet vadolhatnac es czac azt forgattya, aman-
 nac melly nagy gonossaga vagyon. De ha
 igaz lelec volna benne, nem azt kellene mi-
 elni, hanem előker magaba tekintene meg,
 ha vagyoné ő benne az, a mit lat másba, Ha
 vagyon, hát magatis vadolna, es az vten am-
 aztis. Es imatkoznec mind maga bűnciert
 mind másikert. A mint iriac egyről: hogy
 valamidön bosjut miente rayta, azt monta

Vak vac ez világ
 es igen vac az ki
 vgyan neki me-
 reghedic az mas
 bűncire, Az ő
 magacra penig
 vgyan be borita
 ya az semet es be-
 dugia fülce. Oh
 atkozor gonoso-
 sag:

Cruda pelda.

o

nem

PREDIKATIO

nem ő mielte azt, hanem az en bűnöm mī-
elteen raytam. Es ottan aiandekot küldör
az bolhontenac, hogy es; ebs iutarta az ő bű-
net. Vayha te is minden nyaualyadból fel-
indulnal arra, hogy azt gondolnad, Isten mī-
ezoda bűneidert ostoroz, es rayta siruan
meg kőuetned az Istent, ki iol lenne a te dol-
god. De iay ki vac vac az ember, az ő ma-
ga bűnenec ismere ire.

*mindkettő bű-
nös*

Az több vaklag közt penig, imezis igen rőt-
tenetes, noha köz mind ez világ s;erte, hogy
mikor valaki teged meg bantot, ok nekül es
méltatlan, magadban ottan azt iteled, hogy
ő gonos; b te naladnal, mert ő kezdette el a
haborut, ő tört te read. Es azt iteled hogy
ő ellene méltan tamad; fel, méltan állal; bo-
ljut rayta. De ez Isten iteleti s;erint mer ő
hamisslag: Mert noha ő is nem iol mieli, hogy
teged meg bant, es noha ő benne is nagy bűn
hogy read tör: De ha te is iambor volnal, I-
sten fel ő volnal, viskont ő rea nem haragud-
nal, őtet nem gyűlölned, ő rea nem törnel,
Hanem erőtte imatkoznal, mint az WR
CHRISTVS es loc hiute, ezt monduan: En
édes Istenem bozald meg neki, mert nem
jude

AZ IRGÁLMASS.

tudgya mit miel, adgyad neki az te lent lel-
kedet, ismerie meg az ő gonos; bűnit, es tér
ien te hozzád es en hozzám; Es valamiuel
lehetne még inkább legitened, mondom ha
olly igaz es iambor volnal, à mint te véled
magadba? De miért hogy az ő gonossagára
teis gonossagra indulj; az ő haragiara harag
ra, bol;ontalara bol;ura; álnoklagara álnok-
sagra, kár tetelere kár tetelre, szidalmara szid-
alomra, azért teis egy szallal sem vagy iob
ő nalanal: Mert az melly gonosság lakozic à
te ellenségedben, azon rőytőzöt volt te ben-
nedis, Az benned lakozo bűn, akaratosság ke-
ucelység, méreg, dagaly, es gonos; sziv faka-
doz kiackor, midőn bol;onkodol. Semmi-
uel nem vagy iob azért az te ellenségednel.
Sőt gonos;bis lehetz, ha ő valamit nem aka-
rattyaua, tudatlanlagaua, auagy bár gonos;
szandekaua is meg bantot, es azt meg ban-
tan meg tér es követt. Te pedig ő neki sem-
mikeppen nem akarj engedni. Így ki fakaz-
tod hogy te bűn d több gonosság lakozic, az-
nal à ki teged kezdet volt meg haboritani.

Vélem azt, hogy gyakorta ez fele ember-
te isten ő magais haboritot indit, ezac az-

p ij

zeste

*Az Bortonko-
dobol az benne
lakozo bűn es
méreg tör ki.*

*Nagyob gonos-
sag vagyon nem
mely borzongos-
doba az borz-
ongoson.*

*Neha isten ereze-
ti read az Bort-
ongot, hogy meg
ismerd magad,*

PREDIKATIO

Zertis hogy érezze meg minemű gonol-
 lagoc rőytőztee el titkon ő benne, kit ő
 el titkolt volna, hogy emberek előtt lattat-
 nec valami ionac, mint amaz Pharises Lu 18.
 De Isten mikor rea haborut tamazt, es ő
 ottan viskont fel haborosjic, arrol panasol-
 kodic, sítkozodic, boszonkodic, gonozt sjan-
 dekozcodic: Így az Isten ki ielenti hogy ő
 magais masis értse es lassz az titkon lakozo
 gonos; bűnőket. Mint mikor az bűdős ga-
 neyt be fedic hamūual, alatta igen halgat az
 bűdösség, de ha valaki bele hag, ottan fel buz-
 dittya az vndoc bűzt, es annac s;aga minde-
 nec előtt emelgest s;erez. Így mikor ketten
 ő;ue haborodnac, verekednec pörölnec, s;it-
 kozodnac: Mind az kettő el vtratic azok-
 tul, kie realoc néznec, mert mind az kettőbe-
 loc vndoc bűnőc fakadoznac ki, mint az ke-
 lelec auagy az frantzu varac, auagy az pok-
 lossagoc, Es mint midőn valaki az emberi ga-
 neyt s;urkalna fő emberek előtt, aztis el vtal-
 lyac az ki s;urkallya, es az ganeytis á ki s;ur-
 kaltatic, Mert azoknac az orroc nem s;enued-
 hetic az nagy bűzt az kit éreznec. hogy ki
 id az dögöl: Így midőn az értelmesecc lar-
 tyac

A Z I R G A L M A S S A G .

tyac, hogy két feddedő loc hirtket átkot, gon-
 nol; gyolkos kár teuő h;andekot űz: el vtal-
 lyac mind azokat az kie mielc, mind az vn-
 doklagokat az kiket mielnec. Es sokan ő ma-
 gokis nem véltec volna, hogy ő bennec an-
 nyi gonoflag, átoc, harag, méreg, gyolkos
 h;andec, ártalomra valo h;andec volt volna.
 ha fel nem haboritottac volna. Azert lokan
 magokat az által meg ismeruen, firnac az ő
 bennec lakozo természetén, es az WR Isten
 engeztelni kezdic. Ezert crezt Isten gyakor-
 ta egyéb kifirtetetis reanc.

Mijs mit tanullunc inner, Ezt, hogy ez
 vtan magunkat ne menzűc se Isten elöt, se
 emberec elöt, mídön; bár mas haborgasson-
 nis: Hanem inkább mikor ellenleg tamad re-
 anc, es mi arra meg haragudnanc, bo;on,
 kodnanc, ötet vtainanc, ezből ismeriűc meg
 minemű vndoc gyolkoslagoc lakoznac az mi
 testünkben, ki mlat mi Isten elöt vtalatoloc
 volnanc, es méltan öröc halalt érdemlenenc.
 De azokat raytunc ne hadgyuc wralkodni;
 hanem könyörögiűnc az WR Istennek, ho-
 gy megis boczassa, es annac le nyomalara h.
 Le.ketis adgya belenc.

Hazna

PREDIKATIO

Akar megölni
bűnbe leled.
Zelis mának ig-
gesa által, De
te, semagadot va-
dold, hogy az oc-
sz bűnös benned
rengszec volt el

Azonkeppen egyeb bűnökben is, midőn
valaki intene hamis kereskedesre, czalardlag
ra, lopatra, toluaylagra, auagy reheseglegre,
torkoslagra, auagy paraznalagra, baluanyo-
zatra, es elmenuen meg szerzetted: Ne ves-
zcz az te tanaczolodra, a ki teged vitt a bűn-
re, se wradra, se szolgadra, se barátodra, Ha-
nem azzal együt büntetd te magadat is, hogy
te né mentel volna arra, ha azoknac az go-
noszlagoknak gyökeri benned nem lakozna-
nac: De az te testedben el rőytözöt mind
az lopas, toluaylag, paraznalag, rehesleg, bal-
uanyozas, es minden egyeb vndoklag. Azert
ha szinten érőtte halálra vitetnelis, igaz vgy,
nehézely te magadra, mint az ki teged arra
vitt az bűnőkre, es siruan magadon könyö-
rőgy az WR Istenec, boczassa még az te
bűnődöt az ő szent Fianac halalaert, az te lel-
kedet vegye markaba, es ingyen aiandekoti
sz. Fia érdemeiert adgya meg nekedis az örök
életet, mint amaz Tol uaynac, bihöz hason-
latos vagy te is, es mind ez egez világ.
Bizony ualami bűn azban kit felakaztnac,
nyasba vonnac, kerekbe rőrnec, fogoual szág-
gatnac, meg égetnec, mind mi bennünk is
lakoz

A T I R C A L M Á S A.

lakoznac, czac hogy el rőytöztec, mint a há-
mu alatt az ganey bűdössége. De ha pizkali-
nac hamar ki fakadna: Mert ha nagy lőkle-
ged volna te is mind lopnal, mind toluayla-
nal, Ha te nekedis loc falut, pénzt igernene-
orlagot arulnal: Ha te readis vgyan rohan-
na az őrdőgi kifizetét mind Davidra, paraz-
na es gyolkos lennel, Ha az te felkegedis
meg halna es czac öreg leanyiddal lakoznal,
es azoc meg rekegitenene mint Lotot, es
izgatnanac hogy velec hály, velec halnal, Es
igy minden bűn fel mozdulna benned, ha
izgatod volna, Ha Isten kifizetetre vinne, ha
ő nem őrizne. Tehát ismeriűc meg az mi
igen romlot voltunkat, es czac az Istennec
adgyuc az tisztességet, az ki oltalmaz beűűc
bűntől es minden gonoztul: Ha kedig el
elűűc kériűc emelleyen fel, es boczassa meg a
mi bűneinket, Ha valamellinket meg őlnec
bűneiert, azon egy arant firiunc minnyaian,
Mert bennünkis azon bűn lakozic, czac hogy
rőytőkben halgat, De tériűűc meg is az bo-
sontalra, es boszonkodatra.

Mondanad; Vgyan nem lehet az, hogy ^{az el rőytőgát}
en bennem annyi bűn legyen mikor meg ha ^{bűntis nagy bűn}
^{nec ismerd.}
rag-

PREDIKATIO

raglom arra az ki meg haborit mint ő bēnā
ne, Mert ő izgatas nekülis gonof; De en ezac
azkor gonof; kodom mikor meg bantatom?
Vay bizony annyi vagyon Isten elöt: Mert
akar mas indíeza az bűnt, akar te magadbol
indullyon fel, vgyan bűn es vtalatos Isten
elöt. Mondom azért Isten elöt mind egy
noha emberec elöt külömb, Mert Isten hiue
néz, ő lattya es vtallya még azkoris, mikor
halgat az bűn te benned. Ha penig benned
nem volna, soha fel nem indulna, akar mint
izgatnakakis, Mint verd meg az kővet, a fát,
lám nem indul ő semmi bűnre, sem haragra,
sem bolsonkodásra, mert azokba nem lako-
zik bűn: Így ha benned is nem lakoznac az
bűn, az dagaly, az méreg, az harag, a bolson-
kodas es egyeb gonoflag, soha fel nem in-
dulnal reatoc, akar mint izgatnais mas, Így
tekints el nem ezac az fát kővet, de még az
embereketis, mondoc az feleket az kie imár
meg igazultacá I E S V S C H R I S T V S igal-
lagual, es meg szenteltettec az ő szent lelke-
uel, még ő benne kis valami keutse ki tet-
ezic ez: Hogy midőn immár fuladni es hala-
ni kezdet az bűn benned, bár izgassakis az el
ba.

Az mibe ninczen
bűn azba fel sem
mozdulhat

Az mely ember
be meg foytat
bűn, azba
nem oly hatal-
mas

bagyad
az Iste
de min
gyáló
Polt, m
kergetn
ő is fel
hont el
ő benne
nemat
le nyon
Igy az
ta egy
lepre, h
MR ő
m goka
ze keu
rolara,
az wr é
de oc n
az emb
bő az i
banec
meg cz
Vay an

AZ IRGALMASS.

bágyadot bűn nem olly sebes ő bűnec, mint
 az Istentelenekben, az kikbe vgyan wralko-
 dic minden gonossag, kevelyeg, irigysag,
 gyűlölsag, haragossag: Mint Moyses, Istuant,
 Pált, midőn szidalmaznac, vernec, halálra
 kérgettec, noha az bennec lakozo bűn miat
 ő kis fel indultac boszura es haragra, de vi-
 szont eljékben veuen, hogy az, viatalos bűn
 ő bennec, es azt, nehrzli az Isten, hamar elle-
 ne imarkoztac, szent Lelet kértec, es azzal
 le nyomtac, es ellenlegőkert könyörgöttec.
 Így az Apostolok is iollehet sokszor fel indul-
 tac egy mas ellen valo irigykedésre, kevely-
 legre, haragra, boszonkodásra, De midőn az
 WR őket el intene arról, ottan meg alaztac
 magokat es megbekeltec. Így midőn tū-
 zet keuanac a Samaritanusoknac egyic va-
 rosara, hogy szallast nem attac az wrnac, es
 az wr érötte őket meg dorgalac, ottan szan-
 dekoc meg czendeszedic. Lárodé hogy még
 az emberekben is, az kikben szent Lelec ereie-
 ből az igaz hit által meg kezd erőtlennülni az
 bennec lakozo bűn, hamar hamar le szal, es
 meg czendeszedic. De az mibe nints, azban
 vgyan meg sem indul, mint az faba, köbe,

Exod. 32:
 Act. 7.
 Rom. 9.

Matth. 20:
 Mar. 10:

Luk. 9.

De Jollyuc az WR Christufrol ő magarol,
az ki emberek közöt merő ártatlan volt.

Christus Vrun- OE magaba az mi wrunc Iesus Christus-
his izgattatos ba loha czac még sem mozdult semmi bűn.
minden bűnre. sem ok nélkül való gonos; harag, sem irigy.
De semmire nem teg, sem torkosság, sem buialag, sem kevely.
mozdult, mert ő seg, noha az p. kolbeli ördög őtetis izgatta
benne nem lakoz seg, noha az p. kolbeli ördög őtetis izgatta
az semmi bűn- mindenekre, a mint az puztaba hol hitetlen
legre, hol kevelyegre, hol baluanyozásra in-
dittya vala. Az Kerezifán nagy kín es si-
dalom mirt, hol haragra, hol átkozodalra,
hol panas;ra: de loha czac egyic bűnis nem
mozdult, Mert az bűnnee semmi része nem
volt elrőyözutis ő benne. Hanem merő
tízta, szent es ártalan leuen, czac szent dol-
goc indultac, az bohsontas köztis: Az bűn-
teuőket szanta raytoc sirt mint Ierusalem,
őket édes szoual intötte, érötte imatkozot,
es minden ioual őket segitötte.

Ma. 26. 4.

Igy ha te bennedis nem lakoznee az bűn,
akar mint izgatna az ördög, es az haborga-
to ellenség, de loha rea nem indulnal, es a-
kar mint bohsontanais valaki, loha nem bo-
hszkodnal, Hanem inkább iora indulnal, ho-
gy szappad a gonos; réuöt, es érötte imatkoz
nal

A
nal, s mi
hogy mihi
rag, onol
benned, az
te magada
dol bűnös
det, Es egy
bocznatty
iora való li
lenlepedne
De oh
zic es az t
ötet bany
kérhő, az
gat, Azert
iteles, lo
soc, soc ár
egy mas e
mager m
Mert min
homalyos
gondolati
szelne is e
larni, gaz
az ő mag

A Z I R G A L M A S S.

nal, es minden ioual legitened. De miért
hogy mihent bohsontatol, ottan bohsulag, ha-
rag, gonol; szandec, es több több gonol; indul
benned, azbol alazd meg magad, es bünteld
te magadat, es szanyad mind az te nagy vn
docbűnös voltodat, mind az te felebarato-
det. Es egy arant kéried mind az te bűnöd
boczanattyat, mind az te felebaratodet, kéri
iora valo szent Lelket te nekedis, es az te el-
lenlegednekis.

De oh ki igen es felőtte igen neheznek tet-
zic ez az testnek, hogy azt ő szerethesse: a ki
őtet bantya, azért imatkozhassék, annac ior
kérhessék azt igaz ollynac tarthassa mint ő ma-
gat. Azert mind egez vilag szerette loc hamis
iteletec, loc karhoyztataloc, loc bohsokoda-
loc, loc ártalmas gonol; szandekoc tamadnac
egy mas ellen, rőttenetes mérges panasloc,
magoc mentsegec es mas gyalazattyoc:
Mert mint egy fűst es mint egy felhő meg
homalyosítja az Napot, vgy az haragos
gondolatis meg homalyosítja még az e-
szelnekis eszet, értelmet, es nem hágy igazat
latni, igazat érteni, igazat szólni, Hanem ezac
az ő maga tettzelet bejelli, a mint ő keuen-

*1011. hevenyhez,
de mi ellene áll
lyunc:*

PREDIKATIO

na, Es az mas felről minden rutlagot beszél,
es aña minden veszedelmet, gondolton gon-
dol, kire az testis de az test mellet az ördö-
gis socezer keppen izgáttya.

De az hiucc kic hit által meg igazultac;
kic az ő vadoc mérges bűnöket ismeric, kic
az Isten haragiat értic, kic tudgyac egy kis
bűnből menyi loc több bűnöknek holju vala-
nat s;oui az ördög, ki egy bűnt sóz málra,
mondom ez fele értelmelec, noha ökis meg
haborodnac, ökis bűnre fel indulnac, De mi-
ta lokat sirnac, nyög nec, könyörögnec, aña
boczanattyat kéric. Es hogy meg bírhaslac,
arra sient Lelket kérnec. Ez legyen tanusa-
gunc arrol, hogy mind az boszonto, mind a
boszorkodo egy arant valo bűnös Isten elöt.

*Ar sence sem
arostanoc*

Touabbat innet aztis tanullyuc meg Ho-
gy noha az meg igazult es meg sienteltetet
sientekben az bűn nem wralkodic, es oc el-
lenfegöketis s;eretic, á mint Moylesről, Da-
uidról, Iliuanról, Pálról meg tettzie. De aza-
ert ökis nem voltac merő tiztac es ártatlan-
noc, á mint Moylesnec ketelkedeséből, es s;
Pálnac magara valo panahabol ki tettzie.

Rom. 1.

De eleg ha oc az bűnt mindennap foytogac

126

A Z I R G A L M A S S A G :

tac ő magokban. Ez legyen azért a mi dolgunkis mind az harag, es mind egyéb bűnök ellen.

De it fő tanulságunc most arról lön: Hogy nem czac az bol;onto bűnös, Hanem az bol;onkodois. Sőt ha az bol;onto meg térne es engeztelne azt a ki ellen vétet, es az nem akarna meg boczatani, nagyobb bűnös lenne. Amaz az ki meg tért iduözülne, imez kedig az ki nem akar tizta s;iwből annac meg boczatani, el karhozic mind öröcke. Tchat mi kic az Istent irgalmas Atyának tartyuc, Es hiszic hogy az WR I E S V S C H R I S T V S ő magát atta az mi bűneinkert, hogy azbol bennűnc meg tiztitana, se banezunc mast, se bol;onkodgyunc, ha minket bantana mas: Hanem meg boezassunc az mi ellenseginknec tizta s;iwből. Melly meg boczatasba miczoda módunc legyen immár ier s;ollyunc arrolis.

Summa.

A Z M A S O D I C T A N V. S A G R O L.

Miczoda modunc legyen az mi el-

p. iij

lene

PREDIKATIO

leneginckel valo meg bekellesben,
es az meg boczatasban,

*Közfőseges el-
lenjegec.*

Nemelly ellenleg közfőseges mindennec
mint az reanc gyűhölödöt pogan Töröc, es
az karomlo es ellenűnc imatkozó Sido, es
mint az kegyetlen baluanyozo Kereztyenec
kie haborgattyac még felkűnketis, Es mint
az toluaioc, lopoc, rauas; kolduloc, ors; ag a-
ruloc, az gonos; p; lda adó re; segelec, paraz-
nac, es többec ez felec, egy arant valo ellen-
leginc mindnyaiunknac. Nemellyec kedig
czac tulaydon ellenkezőie kinec kinec, mint
az ki czac teged sert meg, szidalmazot, meg
vert, kárt tört czac te neked. Mind ez ket
fele ellenseginknec mi ezzel tartozunc, hogy
őket szeressűc. érőttec imatkozunc, szűksége-
benne hadgyuc. kériűc az WR Istent: az
pogan ellensegetis, az el teudlyedet Sidot, az
reanc törő baluanyozot térítle meg, az tol-
uayt, lopot, vlorast, paraznat. re; segest, az
keppet. Szannyuc őket az ő vaklagokban,
hogy le Istennec öröc katoztato haragiaual
le ez vilagi Feiedelmeknec büntetelenc nem
gondolnac. Mi mondoc, kie közfőseges tar-
sa-

*Magunc ellen-
sege.*

*Mind ket felet
szeretűnc kel.*

A Z I R E A L M A S S.

falagban élőnc, ezzel tartozunc mindenit el-
lenlegnec, De az Fejedelem, az Biro tarto-
zic, hogy ő ellenec vigyazuan, őket megfog-
dossac, es vellec törpeny szerint czelekedgye-
nec, De mi még ottis hanyuc őket, éteit i-
talt adgyunc, vigasztallyuc őket, míg az tör-
ueny szogaltat nekic. Ha penig köz tunc la-
kozuan heuernenec az bünbe, es az Birac az ő
tiztekben értetlenec es röstec leuen, semmit
nem gondolnanac, á mint loc helyen czac
bünneec sem tartyac az szikot, az Istenika-
romlast, az ünnepec nem szentelest, az resze-
geget es loc töb egyeb bünöketis: Te kedig
latnad hogy valakic heuernence loc fele bün-
ben, es akar minket, akar közönleges tarla-
lagot haborgatnac, ki fondorkodassal, ki a-
rultatossagual, alnoc perpatuarral, ki paraz-
na lopo ételtel, es akar miuel, ezzeckel mit
kellestec mielnönc, így tanyit CHRISTVS
wrunc monduan: Ha az te atyadha vétkö-
zic te ellened, meny el es fedd meg ötet, ten-
nen közt es önnön közt, titkon czac te ma-
gad egyedül: Az az, ha valaki meg fertene
ákar mibe, testedbe, hiredbe, marhadba, akar
teged akar á közönleges tarsalagot, te meg ne
ferts.

*Az Biro tiffi
mást keuan.*

*Igy tarez ma-
gad mikor Büne-
ben lasod agyada
fiad.*

PREDIKATIO

sértis meg le szid, kárt neki ne tegy, rea ne pá-
 naşolkodgyal sohol, senkinec rola ne foly:
 Hanem mennyel titkon czac te magad hoz-
 za, es inczed őtet szeretettel, es kéried ma-
 şor azokat ne miellye, es dorgald megis, de
 io akarattal. Ha meg banta bűnet es şodat
 fogatta; az ő lelket meg nyerted Istennec;
 De ha nem hogy banna, hanem még többel
 fenyeget. Te még le gyalazzad, meg se şies
 ki hirdetni gonosşagat, Hanem végy mástis
 melled, es ílmel inczedis, fedgyedis. Ha
 még ígyis az ő gonosşagabol nem akarna
 meg térni, az vtan mond megaz şent Gyű-
 lkezetec, az az, egy nihany ki valogatot
 hiuknec; kikkel egyetembe megis inczed es
 fedgyed őtet. Ha még ígyis nem tér meg:
 De ő megis törtön tör read, es miatta nem
 lehetz bekeşeges, az vtan mennyel oztan es
 panaşold meg az te bíragnac. Így czeleke-
 dec CHRISTVS wrunkis, mikor artzul czap-
 tat. Nem şarazta meg az kezet, sem el nem
 şilyezte, maga meg lehetet volna: Hanem
 monda: Ha gonozt şoltam tegy tudom ant;
 az az: Lattasd meg az Biráckal, az kic elöt
 állune. Şent Pális Czaharra véuc igyet, mi-
kos

Ioan. 8.
 Act. 25.

A Z I R G A L M A S S.

Rom. 9.

kör látna hogy álnoc perpatuarral történne
rea, azoc az kiknek ő az előt loc s;ep iduőse-
ges inteleket tört, kikert az vtannis minden-
kor imatkozot, sőt átkot kért ő magara, czac
azoc el ne ves;nenec. Így mijs soha meg ne
s;duőnc ellenleginket s;eretni, ha biro kezebe
vagyonis, ha ő soha meg nem térneis. De
ha nem akarnad biro előttis vadolni, auagy
nemis vadolhatnad, mert erős es hatalmas a
te ellenleged, es semmi inteseddel nem akarna
meg térni. Azrol azt mondgya Christus
wrone: hogy őtet oztan vgy tarczad mint
hiteclent, es Istentelent es pogant. Az az, mig
meg nem tér, mind addig őtet vgy tarczad
mint Istentül el s;akadtat, es azért nem Isten
Fia, az ő ors;aganac né örökös, es te nekedis
né örökös tarsod, nem atyadfia. Mind az által
te az vtannis mindenkor könyörűly rayta,
io s;iucl legy hozzá, imatkozzal érőtte es va-
lamiuel segíthet, mindennel legittsed, akár
Törőc, Sido, Toluay, Lopo, parazna, res;e-
ges, akár te pörőföd, te s;idalmazód, te read
törő legyen. Ez az mi Kereztyeni vitezke-
desűnc az bos;uba, az haragba, haboruba.
De it immár egy fele bűn mellet az töb bű-

PREDIKATIO

nőc felőlise anullyunc az Harmadic tanu-
sagba.

AZ HARMADIC TANV.
SAGROL.

Az töb bűn ellen valo hartzrol es
vigyazasunkrol.

Illy nagy viteso
seg kel az töb bű-
nőc ellenis

Im hallad ezac az egy haragbannis a bo-
sju állalnac meg bíralsaban. az dagalyban me-
nyi hartza es vitezlő tusakodasa legyen az
igaz Kereztyennec: Illy vagyon az töb bű-
nőkbenis. az keuetylegben, az buiasagban,
az torkossagban, az telhetetlensagban, es
minden bűnőkben, Hogy kic;miert hogy be-
lene s;orultac, bennűnc termettec, bennűnc
s;ülettec, mihent őket meg indittyá az test,
az őrdög, ez vilagi gonol; pelda, ottan fel-
mozdulnác, es ki fakadnac, hogy az ő ke-
uanlagokat meg czelekednec: De az hiuec
mindenic ellen s;ent Leiket tartoznac kérni,
es ő magokis soc keppen ellenec vigyazni,
hogy nekic semmi keint. semmi szabadsagot
ne adgyanac az küllő gonol; czelekedetre.
Mellyec belől bennűnc hienten vgy halgatnac
mint

AZ IRGALMASSÁG.

Mint az éret Saytba a loc apro férgec, aüagy az büdös dögbe, auagy árnyec lkekbe amaz rut férgec, Kiket mihent meg mozdítnac, ortan forgolodnac: vgy akar forogni az bűnis akar kibennis, mihent kiüül az szem, a fül, es az több érzekenlegec okot adnac neki, auagy midön belöl izgattatic az ördögtdl, akar lopasra, czalardlagra, haragra, buialagra, tor- kossalagra es akar mire. Ki ellen ha nem kez- des; vigyazni, hartzolni, vitezkedni ellene, Nötön nő benned, es oztan termezetté val- tozic, es az, végre mind ez vilagá, mind az mas világi veszedelemre vislen.

Az lehetetlen dolog, hogy az bennűnc szorult bűnt tudnuc vgy vethetnűnc ki, hogy mind gyökereftől ki szakazthatnuc, mert minden fele bűn bennűnc termet még anyác mehebe, őszue elegyedec minden tagainckal, es azért miatta meg kel halnuoc, meg kel rothadnunc, es így ez è test es ez è vér, az ki most bennűnc lakozic, nem mehet lstenneec orszagaba, mert ő benne vgy mint ő maga- ba, czac egy czep, egy szál fints semmi, ki io es lsten elöt kedurs volna, hanem minden érzekenlegűnc ellensége, mondom olly ellen

q ij   lege

*az bűn nehe-
belenc sorulo,
De ötet folyos-
gani kel.*

PREDIKATIO

Gal: 5. sege-Istennre, kitől ő iszonyodic: es kit ő neki el kel rontani mint ellenleget.

*Miert adatic az
idősség egye in-
gyen, De hitből
Christus által.*

Azert ezac egyedül az mi idősségün az
ő ingyen valo io kedueből, az ő Atyai irgal
massagabol vagyom: azbol hogy ha az mi bű
neinket, kikbe fogantattunc, termettűnc, es
melly el ki tör es vagyodic loc vadoc czele-
kedetre belőlűnc, meg boczattya mi nekűnc.
Az meg boczatas penig semmi k ppen nem
lehet az ő szent Fiának az WR I E S V S Chri-
stusnak ismerete: es benne valo bizodalom
nekül: Mert ő az ki fel ő' tőzöt az mi testűn-
ben, az melly testbe karhoztatta azt a bűnt:
az ki most lakozic es ki langozodic az mi te-
stűnkől, es ki sokszor elis eyt bennűnc. De
őret meg ismeruen igazan, es hozza ragaz-
kodguan hittel, tartozic hogy az ő meg fize-
teleiert meg kegyelmezzen mindennec, va-
laki azt meg ragadgya: Es vgy meg igazul-
tatuan, az az, érőtte kedueben veu m, haza fo-
gaduan megis aiandekoztatic az ember Is-
tentől szent Leleckel: Ki által oztan nyom-
iuc, szorongattyuc, es foytogattyuc az ben-
nűnc lakozo bűnt. Ez felec kie ingyen bű-
nőc boczanattyat nyertec **CHRISTVS** ál-
tal,

Rom. 8:

*Az kiknee Isten
meg kegyelme-
zet, azokat meg
igazittyá es me-
gis szenteli:*

*Minemű bűnőse
idősségűnc.*

AZ IRGALMASS.

tal, es érötte szent Leleköt vöttec, es az által
meg ismeric bűnöket, mind az kü löket mind
belsőket, es miatta buskodnac, bankodnac,
es velec tufakodnac, mondom ezeknec kar-
hozattyc nem lehet, mert be öltöttac az
Iesus Christusba. O E kiűt'e pedig valaki
marad, a ki az bűnt semminec, auagy kiczűt
nec tartya, ki miat Istent haragiat nem féli,
es kibe szabadon es batran él, akar balu anyo-
zas, baiolas, akar czalard, kegyetlen élet le-
gyen, akar fértelmes es reheszes legyen, egy
sem mehet be az Istennec orszagaba,

Rom. 8:

*Minemű bűnössé
karhoznac el;*

1 Cor. 6.

It azért igen iol esjekbe vegyec nem czac
az boszu állóc, H nem az boszontokis, az kár-
teuóc, az hamis pörölóc, az álnoc hamis ke-
reskedóc, az dulóc foztóc, koborlóc, az ve-
rekedóc, az szitkoslóc, es akar mi egyéb bűn-
ben élóc, hogy ha szüet szent es igazan meg
nem térnec, soha Istent orszagaban reszelecné
lesz nec: Az az, ha ki mast meg czalt, vert,
szidalmazot, mig karat meg nem fizeti, mig
tíztesseget meg nem adgya, mig meg
nem köueti, mig szaydalmat, sebet, serelmet
meg nem elegiti, hanem czac az szauual kö-
ueti hogy meg boczassa, ha szinten az ember

*Az haborgatoc
mire iarnac.*

PREDIKATIO

meg boczatis, de Isten loha meg nem boc-
 zat, azért: mert az bűnből igazan nem tért
 Istenhöz es fele barattyahoz, Mert midőn
 meg nem akar adni az el vőtt marhat, az
 ielenti hogy szereti az hamisságot, es az vti
 nis azban akar maradni. Nem azt mondom
 hogy vgy kellene meg térted, hogy loha töb-
 be az vti vétkebe ne esnel, Mert az lehetet-
 len Hanem hogy az melly bűnben el estel,
 azt sítued sjerint bannyad, ha banod hogy
 meg ezaltad, sertetted felebaratodat, bizon
 megis elegited, ha tőled lehetseges. Pelda
 Zacheus es többec. Erről megis nyiluabban
 holoc: Es elősér arról, hogy minden ember
 mind éltig bűnös.

senki nints bűn
 nekül amax nag
 sennec közzülis

I. Iohan: 1.

Rom, 5.

Gen. 9.

Gen: 12.

Gen. 19.

Luc: 2.

Az hiuekis egyetlen egy sints bűnnekül.
 Sőt ha azt mondanuc (á mint nemelly meg
 vakultac aztis meric mondanis) hogy bűnös
 nints, mond sient Iános, hazuduc. Mert
 czac nézd el akar melly sientetis, Adamot,
 ki miat meg hal ez világ. Noet, ki rutul
 meg rehesgedec, Abrahamot ki féltebe hazu-
 da hogy Sara nem ő felesége, Lotot ki meg
 rehesgetuen ket Leanyauat hált, Sűz Mari-
 at ki el vezttötte à Christust, es azt vélte hogy
 el ve-

A Z I R G A L M A S S.

el veszet, Daudot, Salomont, Pált, Petert es
mindent, akár regieket, akár wyekat. akár
melly nagy értelmes bölczeketis tekincz
el; egyetlen egyet nem talál; kin va-
lami nagy harapást nem mielt az Kigyo. kis
valami nagy vétekben nem egyet az ördög:
Es azoc mellet kiket mindennap is nem mar-
dólot volna loc keppen: Ezec felőt gondold
el, minden emberbe menyi bolond tetova-
zo értelem legyen, melly tompa es kaba fe-
iű az Isten akarattyának éltelmere, Nagy lo-
kan fő fő okos es eszes emberekis, kic etta; it-
uan az Isten tanyitását, baluanyozást nagy
bolondul üznec. De az kic vgyan figyelme-
telen tanulnakis, hol ki mehetet végere min-
denic eziekenec az Isten tanyitásának? Sőt a-
mentül bölczebbis az mit tud, ához kepest a
mit tudni kellene igen es igen kiczinke, Ezis
penig az tudatlanság nagy bűn Isten elöt, ki-
ből loc töb töb bűnök szarmaznac. A mit
penig meg értettünkis, arra oztan ha-
iolni nem akar az mi szinduc, aznac nem a-
kar engedni. Áuagy ha szinduc rea haiolnais
hogy iot miellyen, az bennűnc szorult gonos;
vagy odas meg kötöz mint egy rabot, es ér.

Ime ki nagy az
emberi romlás az
har kibem.

Elmene rakus
esetfeget.

Szinduc rakus
engedelenség.

rela

PREDIKATIO

Minden ereken
segúnc ellenkező
az io akaratális

Soc bűn vagyok
bennűne, ki nem
ismerűne bűnec
lenni:

telműnc es akaratunc ellenis el visűen mint
egy toluay nagy loc bűnrekit baluanyozas-
ra, Isteni karomlasra, Isten igeie nem tanu-
lasra, hamis es hiaba valo eskűvelre: kit pa-
raznasagra, kit reűegűegre, kit czalard életre
kit hamis álnoc perpatuarra, haragra, bo-
űonkodasra, bolű állasra, es hűz ezer álnok-
sagra es hamissagra, A mint tekints el aket
czac a pőrűűket, minemű álnoklagual kap-
dosnac minden felű, kiuel meg gyűzhetnűc
egy mast. Es czac egy punktni, egy űem pil-
lantalni űabadlagunc nints leműi iora ban-
tas nekűl, ellenkezes es tulakodas nekűl. Kik-
nec hűz ezered reűet sem velűc esűűnkbe,
Esigy loc remeny ezer bűn halgat bennűne,
kit ingyen sem ismerűne Soc dolgot nem er-
tűnc es értetlenűl el mulatunc, kie mind bű-
nűc Isten elűt. Soc űriedelmec, Gazdac, Ta-
nyitoc, ezered reűet sem velűc esűűnkbe, mint
kellene mindenekbe igazgatni alattoc valo-
kat, mint kellene reaioc vigyazni kit értet-
lenűl el mulatnac, es azertis loc bűntetetűt er-
demlence. Minden magunc tartasaba mi-
korűolunc iarunc, őltűzkedűnc, esűűnc, ilűűnc,
gondolkodunc, űűt mikor alűűunkis, azon
merű

A Z I R G A L M A S Á T.

merő bűnbe forgunc. Miat Ionas el merőle
 volt az nagy mély Tengerbe, es vgyan oda
 holt volna, ha Isten nagy irgalmassagabol
 meg nem tartotta volna: Így merőtűnc el
 mijs az bűnbe. Kit éreznec az szentec ő ma
 gokba es miatta igen meg alaztat magokat,
 igen félne, es igen könyögnékis, ki miat
 noha loc keppen ostromoztatnakis, de aztis be
 kevel szennvedic, tuduan hogy az loc nyauaa
 lya le nyomia es meg foytya az bennec lan
 gozo bűnöket, kiket őc az ő ereiekből meg
 nem birhattanac volna, noha minden eszecz
 keiket es erőczkeiket rea vetic, de azt sem
 minde ismeric az wrnac segitlege nekül, Mint
 szent Pál ielenti hogy ő az ő testet loc kepe
 pen sanyarulag ala adna, loc munka, faratlag
 ala, hogy azzal meg enhednec: De az mel
 let mind ő maga szüntelen könyörgöt Isten
 nec, hogy ne hadna szent Lelke nekül, mind
 egyebeket intöt hogy érötte szüntelen imat
 koznanac. 2. Tessal. 3. Ez az hiuce dolga
 kic félic az WR Istent, es kic nem örömele
 mielic az bűnt, kibe ha el esnec, hamar fel
 keinec, ha meg fertic fele baratyokat, ottan
 meg követic es meg elegitic. De az hitet
 lenec

Az szentec erbie
 az bűn es annac
 súlyos vola.

1. Cor. 9.

PREDIKATIO

*Az Istenetlenec
mint tartyac
magokas.*

lenec ismerni sem akariac az bünt, semmi-
nec, vagy kiténnec tartyac, az vlorat hamis
pört, az czalardsagot, az sítkot, verkedest
kegyetlenleget. Es ha miatta ostoroztatnac,
átkozodnac es haragudnac Istenre. Es semí
io remenlegec sítis hogy azokat Isten nekic
iaukra adoa, auagy őket az öröc életben
meg nyugotna, Iay ezeknec.

Kic hogy fel serkenyenec im ne-
kikis iszolac, es ezac három igekbe eleikbe
adom rutlagat az ő vakmerőségöknek, hogy
rea tekintuen iskonkodgyanac meg, es őkis
az hiueckel egydt serkennyenec fel az ő nagy
álmokbol, Es siessenec az WR Istent meg en-
geztelni, az bűnből Istenhöz terni, azt Chri-
stus vallara rakni, ő általa meg igazulni, Ient
Lelket venni, es öröc életet nyerni,

Harom sörnyű Bűnről, Es azokbol
sarmazo bűnokről.

Szent Pál az Titusnac írt levelebe erre inti
az hiueket, hogy az Christust az iteletre min-
dennap variac, mértékletes, igaz es Istenes
életbe.

Ez

AZ IRGALMASSAG:

Ez három igebe rekeztí be az Keresztyn embernek minden iamborságot, Hogy iozan, igaz, és Istenes legyen. Ez háromba minden nemes erkölcsöc befoglaltattnac. De ezec ellen az Istentelenec rut vndoc rőttenetes keppen vétkeznec, olly nagy szeretlen, hogy czac meg se ismerhesse az ő gonosságokat bűnnec lenni. Azert mind a háromrol im rendel s;oloc, hogy az hiuekiséczec az nemes ióságos erkölcszec s;ep voltat, az hitetlenskis lassac az ő sértelmes bűnöknek s;örnyű voltat.

Az iozanfagrol.

Ellő drága nemes ióságoc az hiueknek Iozanfag. Az iozanfagon penig loc nemes dolgot érthetni, mint imezeket: Hogy az mi testűket semmibe ne kenyesgessűc: valamit keuanna gonosul azba semmibe keduet ne öleczűc. Az ő keuanfaga penig s;antalan: Hogy semmit ne munkalodgyec, semmit ne tanulyon, heuerien, tuncyalkodgyec, gyengelkedgyec, tobzodgyec, buialkodgyec, keuelkedgyec, Olly iozanfag es mértékletesség keuantatic azert tölűnc, kiuel magunkat,

r ij   elűnc

PREDIKATIO

ésünk, elmenket, es minden tagunkat li-
tennee szentellyőc lelki áldozattul, hogy az
testne az ő gonol; keuanlagan ne isarianac.

*Az testi Kenye-
ségime mino has-
talmazos minden
rendre.*

De ez vndoc vétkec mind ez vilagot iz-
gattyac, vonhac es keheritic: A mint nézd el
minden rőndet, Papokat, fő, es nemes ren-
det, polgarokat, mics mestereket, munka-
lokat; Hogy midőn szaladhatnac, ottan ki
torkoskodic, ki iattzic, ki heuer, ki buialko-
dic, ki keuelykedic, Nézd el czac ünnepe na-
pis ez egez vilagon minden nemzeiben mia-
den rőndöt, ki rősten kel az Isten iglenec i-
gaz tanufagra, ki kellettlen imatkozic igazan;
ki nehezen hallya végig az igaz Predikaciót,
ki nehezen szoliduősseges dologrol: Es ha-
ot votlis, ottan hamar, ki lakagra, iatékra, mu-
latlagra, keuelylegre, ki buafagra, heueresre
futamodic. Kiket egyeb napis mielten mi-
elne, ha Isten fel nem razna, kit wra, tiztar-
to botryauat, kit szegenleguel, kit egyeb ke-
heriteffel raz fel valami do dologra, De vgy,
mint ő magatul, minden czac hitlagot kö-
uerne, a mint az Israelről mondgya Moyles
es szent Pál: Hogy az nép le ül vala ennyi es
innya, es szel kel vala iatzodni, ki miat loc ci-
zer

1. Cor. 10.

zár vel;
minden
torko
audgy
hon, fi
kppen
Nézd
rőndet,
prazto
minden
dogleb
batran
pen ker
sit tala
tőstet le
lagra, le
kőkü
hragr
kuanh
hordoz
b n, sz
den ez
Ez
vilag

A Z I R G A L M A S S .

zér vesje el közzülőc . Ezen keppen mostis minden emberec czac erre vagyódnac, hogy ő torkoskodgyec, zabalodgyec, egyec, igyec, aludgyec, buialkodgyec, iatzodgyec, tanzol-lyon, frissen öltőzzön, keuelkedgyec, es loc keppen kenyeskodgyec .

Nézd el mondor ez egez vilagon minden rőndet, Tanyitokat, feiedelmeket, nemess t parasztot, kalmart es minden fele embert, minden lakodalom közt, menyegz őbe ven- deglegbe, es minden korczoman, melly nagy batran ilőnac, dőfőlnec, iatzodnac, es loc kep pen kenyeskodnec: Meg lad hogy igen keue- set talál; à ki tudna magat vgy bírni, hogy testet sem zabalodásra, sem iatekra, sem lagy sagra, sem buiasagra, sem hiaba valo sora, kerkűesre, maga hanyásra, ragalmazásra, haragra, feddődősré, es sem mi egyéb gonol; keuanásra nem ereztene. Hanem zabolan hordozna magat ételben italban, ruhazattya ban, sfolasban, iatekban, hazafagban, es min den ezelekedetiben.

Ezec felőt annyi nagy vaklag vágyon ez vilagnac nagyob reszebe; hogy ezeket bűnnec

Nem ismerie
bűnnec lenni ácor
koffagor.

PREDIKATIO

sem ilmeri lenni. Mi köztűnc Magyar ország
 ban ha egy nihany százat latnais hogy hruer
 nec az korczoman, kie noha ektelenül esinec
 ilhac, es száz ezer keppen czaezognac, czela-
 czapnac, zaiognac, es lokan vndokul okad-
 nac es hruernec, De annyira meg vakultac
 hogy ez ektelenlegöket czac bűnnec sem il-
 meric lenni, Hanem nagy testi batorlagban
 szerzenec mindent. Holnap még nagyobb tor-
 kossagra sandkorzkodic, Esa. 56. mint ha
 ieles dolgot mielnéne, Sőt vgyan diczeked-
 nekis rorkossagockal, sőt kemény keppen ar-
 ra is haragulsnac az kie az ő duskaiokat, teli
 poharokat mind ki nem itta, Ezt fockep-
 pen vadollyac, mint ha őket meg vtalna,
 magát iobnac vélne, es azért egyűt nem vnd-
 dokoskodnac vele. De lokan még az ioza-
 nokis czac mololyogua néznec reaioe, Es
 nints az kinec siue meg dobbanna, es nyög-
 ué, Istenhöz fel kiáltana, es kérne hogy az wt
 Isten boczatana meg nekic, mert nem tud-
 gyac mit mielnec. Ha pedig valaki őket meg
 holitana, hogy ez ektelenfeget ne mielnec,
 ottan kešec arra mérges szemmel tekinteni
 rra sülogni, és ötte lidalmazni, gonoszt mon-
 dani,

II Cor. 15,

AZ IRGALMASS.

dani, dul fulni, haragot űzni, boljontkodni,
 főt űstökbenis mennyi, mint az Sodomitac
 Lottal, Ez felec lokan vadnac mind az
 Papoc, Predikatoroc, wrac, nemessce polga
 roc es parazroc közt, kie az zabalodast it mi
 köztűnc, Olasj orsagba az buiafagot, ma'ut
 mas fele vlatatossagot czac būnne lem il-
 mernee, a miat Istentől semmit nem félnee,
 félni sem akarnac: Noha soc bizonylagok-
 bol hallyac, hogy egy resjeges, torkos, tob-
 zódó, zabaló, nyalakodó, testi kenyese, agy-
 ban heuerő, buia, parazna, hazug, czelczapó,
 es egyeb testi vndokfagban heuerő, egy lem
 megyen Istennec orsagaba. Es soc helyen
 kér, int oktat, tanyit az Iras, hogy iozanoc
 mértékletesce legyűnc, nagy ockal vigya-
 zunc, hogy resjegfeg miat hjuűnket meg ne
 nehezitűnc, elűnket meg ne bolonditűnc, ho-
 gy miatta Isten kelűletlen ne talallyon, hi-
 tetlenlegben, es ne vettessűnc az örő, ke va-
 lo karhozatra, örőc tűzec es fergec közibe,
 örőcke valo faydalomra es kinra. Es vgyan
 hem latomastis mutogattya Isten, soc mint
 iart az torkollag miat, ki has fajó. Colikas,
 Kőshuenyese, es ezece keppen siw, riw eyel nap
 pal,

1. Cor. 6.
 Heb. 13.

Rom. 13.
 1. Pet. 5.
 Luc. 21.

Matth. 23:

Ag hem latomast
 valo kinal sem
 gondol soc hisse
 lens

PREDIKATIO

*Soc fele kara az
sorkossagnac.*

pal, De mind ezekre ez átkozot gonol; tēg
mezet megis be dugia mind fület, szemet, es
minden érzenleget, lem hallani, lem érte-
ni, lem latni nem akaria azt, az mi ettől őtet
el vonna, meg tiltana. kiultkeppen azoc az
kic vgyan el merültet az loc zabalodasba,
az nagy rehséglegben, az szantalan buialko-
dasba, ki miat lelkekbennis, testkebenis, mar-
haiokbannis, ezeledet éltetelebenis, sjege-
nyec sjegetsegebennis, orhsagoc oltalmabais,
io hirekbennis s;áz ezer keppen el fogyatkoz-
nac: Mert esjeben meg bolondulnac, Istentől
el idegenes; nec, benne semmit nem bizhat-
nac s;üklegeknec ideiebe, könyörgeni sem
mernee az nyaualyaba, hitetlene, ketleges s; i-
ude les; nec, es ezec miat soc lelki kinokat s;en-
uednec végre, Testkebenis el betegesülne,
Tüdőise, Maioc, Gyomroc meg vel; bűdös
s;aiuc, vizkorhsagosoc, meg dagadozottac, va-
rasoc, poklosoc, Colikasoc, kő; uenyese, kor-
lagoloc, es soc egyeb fele saydalmasoc les;-
nec. Marhaiokat el veztegetic, dolgokhoz
nem lathatnac, io; agoc nem s;aporodhatie
el s;egenyednec, ros;asoc, koldu'oc, fanyal-
goc, kölczön kéregetős les; nec. Tíztesse-
gek-

AZ IRGALMASS.

gekben loc keppen meg fogyatkoznak. Mert
lokā torka miat hazug, ezelczapo, lopo, tol-
uay, orsag arulo lel; ki miat röttenetes kin-
ual meg öletic, Sokat torka miat rehsages la-
tornac s;idnac, es sohol semmi beczületi
nints. Gyakran loc kárt tel;uac wroknakis,
az varosnac, az orsagnac, midön mindent
torkara költ, adoiat meg nem adhattya, Bia-
rolagaba, es egyeb tiztiben nagy s;egenyen-
ket vál, es masnakis nagy karokat miel. Cze-
ledet el nyomorittya, feleleget, gyermekit
ehzetteti, es megis s;egenyiti. Socaz torko-
sag miat hirtelen meg ful, mint Atilla Ki-
raly. Es loc meg öletic rehsageseben, mint
Holophernes, lokat le vagnac ő magokis az
korezomasoc, lokan vizbe esuen oda hal-
nac, Ezeknec es mind azoknac kic rehsages-
gekben meg hálnac mint legyen dolgoe, meg
hallyuc es meg lattuc az itelet napian.

De mi kic fellyűe az Istent, ne variuc azt,
Hanem imez s;ent Irasoc inditsanac fel min-
den torkossagnac es testi kenyesslegnec el tas-
uoztatalara. Mond az WR Christus:

Meg oyiatoc magatokat, hogy az ti s;ue-
tec meg ne nehrezyec torkossagnac es rehsag

Luc: 21,

deg

PREDIKATIO

segnee miatta, hogy az halálna e, óra is hirtelen ne szálljon reatoc.

Eph: 5:

Mond is. Pál: Meg ne rekedgedgyete borral, kibe soe szertelenleg vagyon.

Rom, 13.

Ímer: Ideie az álomból fel serkenőnc, &c. öltözzőnc fel azért nem az testnec gonol; keuanlagaban, nem tobzodesba, nem rekedgedben; nem egybeli heuerelekben. Hanem az WR I A S V S Christusban, es az testnec gonogat ne visellyőnc az ő gonol; keuanlagas heriat. Peidaul ő magatis elő hoza szent Pál,

II. Cor: 9.

monduan: hogy ő az ő testet lanyargattya, es nehez szolgálat, munka. es faratlag ala adgya, azért hogy ne kenyekedgyec ő benne,

Am te lassad

Ez fele szep inteletet tanullynac nagy sokakat az hiuec, es ezekre tarczanac szamor, es visellyenec szorgalmatos gondot. Az hitetlenec penig ám hordozzac az ő terheket, ha se nem akariac vetni, es nem akariac az Christus vallara adni, vgy hogy azoc alat őket meg könyebitse. es őket szent Lelke által bírja es vezerellye. Ez legyen most szonc az egyic bűnről, az mértেকেletlen életéről, ki miat az test kenyekedie torkosságban, zabalodásban, buiaságban, rekedgedben es soe kenyel-

AZ IRGÁLMASS.

nyeltségben : Im már holoc az igazságnac
követéséről, es az hamisságnac el távoztá-
sáról , Melly hamisságis el hatotta mind
az egez vilagot.

Az Igasságról, Es hamisságról.

Noha az hamisságis mint az torkosság
el lepte az egez vilagot, es igen sörnyő ke-
pen wralkodik minden fele emberre közt.
De sokan eszékbe sem veszik, es nem hiszik
hogy bűn volna, es Isten róla szemot venne.
Im elő szemlélő azert rövidedén egy niham
emberre hamisságiban, hogy onnet az hiue
érezze micsoda az igazság es az hamisság, es
minemű hamisságtul óyiac magokat.

Minden rőnd között soc fele hamisság va-
gyon, Pap, Predikator, Fejedelem, Biro, ne-
mes, polgar, czeledes, kalmar, mies mester,
munkas ember, es minden rőnd között, Im
mindenikről holoc, először az Lelki Pazto-
roknac hamisságokról.

Soc vagyon az ki lelki paztorlagatis ha-
missan viseli, mint az ki czac torkanac, ha-
sságis szolgál, czac az ő maga halnat nézi, né-
li ij ez

Lelki paztoroc
hamisságis

PREDIKATIO

az húsz epületit, hogy az kit feddeni kel, nem, feddi, az kit vigasztalni kel nem vigasztallja hanem sőmely valogatasbol ranyit egyhöz igazab hogy nem masha. sokkor az igazat visja forditva. azt sánshandekkel gonolul magyarazza. Ez loc keppen lehet, kit mind elő samlalni nehez, Ez feleknek azt mond-gya az WR CHRISTVS, hogy így feltl az itelet nepian: Bizony mondom nem ismer lec titeket, tauozzatoc el-en tőlem kie álnok-sagot czelekeztec.

*Papas papoc
hamissagi*

Az Papa papiainakis egy nihany ezer ál-nokságoc vagyon, kiket elő samlalni it nints helye, czac ientem hogy bizony mind Pa-pa, Cardinal, Pispoc, Pap, Barac elő ál az i-telet napian, es valamit himeztec, es álno-kul szeptetec, hogy már Isten tizteffégére valoc, es azonba czac torkoknac, hasoknac, testeknac, hiw diczősegeknek nagy rauasul sfolgaltac, mindenikről samot adnac. Ackor elamelkodunc, melly loc álnokság volt az ő Isteni tizteletekben, lelec valtságokbá, boiczo-iokban, loc érdemekben, loc sem fény vez-tő dolgokban. De azt őc most hallani sem okajiac,

Az

A Z I R G A L M A S S É.

Az Esiedelmec, Birac, Tiztartóé, Vduar-^{Fe}
birac, Porkoláboc, Nemesséc, iobágyoc ki^{missagi.}
sóc hamisságot mielőtt az ő állatoc valókon,
kic hamissát itélne, aiandekor, hómelt va-
logatnac. Aruan, őzuegyen, nyomorulton
híuec hserint nem könyörülne, sőt loc mod-
dal nyomorgattyac. Ezeknekis hám adaloc
igen súlyos es rőttenetes les?

Az Gazdac, Gazdashonyoc, Czeledelekis ^{Czeledelec ha-}
sóc hamisságot czelekehne ezbőlis, hogy ha-^{missagi.}
zoc népekne iduösségökre gondot nem vi-
lelne, Isten igéie tanulására, estucl reggeli
imatkozásra nem keseritic. Ezbőlis hogy
hólgaiokat sóc keppen igyekeznec meg czal-
ni, azonkeppen idegenec köztis sóc czalard-
lagual élne, midőn vagy vesne vagy arul-
nac, bort, buzát, louat, es egyebet. Így a hól-
ga, hólgalo sóc keppen czalardkodie, midőn
wranac, ashonyanac hata mege hiuen elnem
iár dolgaba.

Az kalmárocz közzőlis sóc keppen hamis-^{Kalmárocz ha-}
kodnac lokan, mint az kic hituan marhaioc-^{missagi.}
kat őse elegyítie az ioual, es az kic azon igye-
keznec hogy ketser, vagy tizser való aron-
nis eladgyac marhaiokat., Melly dolog ie-
le

PRÉDİKÁCIÓ

hogy az feleknek hiúe rakua hamisságul, Es sem félnek Istentől, sem biznac Istenben.

prunkások ha-
missági.

Az mies mester, Kouits, Szabo, Ötös: varga, czeplő, kalás, kapás, loc keppen czalardul igyekezik mielni, ha hozza lato gints; Es igen keues ki ő magatul Isteni félelem-
ből hasznara igyekeznec málnac.

Senki kedig elegge meg nem gondolhata-
tya mi legyen az hamisság ez egez világ szer-
te, melly lokac, melly nagyoc, melly szörnyőc,
Kiket lokac érteni sem akarnac, miatta sem-
mit nem félnek, mint ha bűn sem volna az
czalardlag. De az hiúe fel razzac ő mago-
kat loc lép intsevel az szent Irahnac, az ha-
misság ellenis, ki ellen mond szent Pál: Sen-
ki meg ne nyomoritla, meg se czallja az ő
fele berattyat valaminemű dologba, mert
az WR ál bohut mind ezekert.

II Tess, 4.

Psalm 14.

Phil 4.

Mond David: Bodog ember az, ki az ő
pénzet nem atta vlorara, Közönleges kep-
pen kedig minden ionae követelere, imilly
kép hockal int az Istennek Lelke szent Pál ál-
tal, monduan: Azokrol legyen gondo-
toc, a melly dologoc igazac, az mellyec tizte-
segelec, a mellyec nem hamissac, a mellyec
tiszac.

AZ IRGALMASSÁG.

tízta, a mellyec átkolmatolac, a mellyec so
 hir neuőc, Es ha mi iohagos, es ha mi dicze
 retes es az bekelegnec Istene lehen tő veletet.

Ez legyen tanlagunc az Igassagnac kőu
 teleről, es az hamissagnac el tauortatalarol,
 ki el aradot ez világ herte, ki ellen az hiue
 erőssen vigyaznac az tőb bűnőc közöt.

Mondottuc vala, hogy szent Pál három
 nemes iohagra intene az hiueket, kiuel az wt
 Christust keelen varnac az Iteletre: Előher
 hogy iozanoc lennenc. Másodher hogy i
 gazac lennenc. Harmadher hogy Istenelec
 lennenc. Ide fel holec az iozanlagrol es
 torkossagrol, Az igassagrol es hamissagrol,
 Immár emlekezem az Istenelegről.

Az Istenelegről.

Soe nemes iohagoc vadnac az Isteneleg
 bennis, es vilhont soe gonossagoc az istentel
 lenlegbennis. Mert mind istentelenec azoc,
 valakic Isten igeiet nem örömet halgattyac,
 kellelen imarkoznac, Isten dolgairol kelle
 len hólnac, Istenben nem bizakodnac, őre
 nem felic, benne nem édeskednac, magok
 ban se sualkodta: Ez is soe kppen wral

hoduas

PREDIKATIO

kodnac ez egez vilagon: Hogy ki rófsége es
kenyessége miat, sem tanulhat Istenről, sem
ismarkozhatic Istennec, nem örömeft szol Iste-
tenes dolgokrol. Es ily nem hogy fogyna
benne az bűn, hanem inkább nőton nő, es sja
porotton saporosic minden gonoszsag, vaká-
lag, hitetlenkedes, kesseg, zugodas, ártoc, hitoc,
harag, kevelyseg, torkoslag, buiasag es min-
den gonoszsag. Kic közzől nemellyec mutat-
nac külső aitatossagot, külső Isteneffeg, de
vagy baluanyozással, vagy kep mutatossag-
ual elegy, Ezis mind Istentelenleng.

Az isteneffeg
miczoda.

Mert az igaz Isteneffeg az, midőn őtet i-
gazan vgy ismeriűe, es vgy félyűe, vgy bi-
zunc ő benne, á mint ő maga tanyit azokra
az ő igeiebe. Kikről malut szoltunc, szolnac
his nyilvabban:

Im szolanc három nemes ioslagrol, Az ioz-
zanlagrol, auagy mértékletességről. Az igaz
életrol, Es az Istenes életrol. Ezeknec köve-
telrol, es azoknac el tauoztatalarol, á mel-
lyec ezeckel ellenkezne.

Im már Summa szerint érezűe meg mire
valoc legyenec mind eze.

Hajnai.

A Z I R G A L M A S S.

H A S ; N A I.

Ióllehet it fő keppen ezac egy bñnnē az
 haragossagnac el tauoztatásról kezdőne
 volt lőlni. De hōgy azbannis magunc io
 móddal igaz Kereztényi vigyazással tarthat
 nuc: Egyđt azzal egyetembe lőltam tōb
 bñnōkrōli: Azertis, hogy mīdōn latnuc az
 mi nagy loc bñncinket, magunc azokba in-
 kab meg alaznuc. Es mīdōn ismerndē hogy
 mijs minden fele bñnuel raknac vagyunc!
 könnyebben el lőnuedgyđc mīdōn masba ā
 fele bñnōket latunc, az mellyec mībennndē
 kīs vadnac. Sōr ā mint mī az Istentől min-
 den bñncinknec boczanattyat kēriđc, akar
 melly lokac, es akar melly nagyoc legyenek-
 is, es akar mikortis, ha ezac halalunc órakorc
 vennđc el; űnkbenis: Es ērtýđc es hīlđc ho-
 gy az WR. Isten ō magat kōrōlezte az meg
 boczatalra, ha hozza tērdnc: Igy mijs min-
 dennec tō keduel meg boczallunc; valaki ke-
 uannya tōldnc, De még az kemeny lőiuđk-
 hōzis igazalmasoc legýđnt, lőánván ōket, es
 imarkozuan ērōttec, es az miuel lehet segít-
 uen ōket.

PREDIKATIO

Minden bűn ez
háromba rekesz
setic.

Hogý pñigá bűnőket könnyebben elűnk
ben tarthatnuc, noha kántalancoc mind az
tiz paranczolat ellen, De ezac három igeben
rekeztőc rövideden: Az mértékletlen, Az
hamis, Es az istentelen életben; Mert min-
den bűn vagy magunc ellen vagyon, midőn
dön az mi testőnkert férteztettyőc, torkos-
ságual, buiságual, es egyebeckel: Vagy mas
ember ellen, midőn őtet ezallyuc, nyomor-
got yuc, Vagy ő maga Isten ellen, midőn az
ő tisztességet es beczülette meg nem adgyuc.
Az mértékletlen élet minkert férteztet, Az
hamisság felebaratúkat ferti Az istentelenleg
az WR Istent gyalazza. Iollehert egyic az
masikhoz kötélőzöt, hogy midőn egyikbe
el merül valaki, az többircis rea vili az test,
es az őrdög.

Ez rövid Summáját az bűnőknek tarcz
mindenkor elűedbe, es valami bűnbe estel or
tan ljabiad ezekhöz: Az az, gondolkodgyal
rola, ha az mértékletlenlegbe, az hamisság-
ba, vagy az istentelenlegbe estel. Es ha
latod hogy az test mértékletlenlegre vinne,
magadat meg zabolazd, Ha hamissagra, fele-
baratodat meg elégitled, Ha istentelenlegre
Iste.

AZ IRGALMASS.

Istenedet meg engedtellyed. Ez legyen hos-
tig valo vitezkedesed es vigyaz lod, kiról
az Ijent Pál imilly igeckel tanyit: Meg íe-
lent az Istennec amaz iduössleges io kedue
minden embereknec tanituan minket, hogy
meg tagaduan az Istentelenleget, es az vila-
gi gonosz keuanlagokat: Mertekletesen,
Igazan, es Istenesen állitduc é islen valo
vilagon, váruán amá bódog remenleget, es
amá nagy Istennec, es á mi meg valtonknac
az Iesus Christusnac fenyeleges, es diczö-
leges el iduelet. Ki önnön magát atra ml
éröttünc, hogy meg váltana minket minden
hamissagbol, es tisztitana ő maganac tulay-
don neper, melly, io ezlekedetekben gyö-
nyörködne.

Tit. 2.

VVyiaab Hasna,

Megis mind ez nemes tanyitaloc mire
valoc legyenec, érezed meg.

Szolanc mind az io erkölczről, mind az
sóc bünökről. Mondam az előbis, hogy a-
zert is holtunc annyit az mi nagy bünös vol-
tunkrol, hogy meg ismeruen azokat, az kie
bennünc vadnac, áhez kepest könyebben el-

c ij

cúg

PREDIKATIO

Tükör az mas
bűne.

mi re való az ti
paranczolat io
erkölcz inee, er
telme.

tűrnűc masbanis, es nekie iob kaduel meg bō
czatanuc minden bűnöket. Azert te is tarcz
ezt mindenkor esjedbe: Hogy mihent masba
bűnt látz, az, te benned tükör legyen hogy a-
zon bűnűc te bennedis vadnac. Mikor azert
akar, kiuel szembe leuē, bűne bűnt látz, es o-
tan iulső esjedbe ki loc bűn te befűd es ő ben-
ne. Es alazatos sjiuel a sjo bekűd kőzt tűrd el
azt, Tanyicrad, es tanully: es ezēt keuand ma-
staulis, hogy tanyitlon, tūriōn, imetkozzon
érőrted. Ez mindennapi dolgunc mindnya
iunknac, Ez seiebe valo az nemes iofagok-
nac értelme, kikiről Christus wrunc, az Pro-
phetac, az Apostoloc es bōlez Doctoroc pre-
dikaltac: Hogy onnet ez harmat tanullyuc.
Előfűer mineműkűnc kellenc lennűnc, De
mint rutultuc el. Es mibē kellefűc magunc
gyakorlanunc mindennapi igyekezecekel, es
egy mast mint kellefűc tűrnűnc: Azert mi
ezekbōlis lerkennyűnc fel, De keriűc az wr
Istent hogy ő lerkenczen fel, Mert nala nekűl
semmit nem mielhetűnc. OE általa azert
naponkent ismeriűc meg az mi loc adofű-
ginkatis, az ő nagy draga engedelmetis, az ő
hőzzanc valo kazdag irgalmasagat, ki sem
itel,

A Z I R G A L M A S S A G:

ítel, sem karhoztat, ki minden bűneinket kegy-
meg bocsátani, es minden jóval ittis, a más
vilagonnis lenni. Es kértűc segitlen rea, ho-
gy mijs őtet kouethessűc az ő io voltaba;
hogy mijs, senkit ne itellyűnc, ne karhoztal-
sűc, mindennec örömeft meg bocsassűnc, Es
mindenekhöz szeretettel es hűlgalattal lehes-
sűnc? Erczűc mit tanulag,

S V M M A I A.

Most kiualtkeppen hűlanc czac az bűhű
állastrol, Ez három rendbet

Elsűher melly nagy bűn legűen bűhűert
bűhűt állani, es hogy gyakran nagyob bűn-
tis miel az bűhű álló annal, az ki őtet kezdet
te volt bűhűontani: Es meg tanuluc az bűn
mínt rűytdűzűt el bennűnc, az kűt fel indit az
bűhűonto, Es hogy azért egy arant kel mind
az ket fűnc magat vadolni, mind az bű-
hűontonac, mínd az bűhű állonac; Es io ked
uel egy malsűc meg bocsatni.

Masodűsor hűlanc: Miczoda moddal kel-
lessűc magunc tartani az bűnec meg bocsá-
tasaba.

1 11j

Hű

PREDIKATIO

106. 7:
 Harmadszor szolanc az több fele bűnök el-
 len való vigyazásunkról. Ezert: Hogy midőn
 szólnak ezek az egy bűnről is az bol-
 el távoztatásáról: Es latnuk ezek aznak meg
 biratában is hogy sok baylodásnak kellene
 lenni: Meg értenük hogy mind az több sok
 bűnöknek meg foytatásban is azon vitézke-
 dest kellene az igaz Keresztyennek melletti. Es
 így egerz életre ezek vitézkesed lenne, Melly-
 hoz, vigyazás, tanulás, munka cetera, es ima-
 kozás kellene. Tchat senki magát lagylagra
 ne adna, Hanem éyel nappal tanulna, vigyaza-
 na, es imatkoznék minden bűn ellen.

Itt pedig szolanc imilly fele bűnökről: Az
 ítéletről, az karhoztatásról, az harag tartás-
 ról, es az nem adakozásról. Vilgont iméz ne-
 mes iószágokról, hogy senkit ne ítélnene, sen-
 kit ne karhoztatnane, mindennék meg bo-
 czatnane, es mindent segitenene. Kiről
 való tanulatokat nem vgy érczed, hogy e-
 zek ellen ezek egyfjer se vétkoznene. Mert le-
 hetetlen hogy valamikor valamellic ellen ne
 vétkoznene, sőt minden nap ezek feledékeny-
 ből is hol ítéltre, hol karhoztatásra, hol bo-
 szonkodásra, hol segitsegre es ió tetelnék el

vna

A Z I R G A L M A S S.

vnafra ragattatúc egy nihasor: De it most
ezac arról vagy on az mi tanusagunc, hogy
ha el elnenc valamellikbe, ottan fel kelenc.

Ezec vtan holanc az közönseges iambor
magunc tartalarolis, három igekbe: Hogy io
zanoc, igazac, es Istenelec lennenc, Ezekről
is vgy érezed tanyitasinkat: hogy ha vala-
mellikbe el esnenc, fel serkennyűnc, es fel kel-
lyűnc, es ilmet iora szeptelkedgyűnc: hogy
sant, andeckal semmi bűnben ne heuerűnc,
Hanem minden bűnűst, minden testi gonos-
kuanlagockal ellenkezzűnc, ellenec szeptelkek-
gyűnc, az bennűnc meg mozdult ragalma-
zast, ember sfolast, iteletet, haragot, boszon-
kodast, az telhetetlenseget es minden irgal-
matlanlagot, az torkossagot, az hamissagot,
es minden istentelenseget beűnc foytogal-
suc, wralkodni ne hadgyuc, Ha valahogy el
eytenenec, ha egy nap het, er, vagy hetuc
het, er lenneis, ottan Isten eleibe futamiunc,
bűnűnc boczanattyat es segitseget kériűnc.

Mert ez az WR Christuinae mostani w
ralkodala mi köztűnc: Hogy az ő ket igte
által, az Törvény es az Euangelium által bir-
ion beűnc.

Mostani lelki w.
ralkodala a Chri-
stusnac mi közt-
űnc.

Az

PREDIKATIO

Az Törüennec tanyitalabol ilmerette az
mi bűneinket. azbol fel inditson alazatoslag-
ra es töredelmes ljiwr: Valamidön azért
azbol rőtten, valoba rőttegiűne. valoba fél-
lyűne, valoba magunc meg alazzuc az bűn-
miat, es az öröc kárhozatnac fenyegetele mi-
at.

Az Euangelionnac tanyitalabol meg il-
merette az. ő eleg tetelet, az ő érőtűne va-
lo fizetset, az ő Atyanac irgalmaslagat. Va-
lamidön azért azbol vigazta, azt fogadgyuc
örömmel. Es azbol valo bizodalommal az
mi bűnűne ellen folyamiunc az Istennec ke-
gyelmes ortzeia es édes tekinteti eleibe. Es
ő általa kériűne minden iora ljent Lelket.

Iol e fcdbe vdr-
ezad ezeket

Mert valaki ez ket fele birodalma ellen ő
vele tulakodici: Hogy fenyegeteletül sem fél,
vigaztalasual sem él, azokat meg kötözte-
ti ez földennis, es az vtannis kötözue lesűne
mind öröcke.

Azert valaki testi bátran heűer az ő bűnei-
be, az töb loc bűnőc közöt azokbannis, az
kikről ma lholtunc, Ezekben, hogy mast ite-
ten itel, karhozton karhoztat. meg nem bo-
szat, nem legit mast: őis meg iteltetic, kar-
hoz-

A Z I R G A L M A S S.

hozzátic, neki sem boczatnac, es őtetis Isten
az ő szükségében nem legiti, Ha torkos, ha-
mis, istentelen, azokban megis iteltétic.

Tehat mind az rőttenesec, mind az édes
igeretec, inditsanac fel ezekkelis, hogy vala-
mibe az WR Isten irgalmas mi hozzánc,
mijs mindenekben igyekezzűnc irgalmasok
nac lenni mashoz: Es mint ő iozan igaz,
es tizta, mijs azokra igyekezzűnc, à mint ő
magais így int: Szentec legyetec: Mert en
szent vagyoc, Levit. 19.

De az Isten, kinec io kedueböl minden a-
iandekoc vadnac, ki el hit minket az ő öröc-
ke valo diczőlegre, à CHRISTVS Iesusbá,
egy keues ideig meg nyomoritattakat, mon-
dom: az tegyen tökelletele minket, ő ramo-
gasson, ő erősítsen, es ő tegyen állandoc-
ka. Kikböl ő nekijs legyen czac, à di-
czőség, es az birodalom mind ő-
röckön öröcke. Amen.

¶ Imatlagat meg találod az Negye-
dic Predikacio vtan.

Harmadic Predika- CIOIA EZEN EVAN- GELIOMOKBOL.

*

Luc. 6. Matth 18. Matth. 5.

Legyetec irgalmasoc mint a, etc.

Eckepen czelekefic az en. etc:

Baratkozzal meg az te ellenseged
del hamar, mig. etc:

S V M M A I A.

Az felső Predikációkban szoltunc kiua-
keppen czac az Irgalmassagrol: Immár ez
vtan az Irgalmassaghoz, valo nemes iol-
gokrol szolunc. Oda fel negy sele nagy irgal-
massagat magyaztuc meg az WR Isten-
nec mi hozzanc, Hogy ő nem itel, nem ker-
hoztat, meg boczat, es ad: Es ezeket mi-
keppen keuannya mi tudnkiz. Immár szol-
lyunc illy renddel:

Elő-

*ib uolt5 Akij
S serfete
es fogj*

AZ IRGALMASS.

Először itt is szólunk az Irgalmasságról, és az irgalmasságból való könyörületről: De oly módon, hogy az elegy legyen igazságos: Azért itt immár meg halljuk mi legyen az irgalmas, az ki mindenkor igazságos néz: az az, igazság szerint minemű itéletet, és karhóztatást tilt az Isten, és minemű megböcztetést és adakozást keuen.

Malodszor meg magyarázom más newel is az igazságot, és az irgalmas embert, és nevezem azt szelid embernek: És meg mutatom mi legyen az igazán való szelidség, és az szelid ember: Hogy az noha engedelmes és tűrő. De nem minden fele bűnökben egy arant, hanem igaz itelettel, egy bűnt és egy szömet meg valaze mafful?

Harmadszor szólunk az igazságról, melly mértéke lesz minden fele irgalmasságnak, jól meg tekintuen az bűnöket.

Negyedszer szólunk az bűnöknek különbözéseiről, Mert nemelly bűn boshubol lesz, nemelly tudatlanságból, nemelly történetből: nemelly saytalanságból, nemelly alnokaságból. Mellyec szerint az igazság rőndelni fogja az irgalmasságot.

PREDIKATIO

OEtődjér s;oloc nyoltz rendben erről:
Miert kelleffec irgalmassfoknak lennőnc, De
olly irgalmasoknak hogy igazakis legyőnc?

Hatodjör s;oloc arról, miuel bantatic meg
az igazsag. mellyeket te s;aby az Negyedie
tanulag melleis, áhol s;oloc az igazsagrol.

Hetedjér s;oloc az irgalmassagbol s;ara
mazo nemes iof;agokrol, hogy megis iob-
ban ki tessce, mi legyen az igazsagual ő;usca
legyedec irgalmassag.

Nyoltzad;or őt nemes iof;agokrolis em-
lekezem, mellyec igen közelgetnec az irgal-
massaghoz, tunni illic az Baratsagrol, á hiw-
legről: az nyiluan valofagrol, az emberleg-
ről, es az buzgofagrol.

Ezekről lesincc nihol czac rövid s;oual, mő
stani s;onc: Kiket ha iol meg értenőc, nagy
vilagof;agot hoz az olly irgalmassagrol,
Melly vgy könyörűly mason, hogy mind az
által az bűn meg valasztatic aztul á mi nem
bűn, az io meg valasztatic az gonoztul: Es
czuda s;ep mérteckel rendeli az irgalmassa-
got egyűt az igazsagual. Kinec értelmere
nagy figyelmetessleg keuantatic, kibe á ki őc
rőstelkedic, hasznatis meg érzi.

AZ

A Z I R G A L M A S S A G
A Z E L S Ő T A N V S A G R O L
Az igazsággal ösüve elegyedet irgalmassá-
sággal.

Miczoda az igazsággal ösüve ele-
gyedet Irgalmasság?

Az igazan való irgalmasság melly az igaz-
sággal ösüve elegyedet, az: midőn sziúdné sje-
rint könyörülőnc. auagy azokon kic méltat-
lan nyomorgattatnac, auagy kic meg czalat
koztattatnac, mint ez mai Euangeliomba
méltatlan nyomorgattatnac vala olly keme-
nyen. olly keüefert olly nagy keüefelebe az
fjolgatars, kín méltan könyörülőnc az töb-
fjolgac: Így midőn az pogan kinozza az ra-
bokat, auagy az keüetlőnc az kösfeget, az
uagy alnoc perpatuáros az igazat, az ördög
az első fűleinket, ezec es többec ez felec mel-
tatlan nyomorúságoc, De ha sziúnten vétkez-
nekis valaki czalatkozásbol, azonnis méltan
könyörülhetőnc: mint az WR Isten kö-
nyörőle Adamon, midőn az ördög nec ha-
zugfagabol meg czalatot volna: Így mijs
midőn latunc hogy bölcz es iambor Feiede-

Az könyörűle-
seleg elegy legy-
en az igazsággal
es ily moddal le-
gyen.

PREDIKATIO

sem, Tanyito, es egyeb io ember el esic vala-
mi vétebbe, akar emberi romlóságbol, akar
ördög czalárdlágából, melten könyörülne
raytoc, es tartozunc io móddal őket segite-
nijs. A mint az WR Istenis czelekedte
velűnc, ki olly móddal könyörűle, hogy,
mind az által az bűnec vndokfagat, es ter-
het velűnc meg érezteti, es azrol elegetis te-
tet szent Fianac valtságauat: Így az Atya kö-
nyörűl az ő gonos, fian, de azonba megis
ostorozza mértékletesen.

Ezt azért vegyűc iol esűnkben, hogy az
mi könyörűleteffegűnkis io módgyauat le-
gyen: Hogy gonosflagra es töb töb bűnre
szabadlágat ne adgyunc, es meg valasue kie-
vakmerő keppen vétkezec, es kie czalatko-
zasbol. Mint Istenis az vakmerő ördögökem
semmit sem könyörűl, á mint őc véghetelē
gonos,okis. Így az Biro azért lát törűent,
hogy az bűnhöz szabia az bűntetettis, az kin
könyörűlni kel könyörűl, az kin kemenyked-
ni kel kemenykedic.

Ezeket immár szabuc az felső Predikaci-
onkhoz. ot meg hallottuc hogy az Isten ir-
galmaslaga az, hogy ő nem itel, nem karhoz-
gat,

A Z I R G A L M A S S A G .

ket, meg boczat, es ad, De ez irgalmassago-
 kat ois igassagual elegy mieli: Hogy azokat
 nem iteli, nem karhoztattya, es azoknac bo-
 czattya meg bűnőket, kie erőtlenségeg miat
 meg czalatkoztatuan az ördögű, el esnec, es
 azokba ő hozza folyamnac sient Fianac ér-
 deme által, az ki igazan meg fizetet minden
 bűnűnkrol. Ezeket segitijs minden ioual, te
 fti lelki áldomafauat. De a kie az bűnt sem-
 minec auagy kiczinnec vélic, es az Isten se-
 nyegeteleuel nem gondolnac, Es az ő sient
 Fianac áldozattya hittel meg nem ragad-
 gyac, az által neki nem esedeznec, ha az bűn
 ből hozza nem térnec az CHRISTVS által,
 annac boczanattya nem kéri az Christul-
 ért, sient Lelket iora nem kérnec, Mind eze-
 ket tartozic igassaga szerint el karhoztatni
 mind öröcke. Igy mijs se itellyűne, se kar-
 hoztassun, meg boczassun, es adakozzunc,
 De elegy igassagual: Hogy az kit az Biro-
 nac itelni es bűntetni kel, azokat bűntesse, az
 kiket mi nekűne titkon dorgalnunc kel es
 iora intendűne, azokat meg dorgallyuc,
 es inczűc. Az ki meg tér, annac meg bõ-
 czassunc, az ki hűkölkedic annac adgyunc.
 Es

PREDIKATIO

Ez mi aiandekűnc es tehetlegűnc ljerint:
Ez legyen közönleges beljedűnc az igazsá-
gual őljue elegyedet irgalmasságról.

Immár ez ljelidsegről lholoc, melly egyie
relje az irgalmasságnac, melly ál az meg bo-
czatasba.

AZ MASODIC TANV.
SAGROL.

Az ljelidsegről, es az ljelid emberről.

Miczoda az ljelid ember?

Az meg bocza-
tasban valo ma-
gad tartasrol.

Az ljelid ember az. az ki meg mértékli hā
ragiat, es bolju állalat, meg boczattya a vét-
keket bizonyos okokert. Ez ljelidsegis az
ert bennűnc minemű igazságuat legyen, ért-
lűc meg aztis.

Apre Bkndc:

Előljer olly vétkeket kel meg boczatni, az
kie nem felöttűb valoc: mint midűn vagy
trefaba, vagy haragba ljidna bolondnac, bal-
gatagnac, pórnac. roljalsnac, koldosnac, eze-
ket az ljelid emberec czac fűlűc mellűl bo-
czattyac, mint ha ingyen lem hallottac vol-
na, el titkollyac, el tettetic, es vgyan tellyel
leguel meg boczattyac. Azonkeppen ljelid
em-

Kőzenfejes blű
nűc,

AZ IRGALMASS.

ember dolga bekeüel tőrni mind az fele bű-
nőket, mellyeket közönseges keppen min-
denbe latunc; Mint nem érteni mindent, né ^{Fogyatkozasok}
szerezhetni mindent, nem szolhatni minden
nyelven, á mint senki nints ki lo vergais, io
szabois, io vitezis, io Deakis, io lantosfis, io
siposis, io Kiralyis legyen. Auagy fogyatko-
zasbol valo bűnőket mikor latunc, mint ki ^{szokot vetkedo.}
sandal, pelp, rompa feiü nehezen szolo, Auagy
hol egy, hol mas szokot vétkeket: mint ne-
melly akaratoska, gyors szauu, többet eljie
szic, többet ül, szol iatzod, aluszie kellettinel,
ingadoz kezeuel, labauul, katzag. tantzol,
tombol. Ez fele vétkec loc ezer fele mindé
emberbe vagyon, kibe egy, kibe más, es ezac
egy sints loc fele fogyatkozás gekül, Ezek-
ről bölczön mondgyac: Mores amici noue-
ris non oderis: Erkölczör barátodnac el-
merd, ne vtald.

Ez fele fogyatkozasokat igen könnyen el-
engedgyúnc, auagy roloc szeretettel meg szo-
litúc ritkon ő magokba, hogy az menyire
lehet, ezeketis igyekezzenec meg iobítani.

Masodszor az bantastis meg kel enged- <sup>Mikor meg bant-
atol keues kar-
tal, s relemmel,
szidalommal</sup>
múnc ha felöttöb nagy dologba meg nem

bentartúne: mint ha ki egy tyukodat, barmó
dat, disznodat meg lőtte, ellopta, hőlődbbe
egy hűveg hőlőt, győ nőlczet el vit, auagy
te wr es kazdag leuen, tiz, huf; barmodban-
nis kárt tört hóm; sed wr, auagy akar mie-
gyeb bol;ut mielt, artzul keu;flé czapot, a-
uagy czapni akart, auagy hídalmazot, hielid
leleckel tūrdel, azertis hogy kifsinybő: rőb
haborut, rőb bűnt ne indits, Mind az által
meg lőlnöd es hōlitanod rola h; p moddal
igen io.

Nagy nyelnyad
ban Törmenked-
betel. De ertis is
finck

Harmadkor igen nehéz es kemény nyau-
lyadba es karodba törvény szerint czeleked-
hetel. De vgy hogy azokbannis szivedben
meg boczas neki Isten előtt. Es ezekbennis
nem színten annyira keuannyad az büntetést
á mint a felöttőb nagy igazsag mutatna. Ha
nem meg enhted bizonyos okokert: Mint
midőn lo farkon hordozasra, fogo szaggatal
ra iteltetnec valaki, es latnuc hogy az nagy
kiny miat ketsegeben esnee, hogy lelkebe felöt-
te el ijedgyen Istentől, az büntetést enht-
sue: Auagy az kit akasztani vinnenec, es kér-
ne hogy inkab vennec feiet, es ezen felötte
igen esedeznec, mint Istenis Davidnac valaz-
tani.

A Z I R G A L M A S S A G :

teni hágya három czapasba, fegyuerbē, ehē
legbe, es dögbe. Auagy midőn ieles iambor
Predikatort, vagy io polgar eliont parazna-
lagba találnc, Talam eleg büntetes volna,
ha czac egyker vagy ketker luytanakis az
Prenger alatt. De az kic vgyan az bűnökbe
heuertec, es megis kemenyec; azockal ke-
menyben czelekedhetnec igassag szerint.

Mondom igassag szerint, mert az irgals-
massagot annyibol keuannya Isten, hogy az
igassagis meg ne bantassē. Kit hogy iob-
ban meg érczēc, im szoloc az ide valo irgals-
massagro is, az az, im meg magyarázom
mit értēnc igassagnac, mellyet mindenkor
az irgalmassag melle kel szabnunc.

A Z H A R M A D I C T A N V. S A G R O L :

Az Igasagrol.

Az igassag mértéke minden fele irgalmas-
sagnac. De előszer lassuc az igassag hany fele,
es miczoda.

Az igassag ket fele: egyic közönseges, kiuel ^{Közönseges is}
igyekezzőnc az Istenec minden paranczo- ^{igassag}

PREDIKATIO

latinae engedni, ezről most nem szólunk: Hanem te érezed Hogy az Törvénnek igazsága volna az. hogy éppen egy pontig őtet be tellyesítende: Isten igazsága azis hogy ha őtet be nem tellyesítet, érőtte meg büntetéssel, De az közönséges igazságról most nem szólunk, Hanem az tiz paranczolatnak magyarázatyából tanuld meg, mit keuen Isten mindenikbe, Es miuel fenyegeti Moyseleuel azokat, az kik be nem töltie.

Rez kerent való igazság.

Másik igazság rel; kerint való, kiuel kinec kinec meg adgyuc az őtet, es senkit nem igyekezzűnc meg'bantani, sem testbe, sem hirebe, sem marhaiba, sem erőuel sem ezalard sagual, Hanem az kinec adnunc kel adunc, az kít pedig büntetűnc kel, büntetűnc. **Az** vasarlasba igaz arret meg tekintyuc, Az orstorozasba igaz büntetést nézűnc, Mint **A**brahamnac mikor aiandekon adnanae negy földet temető helyre, es ő nem akarna hogy aiandekon adgyác, hanem hogy igazan meg legyen az arra, ada érőtte negy ház Siclus ezűstöt, melly tenne nyoltz ház nehezec ezűstöt, es közet két ház aranyat: Igy midőn igazan méred es vehedaz marhat, igazan szolgálod

Gen. 23.

A Z I R G A L M A S S.

galod wradat. es meg fizet. Holgadnac, ez
mind igassag. Így igassag volt Iosephben-
nis midőn bizonynyal nem tudna Maria
honnet fogant. es nem akarna meg ferteni
hirebe. Igassag volt Iacob fiabannis Ioseph-
be. midőn wra feleleget nem akarna meg fér-
reztetni. wranae es aljonyanac meg atta az
tíztesleget. kit keuan az paranczolat: Így az
ki sem öldöklő, sem parazna, sem lopo, es à
ki az ő sűleir tizteli, igaz emberneec mond-
hatyuc. Hogy sem testebe, sem hirebe, sem
marhiaba malsnac nem akar kárt tenni. Sőt
mindent akar segiteni mind testebe mind hi-
rebe. Ezec rel; sjerint valo igassagoe, Mert
rel;elteti mindenuel azt, à miuel kinec kinec
tartozic: Mikor ád az adasba, Mikor büntet
az büntetesbe, Mert az kettőbe fűg az rel;
sjerint valo igassag. Hogy igazan adgyunc
es vegyűnc az valarlasba, igazan czerellyűnc,
az vűű le czallya meg az adót, az adó le tial-
lya meg az vűűt. Malod;hor igaz rendűnc
legyen az sűmelyec kőűt, hogy az ki tiz-
tesleget érdemely tiztelkedgyec, az ki kedig
büntetett, bűűhedgyec, Az ki minemű tiztet
érdemely. ollyat vegyen, ki wr; hadnagy, vd-

Matth. 11

*Kettőbe all az
rel; sjerint ualo
igassag. Az czer-
elesbe midőn
veszes es az, Es
az sűmelyec
kőűt valo rendű-
lesokbema*

PREDIKATIO

űarbiro; Biro, polgar, koczis, lóúas; űabo;
őtuős legyen, az űerint; à mint Iűtentűl vőre
te aiandekat. Es azoknac fizeteeűec, legyen az
őrendee űerint, Azonkēppen az reű; űérine
valo igassaghoz valo azis: Hogy az ki kiűűeb
bűnt miele, kiűűeben bűnteeűec, az ki nagyor,
nagyobban:

*mi re valo az
igassagrol valo
an űagunc,*

űz igassagrol azért űolec, hogy az irgala
massag mellet, meg ne bānczuc az igassagotis;
olly irgalmasoc legyűnc, hogy az bűnt me
is űmerteeűűc es meg vtaltassuc. De mind
az által, miert hogy űemmār az bűn mindnya
iunkra el hatot, es egyben vgyan wralkodic,
masba kedig tufakodic, azért ez bűl meg va
lazűuc az bűnnec nagy es kiűűiny voltat, es
mindenic az mit érdemely à űerint czeleked
gyűnc vele, à kinec irgalmasagual tartō
zunc, àhoz irgalmasoc legyűnc az kinec bűn
teteűűel àhoz bűnteteűűel legyűnc, De igaz
mērtēc űerint.

*A Deakoc mint
kőlőmbexetee az
bűnőke,*

Az Deakoc aűkolmatos neueket találtae
bűnőknec kű őmbőztetelere, Mert mas az
Infuria, az az, bolűontas, mas az Cu'pē, az az;
vētec, mas az Casus, az eűet, mas az petulan
tia, az űaytalanlag, es mas az Nequitia, az ál
noka

űoklag.
igen io
űű, az i

Az

Lassu

űű a ok
gās es
kaű űa
gyűnc M
kōluan
kāt reű;
ezekben
űű űma
el űűgy
űű űma

Vint

űű űana
űű űa
űű Gy
űű űa
űű űa
űű űa
űű űa

no klag. Ezekről igen lép értelmet [vündne
igen io, hogy innetis ki tessék miért elegyit-
sűc. az igazságot az irgalmassághoz.

Az Bűnöknek külömbözéseiről:

Leffuc előker miezoda az Iniuria, Az In- Iniuria.
iuria oknekül [sankhandeckal valo nyomor-
gatas es bolhontas, akar erő hatalommal, a-
kar [zalardisgual, akar nem segitessel le-
gyen: Mint midőn valaki oknekül hatalmas
koduan raytad, testedben ver, marhadban
kárt tesjen, hiredben gyalaz, auagy midőn
ezekben segithetne, es nem akar segiteni, es
tolalmazni, Hanem vgyan akarattya sserint
elhagy nyaualyadba, auagy ő maga ront, ver,
[sidalmaz sankhandeckal.

Mint midőn Ferdinand Czajarnac pa-
naslananac Listius Pi'pekre. ki őneki Secr-
tariusa volt, hogy az melly levelet egy Hor-
uat György neuű Capitany rea bizot, Kec-
kemet varosa felől, ő azt meg moczkoltas
valami iget ki vakart, es maganac még kér-
te mas felől az varost. Ezt hogy en meg
mondottam volna Ferdinandúnac, ő mon-

da:

PREDIKATIO

da: Nagy Iaiuria löt az iamboron; Ez, hanc
kandeckal valo boljut Iaiurianac neuzte. Ez
felec nem érdemlic az igalmaffagor.

Culpa.

Nemelly vétkezie de auagy tudatlanfaga-
bol akarattyá ellen, auagy gond vifeletlene
segből röstlege miat, vagy hirtelen valo ha-
ragiaban, kitez vtan ő magats meg bán. ezt
az Deakoc Culpanac mondgyac.

Casus.

Nemelly törtinetből sert, mint ha ki fát,
nyilat, puskat ollyra cytene, houa nem akara
ta volna, auagy barmat haytana az szőlőc ál-
tal es reaioc szaladna, auagy az ő maga hazat
törtinetből fel gyűytana, es az varos meg
égne, ezt Casulnac, az az , törtint bűnnee
mondgyac.

Petulantia.

Nemelly faytalanfagbol, midön okneköl
ezac gonossaga miat lert testedbe, hiredbe,
marhadba, kibe vgyan édeskedikis, ezt Pe-
tulantianac mondgyac, kenyesslegnee, es sib
faytalanfagnac.

Requitia.

Nemely minden bűnre adgya magat, sem
Istenuel, sem emberet iteletiuel, sem lelki es-
meretiuel nem gondoluan, magat meg ha-
laztuan minden fele keuanlagara, akar io, a-
kar

AZ IRGALMASS.

kar gonol; legyen. Ezt Nequitianac mond-
gyac, álnoc gonossagnac.

Ez rend szerint az bűn tevéket meg kel va *Hágnai egeknek*
laztanunc; Es mind az igazságot, mind az ir-
galmasságot, ezekből kel szabnunc; az szerint
a mint lattyc az WR Istenbenis.

Hogy midőn ő fellege méltan Adamot es
ez egez vilagot örök karhozatra vethette vol-
na, nem vete, Hanem az ő nagy meg mond-
hatatlan irgalmasságból, meg elee sziue ray- *Czuda fop moda*
tunc, es könyörülnen meg kegyelmeze, De *gya Istennek az*
igasságnac czudalatos mértete szerint, Ho- *raytunc valo ir-*
gy aztis meg tekintene: hogy az Adam az *galmasságiba, kit*
ördögi czalardságból elee volna el; Es ötet *nekünkis követe*
meg térelre intene. Es mind az által egy *nünckek*
puktig mindeneke be tellyesitene az Chri- *Czuda fop moda*
stus által ki testünkbe öltözee, azban tökelle- *gya*
telen, szentőlis élt, es áldozattyaualis meg
fizetet. Es intene mindent hogy azt maga-
hoz kapczolna az Sacramentomoknak élese
által, es az ő igecienec hallala által, es töle sz.
Leiket kérne, poenitentiara, az bűnnec meg
vitalasara. az ő benne valo hire, es életinec
meg iobitalasara valamelly keussle, Ez tekina-
tetesből ezelskehic az WR Isten öröcke
y irgale

PREDIKATIO

irgalmassagot. Mondom azokkal, kik hien-
Fia által meg igazulnac, az bűnőkből Isten-
höz térnec, es az vten ő neki kedueskednec,
Melly noha az ő hien Fia ba nagy igazsagual
lőr, De vgy mint mi hozzané kapst ezac
azon merő irgalmassag: ki ingyen aiande-
kon igeri minden fele bűneinknec boczanat-
tyat, es meg engedi az öröcke valo méltó
bűntetests az örök karhozatot, De ez oca-
kal, hogy azt tőle io neuen vegyde.

Ezen irgalmassagot keuannya hogy mijs
követstűnc, es ez móddal.

Kikről oda fel noha eleg bőwen s;oltunc
mind az által, megis indituc fel az mi s;iuon-
ket, arrais Hogy igen meg becztűlyde az ő
nagy irgalmassagat, es arrais: Hogy minde-
nikbe igyikezzűnc őtet követni, Igassagaa
bannis, irgalmassagabannis.

OET: DIC TANVSA GROL

Miert kellestec irgalmasoknakis
igazaknakis lennűnc?

Itt tanullyuc meg megis, miert kellestec
irgalmasoknakis igazaknakis lennűnc, Es azt
is, min

AZ IRGALMASSAG.

is, minden irgalmassaghoz mint elegyítődő
az igazságot. Sőtlyunc első okrol.

Először: azért legyűnc irgalmasok is, igazak
is Mert Istenben mind az kétfő vagy on, mind ^{Mert Istenben}
az igazság mind az irgalmasság. Es keuannya ^{mind kétfő van}
hogy azon ioc epüllyenec bennünkis, a mint
ezt vgyan paranczollyais az WR CHRIS- ^{Luce 6.}
tus, monduan: Legyetec irgalmasok, mint ^{Matth. 5. 6. 18.}
az tő mennyei Atyatokis irgalmas, Ne ite-
lyetec, Ne karhoztassatoc, Meg boczassatoc
es adgyatoc: Es fenyeget monduan: Ekep-
pen az tő mennyei Atyatokis nem boczat
meg tő nektec, ha tijs mindentec meg nem
boczattoc az tő atyoc fia nac vétkeket,
Innet meg tetzic hogy az WR Isten meg
keuannya, hogy őtet az ő fiai mint Atyokat
kőu ffc mindénbe: Az irgalmassagbais, de e
móddal, a mint ő irgalmas, ki azokon kő-
nyő. űl, az ki bűneből hozza tér, annac bo-
czanattyat hent Fia által kéri, az által előtte
meg igazul. Így azért az ő irgalmassagualis
elegy leli az igazságg. Kikbe őtet hogy mijs
kőu ffc meg keuannya tő űac. Mind azoc
azert a kic hoktattyac magokat az igazan-
valo könyörületességre, Isteni természetűe.

y ij

Es

quibus e maior
placabilis ira.
Facilis motus
ens gremiosa
capit.

PREDIKATIO

Es hova iob es nemesb természetű valaki, annyi
nyíval kegyelmesb, annyiul könyördőbb,
de igazság szerint. Mert Istenhöz inkább közel-
get, mint az Isten melő szeret, így az ki
Istennel lelketől vezéreltetie az szeretetbe
épül, az io akaratba, io szándékba nemekedie,
hogy az mint az Istenbe, nincs Iniuria szan-
szándeckal való bocsontas, sem bűnben való
gyönyörködés, mint azokban az kikbe Pe-
culantia es Nequitia vagyon, mint az ördö-
gökbe es az ő ragiasba, Mondom az Isten-
be semmi ez fele nincs, hanem ezac ezupá-
tizza io akarat, io szandec. Es ha ki el esie, aza-
zon igen szíve szerint könyörül, Így kel né-
külökis ezekben épülőnc, es őtet követnőnc.
Viszont hova tanulb szakad el valaki Istentől,
annyiul inkább változik ördögi természetre,
haragra es gyűlöltre. Azert a mint az fő
fő nepec Isten székibe es tiztibe dőnc, es őc
tiztec szerint, mint ha közelben iárganac Isten-
höz, vgy ezben is felőtte igen kellene kö-
vetni őtet, kiáltkeppen ő nekic, hogy az ad-
dakozafra, az segítségre gyorsac es édes ked-
vűnc, az bűntetelre nehez kedűnc lennenc.
Mind

Reydelinc
2084,

A Z I R G A L M Á S S.

Mind az által az igazságot az bannis nére
stelkednenec.

Malodszor az irgalmasságot elég igaz-
ságual azért kel köüernünc, mert mindnya-
ian bűnben estünc, es szűkölkedünc miud az <sup>Műs szűkölkö-
dünc mind kettő</sup>
kettő nekül? Hogy megis boczásson es me-
gis igazitson az WR Isten szent Fia által,
kit megis szerzet. Azonkeppen illic hogy ema-
berekis meg boczássanac. Azert á mint ma-
gunknac keuannyucázokat, méltó es igaz
hogy azonokat massalis miellyde. Tehat
adgy te is, mert lám ád Isten te nekedis sala-
tonkent szűksegedre valot, nem az te gonosz
keuanlagod szerint, mert az hamisság volna,
há veztegetésre valot, es veszedelmekre va-
lot adna, Ne itelly se karhoztas te is mast;
Mert lám Istennis sem itelni sem karhoztat-
ni nem akar, ha hozza térh; Es azt keuanod
hogy mas se itellyen. se karhoztasson téged-
is. Meg boczas te is masnac, mert lám Isten-
is bűnöd boczanattyat szerzette, igerte es ad-
gya te nekedis ha kéred, Es keuanod hogy,
massis meg boczásson te neked.

De mind ezekbe azt a módot köüessé az ^{xi moddal,}
mellyet Isten tart, Hogy még magunknak-
y. iiij is

i. Tim. 6:
Iac. 4.

Ezekről olvas
Sep bő tanusago
kas oda felis: De
pinkett vian vas
lo ötöd Vrnapiá
valo euangelium
bannis.

PREDIKATIO

is ne keuannyúnc semmit az kiúdl: Hanēm
mint **CHRISTVS** wrúc könyörög. Legyen
az te akaratod, ne az en akaratom. Így mijs
Isten akaratya s;erint keuannyuc, hogy az
s;erint boczasson meg ő felsege, az mint
ő rőndelte az poenitentia tartoknac s; Fia ál-
tal, Ne keuand vgy, hogy akar miezoda bűn
be heuereduen, Isten azokra s;abadlagot ad-
gyon, Mert hamis es gonof; keuanlag. Isteni
nec, magadnac es malnac gyalázattyara es
kárara valo. Hanem az te bűnöd bocza-
nattyat az rőndelt igazsag s;erint ké ied, ho-
gy azt vltatasa meg, es bizhas az ő s;ent Fia
fizetesebe, es az bűnből meg térhes, ki miat
ha ostorozis iodra es iduösslegedre forditla
azt. Ezen móddal legyűnc irgalmasoc mal-
hozis. Mondom mart Isteni rőndelt io s;er-
tartas ez, hogy az mit keuanunc magunk-
nac, (de io legyen az magunc keuanlagais)
azont keuannyunc malnakis, Mast ne itel-
lyűnc, de vgy hogy a mint Istenis né itel, Ne
karhoztassűc azokat a kiker ő nem káhoztat
Meg boczassunc az felek nec, a kik nec ő meg
boczat, es adakozzunc azoknac az kik nec ő
adogat.

Az

*enulias ut faciant
bis hinc, ad rem
ab et uos.*

Az
bizot
az gon
todat
lok/c
nac ta
gyan
Sido h
akar n
neki.
tolua
zadb
ehet
sag
dom
kölke
H
köny
ranc
loc b
23.
ket o
nya
S
dot

A Z I R G A L M A S S.

Az Biro meg itellyeázt, az kire meg bizonyosodot az bűn. Te is meg válsz az őt az gonoztul, es rola meg szoliczad felebarátodat, czac hogy io szível legyen. Az kic sokszor intettel, es nem akar meg térni, olyanac tarcz mint az pogant, az ki Eretnek, v-gyan eretneknek tarteza, az toluayt. Törőc Sido hitűt annac tarczad az mibe vagyon, es akar maradni. De ha meg tér, meg boczas neki. Az álnoc koldolónac, az loponac, az toluaynac ne adgy szallast, Mert meg őt hadzadba. De ha meg betegesít, rab, fogoly, ehez ő, meztelen les, ne hadgyad, Ez igazsagual ő; ue elegyedet irgalmassag, kit mondom azért kövessé, Mert ezeknekül mijs szökökedűnc.

Harmadszor azért is kel hogy egy mason könyörülökis, igazakis legyűnc. Mert Isten paranczolja mind az kettőt is helyen; a mint is bizonylagot talál; mindenikre Exod: 21. 23. Leuit. 19. Deut. 20. 24. Ioan: 7. Ezeket olvasd meg, az igaz iteletet mint kevan nyaa az Isten.

Sűkseg pengig minden paranczolatira gon Mert paranczolat dot v. elűnc, es azokat meg fogadnunc, ly mind kettőse hogy

PREDIKATIO

hogy az engedetlenleguel ötet reane ne
 haragitluc: De a mint bün Isten nem félni,
 benne nem bizni, segítlegül nem hiyni, az ő
 igiet nem tanulni, ötet meg tagadni, ölni,
 paraznalkodni, lopni: olyan bün itelni, kar-
 hoztatni, meg nem boczatni, nem adni, olly-
 kor az mikor az igazság keuannya: A mint
 amazokból az ki Istenhöz nem tér, öröcke el
 karhozic: vgy az ki soha nem akar masnac
 meg boczatani, hanem holtig kemeny szívűt
 akar őzni. Ezis mind öröcke el karhozic, Az
 mint az WR CHRISTVS monda, hogy
 Istenis nem boczatana meg nekűne: azért
 mert ez fele, az bünből Istenhöz nem tér, si-
 ue sjerint, Tehát benne marad az ő bűnebe, es
 miatta tartozic Isten igazsága sjerint hogy el
 karhozraffa. Szent Iános is azt mondgya:
 hogy az ki gyűlöli atyafiat, gyolkos. Es egy
 gyolkosnac sem lehet örök élete. Mondom
 az ki Istenhöz nem tér ezekből. Mert valaki
 vagy lopo, parazna, reheses, gyolkos, hara-
 gos, boszú álló volt, es meg tért: Ennec Iste-
 ten meg kegyelmezuen, sient Fia által meg
 menekedic az bünből, ez meg igazul az Iste-
 ni igazságuat, azért sem itéletre, sem karho-
 zatra,

104m 5.

AZ IRGALMASSÁG.

Zátra nem megyen. Mint pelda Zacheus. á
Tolusay es többec. Tehat hogy paranczol-
lya Isten az meg térest, meg térítne, es hogy
keuannya az meg boczatat, es tiltya az bo-
szonkodast, azértis mi io keduel hamar meg
boczassunc, es mindékepé egy mashoz irgal-
masoc legyűnc: Hogy se itellyűc, se karhoz-
tassue, mindenhöz minden ioual legyűnc, az
mód szerint, á mint Isten paranczollya.

Negyedser azért legyűnc irgalmasokis i-
gazakis, hogy az Istennek io keduet es irgal-
massagat es igazsagat el ne vessűűc: Ki az
bűnben heuerőkre, az irgalmatlanokra, es az
hamissakra, az kemény szűűkre, az haragol-
sokra, az boszonkodókra, az ragalmazokra,
az itelőkre, karhoztatokra annyira fel geried
hogy őis ilmet mind itelni, mind karhoztat-
ni fogia, ilmet aztis á kit meg boczatot volt
wyonnann meg keresi raytoc, es loc áldoma-
lat meg fogia tűűc, kit ő igen igazan fog
mielni. Mert az ő irgalmassagat tűűc nem
vőttec io neuen, es hala adassal. Oh ki rőt-
tenétes h ő minden irgalmassagat meg fog
ta mi tűűnc, Ha ő itelni es karhoztatni kezd
es ha minden regi bűncinket elő kezd hoz-

hogy el ne ves-
sűűc se irgalmas-
sagat se igazsagat
Istennec.

PREDIKATIO

ni, Kiknee czac az gondolatijs bõrnyûc vol-
 nanac, Dêhá még vgyan megis fogia ite-
 ni mind è vilag elõt, es az miat ha el fog kar-
 hoztatni, ô ki meg mondhatatlan rõttentes
 leszen. Ez hogy ne legyen, mijs irgalmasoc
 legyûnc, se itelyûnc, se karhóztassûc, es hamar
 akar melly nagy es loc bûnõketis meg ho-
 czassune az mi fele barátunknac, ha meg tær.
 Ha meg nem tærne penig, miõd az által az
 io akarat hozzaia vgyan meg legyen beûnc
 Az mint az WR Istenis szannya még azo-
 katis, az kicaz ô io kedutt nem vesjic, a mint
 CHRISTVS wrunc sirt Ierulalemen.

Hogy mind az
 egyház, mind az
 polgari rendes
 minden tarsasag
 bekelegben tartsa-
 sicc.

O Ertõdser azért legyûnc irgalmasokis i-
 gazakis hogy azoc által az közõnleges vila-
 gi tarsasagis, Egyhazi es polgari rend igaz
 bekelegben tartassic, Mert lokisor egy kis go-
 nol; habarubol, nagy bõ czec loc zurzauart,
 nagy wrac, faluc, varoloc loc perpatuart, loc
 vér ontast inditnac. Vilont az igazan valo
 egyenlõsuguel es bekeleguel mind orisagunc
 iofagunc oltalmaztatic, mind az Isten igeis
 czendelben hirdettetic, mind mi magunc
 nyugodalmasban élûnc. Atkozottac azért
 azoc, kie örûlne az vilis vonalnac, kie neue-
 lic

A Z I R G A L M A S S.

lie, nyűyttyc az pört, az ő magoc halnok-
ert, akar birac, akar procatoroc, akar tanats
adóe legyenec. Bodogoc kedig az bekeleg
szerzőe, Matth. 5. De nem az gonoffagban
valo bekeleg szerzőe, hanem az igazságba,
mert nem io az baluanyozasba, az parazna
ságba, az lopásba, az rejséglegbe egy tarsalag
baiarni, azockal gonofs bekeleget tartani
Hanem szoloc az igazan valo bekélegről.

Hatodszor azért legyőne irgalmalokis ^{Hogy az hiuec}
igazakis, hogy az mi imatkozalunc es ^{imatkozasi, meg}
egyebec imatkozasis az Anya szent Egy- ^{ne haboritassza}
házba meg ne haboritassanac, hamis ke-
gyetlenkedéssel, gyűlölkedéssel, Kiből nagy
romlas, Isten haragja es átka követköznec.
Mert az hiuec mindennap tartoznac io aka-
ratos szívből imatkozni mindenekert. De
ha valaki meg haborittya őket, sem magoka-
ert, sem mafeert nem könyöröghetnec igaz
szeretetből, io keduból, io akáratbol: Es így
az, a ki oka az közönleges haborulagnac, o-
ka les annakis hogy Isten előt ne esedezze-
nec az hiuec, kiből oztan mind lelki mind
testi romlas követközic. Ez hogy ne legyen.

z ij

azertis

szertis őyiuc magunc minden haboruslag
szerzettül, es minden hamis kegyetlenkedé-
stül.

Hogy io bírunk-
te ne kijszed-
vanc.

Hstedjser az mi magunc io hirtet neuz-
is oltalmazuc az igazo való irgalmassag-
ual, midön nem itélunc, nem karhoztatunc
meg boczatunc, adakozunc, de io móddal:
Viljont löckeppen szidalmaztatunc akkor mi
kor gonos; haburut inditunc, iteleterekkel, ra-
galmazalokkal, haragossagokkal, es egy mast
nem legitlegeckel, mikor semmit az igazsag-
ual nem gondolunc, hanem minden méltat-
janlagot mielunc. Mert az mi ellenlegüne
valamit hallot reanc, mindent ki kialt, Es
fokjor többetis költ reanc: Es igy nagy se-
gyet be fogunc heuerni az haboruslag miat.
Mert hol keuelylegedet, hol hazugsagodat,
hol torkossagodat, hol paraznasagodat, hol
hamissagodat, vlorasodat, hol imez hol ama-
az bűneidet bejelten bejellic, menyezőbe:
wrae, nemessce, polgaroe előt. Es ket, vagy
tiz kppennis. Azert le nagyob emberrel, se
kissebbel naladnal ne haborogy az tennen hi-
redertis. Az Deakoe ezt mondgyae:

Hoc scio pro certo, quod si cum stercore perieris:
Vincor vel vincor, semper ego maculor.

AZ IRGALMASS.

Az az, Ha az harrral harczolj; Ha meg bír
 ödis, ha meg biris, haros leszel; Az az, mi-
 kor haborgal; valakiuel, mindenkor az mi-
 at gyalazatot veszel; kiultkppen ha maro-
 tzonauul martzonoskodol.

Vikont midön igyekezel bekeleges lena
 nyi de ioba es igazba, Mast nem itelni, nem
 karhóztatni, meg boczatni, es adakozni: vgy,
 még ellenlegedtlis tiztelterel, ha tudt tőr-
 ni kedig, vgy tudt wralkodnijs.

Nyoltzad; or az irgalmatlanlagbol, mel-
 tatlan íteletből, az meg nem boczatesbol, az
 nem adakozasbol foc rőttenetes töb töb bü-
 nök harmaznac: Mint kegyetlenleg, hara-
 gossag, bolju állalnac keuanfaga, nyomoru-
 lagon valo vigassag, es irigy kedes. Ez rőt-
 tenetes bűnök mind nőtön nönec az irgal-
 matlanokba, Nemellyben kemenyben, ne-
 mellyben lagyabban, ki ki az mint biria ma-
 gat, Az igen mérgesbe felötteb, az lassubba
 lassabban.

Mondom, nemelly igen kegyetlenné les;
 alharagossag miat, Mint Sylla, Domitianus
 Czar, Nero, Herodes, Iudas: kie megent
 igen kegyetlenné veztec; Nero magat által

z iij verte,

Hogy foc bün;
 ne öregbegec
 bennünce.

Az föletteb ira-
 galmatlanoc, igen
 haragosoc, kie
 igen kegyetleno-
 kis es azért ke-
 getlenülis veztec

PREDIKATIO

verte, Herodest az férgec eluuenen ragtác, lú-
 das magát fel akasztotta. Így mais loc mé-
 gelec, es kic fogokat szoktac czikorgatni ha-
 ragiokban, Töröc kezebe adtác es or az kid
 közöt fittyent hannac rea, Mint Töröc Ba-
lintrol mondgyac: Hogy vgyan kopogot
 mint egy Hal, vagy Medue, Oroslan, mi-
 kor czufoltac az Törököt, es azonba meg-
 is vertec. Ki az Istennec czuda iteleriből löt:
Mert őis igen kegyetlen volt az Kerezyen
vért őn kezuelle vaguá, Törökhöz valo hui
seget mutatuan. Így soc ieles vitezec czuda
 kemenyen kiozztatnac, azért hogy őkis
 kegyetlenec voltac, verkettec, nyuztac, foz-
 tottac. Latuan azért hogy az haragbol ne-
 uekedic az kegyetlenleg, es az miat Isten il-
 met igen kegyetlen kezebe ad, Mint Moritz
 Czafart Phocas kezebe, mi őyiuc magune-
 kat az nagy haragtul.

Az haragossá-
 nac mins ally el-
 lenes

De még a kis haragtulis oltalmazzac ma-
 gunkat, mert az végre meg neuekedic, mint
 egyeb bűnis lassan lassan nő, butalag, torkol-
 lag, telhetetlenség: így az haragosságis meg
 nő még az szelid emberbeis, ha ellene nem
 tusakodic, Nézd el egy kis dolgon két Ba-
 ba;

A Z I R G A L M A S S.

ba, két Menyetske, leány, gyermek, két tize-
tarto, homjed wr, el kezdie az seddödest, es
véget nem érne a soc valasz tetelnec, sítok-
nac, ha őket meg nem solitanac. Azert az
bölczec s; p módokat rőndelte. Hogy mi-
dön valaki meg harag; sic, az mig hulhat, vagy
negyuent nem lepic. addig semmit ne sol-
lyon, auagy mig az Abccet el nem mond-
gya. Es mikor haragia meg enhed, dolga-
hoz vgy kezdgyen. Az haragrol soc tilalmoc
vadnac az irasba. kiket a haragos l; edegessen
ki maganac tanyitalara, es enhitse az bolis ha-
ragiat. Istentől segitseget kéruen s; ent Lelke
áítal. Im s;olec hogy az irgalmatlansagbol
harag es kegyetlenség neuekedie, Immár s; o
loc mas bűnről is az ki ezekből les; . Az bos; u
allafrol.

Nemellybe a haborulagual neuekedie a bo Az Bos; u alafrol
s; u allalnac keuanlagais, ki noha rakua keserő
méreguel, de ő vgyan édesdeden futya es
ohaytya, hogy ellenlegen bos; ut mielhessen.
Ki ellen könyörögiene az hiuec, hogy őc azt
Istenre hagyassac io keduel, es őc lehessé-
nec io akarattal ellenségekhezis, Melly vgy
lehet meg, ha magad s; oktatod minden fels;
írgal;

irgalmatlagra, Nem itelekre, meg bočzataira
es adakozatra .

Gonosz öröm,
2. Reg. 16,

Nemellybe az irgalmátlanlagból gonosz;
öröm tamad, az az, olly öröm kin vigatdez
mikor meg nyomoroshic az te ellenleged,
melly ördögi öröm'. Mint Semei katzag es
vigad David haboruian, es mint az Sidoc a
Christus fel feljitelten.

Az irigységről,

Nemelly irgalmatlanbá irigysleg es bo-
szonkodas tamad, Az irigysleg penig az; mi-
dön lattya ellenlegenec elő mentet; es bo-
szonkoduan rayta, igyekezie gyalazni, ferte-
ni. Nagy bűn az irigyslegis, melly sokba wa-
ralkodic, Láttam nagy feiedelmeket, sőt Cza-
sarokat, hogy meg betegettek irigysleg-
ben, midön regi szolgaia végre Kirallya len-
ne ellene. De vgyan nincs ez vilagon sem-
mi ieles dolog, sem vitésség, sem bölcszeleg,
sem kazdaglag, ki miat read loc fele irigy
nem tamadna, azoc közzül az kic nem tizta

azit miely mikor
valaki irigység-
ből read sol es
tör.

baratid. Kit te bekeuel túry, azokert imat-
kozzal. Es te mind az által az te tiztedben
iáry el hiuen Isteni félelemből, malsnac epü-
letire: Igy az irigy ha gyalazis, nem arthat
neked, Es nem tezed, hanem magat maris.
regia.

AZ IRGALMASS.

rágia és kinozza. ¶ Im s'olec egy nihany rőt
 tetetes bűnokről, a kegyetlenlegről, haragol-
 sagról, boszú állalról, nyomorúságban valo
 örömről, és az irigységről, mellyec nőron
 nőnce azokba a kic nehezen boczatnac, kie
 örömet haborkodnac, és egyéb keppenis
 irgalmatlanoc, és kikbe semmi igazság nincs.

Ez nagy rőttenetes bűnökis azért hogy te
 befűdis ne nevedgyenec, igé otalmazd ma
 gad haboruul, Mert még az hücketis végre
 az haboru rea s'oktatya ezekre: mondom
 az kegyetlenségre, haragoslagra, boszú állal-
 nac keuanlagara, mas nyaualyaian valo örö-
 mre, és előmenetene irigységre. Melly vn-
 d klagoc mind ördögben termettec, ördög-
 től s'armaznac, és ördög fiaia teljenc.

Im s'olanc az irgalmasságról, Es meg hal-
 luc nyoltz nagy okaitis, miért legyűnc ir-
 galmosoc, De igazságualegy. Meg értő-
 tőc azért aztis, Hogy az irgalmasság olly le-
 gyen, kiuel meg ne bantassac az igazság. Mely
 igazságról megis nyiluaab értelemmel s'oloc:
 Hogy az irgalmasságuale meg ne rontassac
 az igazság, kit igen iol eljűnkbe kel tarta-
 nunc,

HATODIC TANVSAGROL

Miuel bantatic az Igassag.

*Deus est leuitas.
könyűség.*

Imez harommal: Először könyűséguel,
az az, a ki olly könyű ember, hogy igen kö-
nyen meg engedi aztis, az kiert melto vol-
na meg haragudni. Mint ha ki felelege, lea-
nya sirtelmességeuel semmit nem gondolna
iobagya baluanyozasat, dñnep nem hente-
lelet, torkossagat, gyolkossagat, paraznala-
gat semminec tartana, ez könyűleg nem ir-
galmassag, hanem latorlagra valo szabadlag
Melly bűnök közzül loc wrac, polgaroc, ne-
messac, egy vihannyal semmit nem gondol-
nac, mert az dñnep nē hentelelet: az relegeft,
az hjirkost, es egyeb feleket, loha czac meg
sem hollyac: Ez latorlag nem irgalmassag.

*Indulgentia:
gonosz engedelem*

Masodszor meg bantatic az igassag bűn-
ec engedelmisségeuel, az az, a melly bűn-
midőn meg kellene büntetni, Sűdiknec, Bi-
raknac, lelki paztoroknac, sem faddie, sem
büntetie, Az Czigan, fiat nem bünteti az lo-
palert, loc Apa, Anya az litokert, loc Birac
az paraznat, baluanyozot, Eretneket, tor-
kost, hjirkost, es töb bűnökbeis ha meg fog-
jakis,

A Z I R G A L M A S S A G :

Írkis es megfolytacya keuess, el engedie az
bűntetett. Az parazna papoc ezac Bika
penzt vel; nec egy mason. Soc Predikator
nem mér nyituan holni az kösség, az wrac, es
polgaroc bűneiről. Ez nem irgalmassag,
hanem gonos; engedelmess; g.

Harmad; hor lassusagual, az az, az ki olly ^{Lentitas; lassu}
lassu es hunyara ember, hogy ezac meg sem ^{sag.}
mozdul semmi latorlagon, semmi karon;
mint amaz Kiraly ki ezac azt mondta: Dob ^{ze bene belom}
fe, mikor el vesket ioshaga.

Ezec ellene vadnac az igazsagnac, melly ^{Az igazsag his}
igassag zabolan tartya az bűnt kemenykep- ^{az bűnnel}
pen, es megis bűnteti, es arra vgyan valoba
harag;ic: valaki azert könyyen tartya magat
akar mi bűn ellen, es azba szabadlagot ad, es
érötte meg nem harag;ic, hamis ember az,
nem irgalmas. Azert ez vran következő te-
nulagiókban mayd megis holoc az igaz ir-
galmassagrol es az igaz b;kelegről. Most
lassuc mit tanulanc,

S;olec az igazsagual öku: elegyedec irgal- ^{summaion}
massagrol: Hogy igen nagy gondot v;lel-
nenc arrats: hogy irgalmasoc lennenc, vgy,
hogy se itelnenc, se karhoztatnác, mindennec
az ij meg

PREDIKATIO

még boczatnanc, es adakoznanc. De vgy.
hogy az igazság lemmibe meg ne bantatnec
Immár ez vtan holoc egy nihany nemes io
fogokrol, mellyec harmaznac az irgalmas
fiu emberekbol, mert most vtol aztis meg
halluc, minemü röttenetes bündöc neueked-
nec azokban, az kie irgalmatlanoc, es ke-
meny keppen bolsonkodoc.

AZ HETEDICTANV. SAGROL.

Soc nemes iofagoc harmaznac az igazan
valo irgalmassagbol, a mint soc bündöc az ir-
galmatlanagbol. Hogy azért inkább heret-
h süc es rea nagyobb gondot viselheffünc. Im-
egy nihany nemes io dolgot elő samlaloc,
es meg magyarázoc: Mint az bekefegről, ke-
lidfegről, türelről, es könyörületről. Az va-
tan holoc az f. le fofagokrolis, az kie igen
közöl valoc az irgalmassaghoz, mint az ba-
ratlagrol, hiwlegről, nyilván valóságrol, em-
berlegről, es az buzgossagrol: Mellyeknek
igaz értelmiből felötte igen kep értelmeket
io erkölcsöket es nemes iofagokat vehet;
ha

AZ IRGALMASS.

ha valoba gondot visel; reaioc. Most hol-
lyunc az előről. Az Bekelegről.

Az Bekefsegefről.

Az bekeleges ember az, az ki maga felől
alazátolon ért, es ki haragiat megzabolazza
es ki masnac gyarlo vétkei bekeüel senuedi,
es ki el engedi rayta tött bohsulagitis, közön-
leges bekelegnee okaert; es ki nem viaskodic
akar mi a prolekon.

Ez fele bekeleges embert irgalmasnac
mondhatunc, Mert könyörölven azokon kic
ő mellette senuednenec, éröttec az ő rayta
löt bohsutris bekeuel türi.

Ez fele ember alazatos s;iuü. Es magát
nem s;abia azokhoz, kic kevelysegekben akar
mi kiczinyért haborut indítnac: Ez fele nem
örömeft s;ollya felebarattyat. Ha s;inte vét-
keziki; hamar meg boczattya.

Az Szelidről:

Az szelid ember az, az ki meg mértékeli
haragiat, es bohszkodalat. noha méltan ha-
raghatnec, de nézi Isten tizteffeget, es mal-
nac előmengeti.

PREDIKATIO

Az Túróról.

Az Túró az, az ki el túri az emberekbe
termet közönleges gyarlo bűnöket, mint az
málnac zugodasat, nyughatatlanhodosat, vő
lekedeset, mas dolga visgalasat, tiztesleg ke-
uanlagat, mértékletlenleget, es egyebeket ez
feleket mikor lát masba, ezendelen és veze-
teg halgatuan túri.

Az Kőnyörülő.

Az Kőnyörülő az, a ki kőnyörölven es
hianuan az több embereket, hogy azoc ő mi-
atta valamit ne hienuednense, éröttec el túri
az ő maga nyaualyaiat.

Ezec mind az irgalmassaghoz valo ne-
mes io;agoc, mellyec Istenbenis vadnac. es
az mi wrunc Iasvs Christusnac emberle-
gebennis voltac, a mint ő maga int monda-
uan: Tanullyatoc en tőletp. Mert en enge-
delmes es alazatos hjuú vagyoc. Mond hien-
Pális: Olly hjuetec legyen mint az WR le-
susnac. Melly nemes io erkölcsben mint
kell;lee magunc tartanunc, oluas többet im
ez helyeken. mint Eph. 4. Phil. 2. 1: Co-
rinth. 2. 12.

Ezec

Matth. 11.

Phil. 7.

AZ IRGALMASSÁG:

Ezec legyenec tanulságinc az irgalmasságról, es azbol szarmazo ióságokrol.

Immár holoc olly fele nemes erkölczekről, mellyec közelgetnec az irgalmassághoz. Mint az Baratság, az hiwleg, az nyiluan valóság, az emberleg, az buzgosságs es egyebec ez felec. Hogy az igazan valo irgalmasság mellett hoknanc ezekhözis, lőt ezec neköl né lehet az tizta es igaz könyörületesség.

AZ NYOLTZADIC TANVSÁGRÓL.

Az Baratságról.

A Baratság az, midön io akaronknac iot *Amicitiæ* akarunc, azockal kievelőnc iot mieltec, mijs velec iot mielőnc.

Ezis kedues Istenelőt, habiból es Isteni félelemből szarmazic, de még az poganokbannis es gyakorta akar melly gonosztevőbennis, az toluaiokban es egyeb gonoskokbanis meg talalcatic valami reszserint, hogy azokis szeretic azt az ki őket szereti, es iol telőnc azockal, kie velec iot mieltec, Melly barát-

PREDIKATIO

baratlag leli; természet törvényéből is, szokásból is,

Az barátlag honnet támad. Termézet szerint barátkozó ember az Istenuel, kinek hasonlatosságára teremtetet, Azonkeppen az két hazas, az szülee az gyermekeeké, és az rokonlagos.

Törvény szerint barátkoznac azoc kic egy városba lakoznac egy törvény alatt, és kic egy hitet tanulnac.

Szokásból barátkoznac az szomszédos, az yti tarsas, és azoc kic egy tiztben forognac.

Lut 6. Ezekre mindénec kötelelec, és ezt egy mastul meg keuannyac. minden nemzetec minden helyen, De az WR Isten az ő hiuindilezec felöt keuannya az irgalmassagot, kiről oda fel szolanc. Hogy ellenleginkhözis jo akaroc legyűnc mi, és tol tegyűnc azzalis az ki mi velűnc gonozt teljen. Iolihet igaz mód szerint legyűnc mind azoc. Szoloc az hiwsegről is, melly az barátlaghoz valo.

Az Hiwsegről.

Fidelitatis

Az hiwseg az, melly az haborubanis meg őrzí az barátlagot, és meg emlekezie régi ioteteről, és visont iot ioual meg fizeti akkor is, mi-

A Z I R G A L M A S S.

is mikor igen meg nyomorodot. De ez igen ritka ez világban, kiről loc panaszt talál; tiltul minden rőnd közőrt. De az hiűe erreis nagy gondot viselnee.

Az Nyiluan valóságrol.

Az nyiluan valóság az, mellyel nyiluan Gandors nem tettetesen tartod magad, nyiluan ki mondod a mit értesz, nyiluan iauallod másnac dolgait, beljedit, tetemenyit, nyiluan nem iauallod másnac gonol; ezek kedetie, arról nyiluan megfjolitod. Semmit nem vélekedel gonol;ul, bizonyos okoc nekül sen kiről. Az ioknac iauat kéuanod, es őrülsz az ő io herenczeiken.

Ez nemes erkölcz mint az világos Nap hogy nyiluan valo, ollyá teszi az embertis, világossá es vidammá. Kiről Isten ielet szerzet az embernek ortzaiban, hogy kitűsse szemén, homlokán, poszáján nyiluan, ha fjutéis io akaróé. Mert az io akaró, es io gondolatú vidam es mosolygó, Az gonol; gondolatú, az irigy, az haragos, sarga, haluany, Az hemermes el pirul.

bb

Es

PREDIKATIO

Ez erkölcsis képben tartya magát az hi-
uekbe, hogy nem az hitetlenekben. De igen
értelmelen kel magad hozzá rendeled, hogy
midőn latodis valakinek vétet, felőtteb ne
néz elac arra: Hog nagjობnac ne tessék, es azt
felőtteb meg ne vtald, hanem te magadrais
néz ha te befisdis vagioné, es a mics magadnac
keuanod azbol valo meg iobi aiodat vgy is-
gyekizel mastis meg iobitanod, Midőn kedig
valami ietes dolgot latz masba, azra senézz
felőtteb. Hané meg gondold az emberi erő-
seget Isten legitlenekül es Isten tiztely min-
denekbe, es ne czudald az embert, se nagy
mertek stességebe, se nagy tiztalagaban, se vi-
tességebe, kazdaglagaba, bölcszségebe, se fe-
lőtteb ne rongald életibe, Mind az által nyil-
uan diczard az iot, es nyilván fedgyed az
bünt, az hol az nyilvánlag keuantatic, ahol
titkon kel penig, ot titkon legyen, de ő ma-
ganac ottis nyilván legyen.

Az emberlegről:

Az emberlegrben loc nemes ioslag foglal-
tatic. Mint io akarati, io tetel, io ho, io nya-
islag, io túrs, io szelidleg, es minden io er-
kölcz

A Z I R G A L M A S S A G.

kölcz melly embert illet, Mas keppen szok-
tuc nevezni az emberleget. io embernecc, iam-
bornac, io erkölczűnecc, kibe iofag iambor-
fag es io erkölcz vagyon, ezt a Deakochua
manulnac, az az, emberlegetnecc mondgyac.

Először emberleget azis, a ki iofagos, iam-
borfagos, es igazfagos, az az, az ki olly io io, igaz, iambor
termezetű, olly igaz hűd, hogy minden em- ember az, kibe
bert heret, mindennecc örömet kedveskedie iofag, io erkölcz,
mindenhöz io akaró, de kiulikeppen az io iamborfag, es io
erkölczűkhöz, es igyekezie mindenuel iot akarati, es io io
miegni, mindennecc halgnalni. Ez igazfag es gyekezec vagyon
iofag, es iamborfag a kibe vagyon, emberle-
getnecc, az az, io embernecc, iambornac es
igaznac mondhattyu. Emberlegetnecc ke-
dig azért neveztetie, mert emberhöz, nem
baromhoz illendő erkölcz es maga tartal-
vagyon.

Másodszor emberleget azis, az kibe egye-
nesség es egyenlőség vagyon, az az, az ki ma-
gat egyenlőnecc ismeri minden emberkhöz,
es azért magát helyeb nem tartya másnal,
hanem ezac mint mas őis annac ismeri ma-
gat, ez egyenesség nagy emberleget heret.
Egyenességnecc ezt azért mondhattyu, mert

*Aequitas, Epistola
chia: egyenesség,
egyenlő igazság.*

bb ij

hio

P R E D I K A T I O

Lintén egy aranyunac ismeri magát, hogy
 őis porból való. Adamtól születet, bűnös,
 gyarló, erőtlén, porra leendő, halalt és kár-
 hozatot érdemely. De őis meg váltatot w-
 yonnan születet, meg igazítatot, fel támasztá-
 tic es iduózó. Az ki ezekbe mális meg is-
 mer hogy egy arantvagyon ő vele, es ez egya-
 nússeghöz tartya magát, azt egyenlőnc, e-
 gyenlőnc, egy arant maga tartónac mond-
 hattya, es érőtte emberlőgőnc, hogy az
 több emberec között magát ki nem vonja;
 Hanem őket egy arant meg is beczi, es ő-
 ket elis túri az ő gyarlóságokban, az közön-
 leges emberi vétkekbe. azért az Deakoc áffe-
 let Æquusnac mondgyac, az az, egyenes i-
 gaznac, ki magát egyenes igazan szabja más
 hoz, ki magának nem tulajdonit többet
 mint az több embereknec, kiket egy arant be-
 czi magát, egy arant túri, kénevedi min-
 den erőtlenségőket, Az melly bűnő: köz
 mindennel, azokat meg boczattya, el túri,
 el kénevedi: mint az botlónkodást, zugodást
 haragosságot, rőstleget, akaratosságot, nyug-
 hatatlanágot, es hol mi egyéb bűnőket.

H. r.

A Z I R G A L M A S S.

Harmadik emberlegés az szelid emberis az ki meg foytogattya dagalyat. haragiat, boszonkodalat, es meg boczattya meltan való haragiat, az közönleges emberi tarsalag közt való bekelegnése okáért. Ez fele szelidlegis emberhöz illendő, es azért aztis emberlegésnek mondhattyu, hogy hánnya az embereket, es érőtőc el tūri az ő magan lőt bókutis.

Negyedik emberlegés az io teudis, a ki most tanaczauat, szolgalattyaual, penzeuel, es minden tehetségeuel érteke szerint örömet segit, hanuan az közönleges emberi tarsalagot, es mint egy keez mas kezét, egy szem mas szemét, es egy lab mas labat mi benőnése legit, ily őis az ő ajándéka szerint igyekezik segiteni mast.

Ötödik emberlegés az io beszédésis, a ki örömet szol mindennel, szeretettel nyaiaszkodik, édes beszéddel es felelettel vagyon.

Hatodik emberlegés az nyaiasis, az ki mind beszédebe, maga tartalaba, czelekedésibe, szolgalattyauba, es minden dolgaba io kedvel tartya magát mindenhez, Nem derdullal szol, Nem finnyalkodik, nem tartya

PREDIKATIO

magát nagy gögre, nem mórd. Hanem alá-
zatos, czendeli; sziuel, io keduel, édes leleckel
sziol, beljel, eljie, ilje, tár, tarlokkodie mással.

Ezekből valami kiuiffe meg érthed, ki-
czoda legyen az igaz emberleges ember: ho-
gy nem az czelezapoc, nem az sziny es kep-
mutatoc az ki kiüül kezét nyuutya, az szíue
kedig finnyas. Az ki sziol, de mint ha bottal
vernee ki belőle az io szot, az ki tetteri ma-
gat ionac, iambornac, barátodnac lenni. de
az szíuebe mást hordoz. Ez raval; ember, né-
iambor, nem io, nem emberleges ember;
kiüül az híuec magokat meg oltalmazzac.

Im szolec egy nihány nemes io erkölcz-
ről, mellyec őszíue elegyettec az irgalmassá-
gal es az igazsággal, mint az barátság, hű-
ség, az nyiluan valóság, az emberiség. Mind
ezekhez igen szűkleg az igaz buzgoságis, ki-
rölis im szoloc.

Az Buzgoságról.

Buzgoságos az, a kivgyan geriedez Istena
höz való szerelmébe, az ionac követelebe, es
az gonoljnac vialalaba, es el tauoztatalsaba,
9. Reg. 19. Mint Illyes Propheta nagy buzgosággal ke-
uano

AZ IRGALMASSÁG

Uannya hogy az Israel meg ismerie az Istent,
es el hadgya az baluanyozást. Erős harag-
ra geriedez az baluanyozo papoc ellen, kie á
nepet el szakítottac, az igaz Istennel ilme-
retül, es tiszteletül. Ezen buzgo lelkű va-
la Kereztelő Isten: Igy mais tarmazt Isten
mind fejedelmeket, mind Predikatorokat,
kie buzgo keppen oltalmazzac az iot, es buz-
go keppen gyűlölic az gonozt.

Luc. 1.

Igy Phinees erős boszondással geriedez
amá Sido ellen, á ki az egez nép előtt nyi van
szemlatomást mene á pogá paraznaaszonhoz
Es rea erős boszondással haragra geried-
uen ő maga által vere egy mason mind az
kettőt.

Num. 25.

Az WR Istenis magát erős boszondo-
dónac neuzei az bűn ellen. Mint az fírfu igen
nagy erős boszondással haraglic arra, az
ki az ő feleleget magához hiteti: igy az Isten
azokra kie az ő hiutic ördöghöz, es ördögi
baluanyozásra hiteric.

Exod. 20.

Az WR Christus az mondgya maga-
rol: Az te hazadnac boszondasa emezte
meg engemet. az az, olly nagy buzgosagual
szertem WR Isten az te Anya szent Egy-
haza-

Psal. 68.

PREDIKATIO

hazadat az hiuakat, hogy éröttes meg öletet
es meg emeztetem magamat, hogy az ő bü
nőket el vegyem, es az ő halalokat: es adgya
ő nekik igassagot es örök életet.

1047. 15.

Phil. 3.

Ez buzgósságos szerelmet aianlya nekünk
sient lanofnalis, monduan: Mi lehet ennél
nagyobb szeretet, mint az ki az ő lelket adgya
barattyaert. Vgyanis senki elege ezac meg
sem gondolhattya, Minemű édessege, io ked
ve, melly nagy buzgósságos szerelme legyen
ő neki mi bozzane, Midőn értőnc ember
re lenne, midőn WR leuen, magát rabotas
szolgaua tenne, es minden terhűket olly i
gen magara venne, mint az szülő Anya, a ki
gyermeket hogy eleuenen szű hűsse, 'menyi
faydalmat veszen. Es mint az ki beteg gyer
mekke mellett forgodse, mint ohayr, Ezeket
száz ezer szer folyól halatta az WR Christus
szerelme, kit meltan geriedező buzgósságos
szeretetnec mondhatunc.

Es viskont buzgó haragiasis melly nagy
legyen az ördögre, ki bennünk el szakazta az
Istentől, es eyte bűnbe, halalba, karhozatba,
ki gondolhattya meg? Kinec rontalara ö
töze

töze
len ha
Kih
gy m
gozo
iot, az
pessé
Az
ra öru
tölyü
hogy
V
golap
harag
ba so
buzgó
golap
darla
hiu
nec,
volt
Ron
telm
dot,
miat

A Z I R G A L M A S S

töze fel az mi testünkbe, es ki ellen hán-
len harcol, hogy oltalmazna minket.

Kikbe ötet illic nekünkis követnünk: Ho-
gy mijs ez vealatos bűnőket gerfedező es lan-
gozo haragual gyűlölyde: Es visont az
ior, az Isteneleget nagy buzgo heretettel kö-
pessőc.

Az gonoszra még haragodgyűne; az io-
ra öruendezzűne: De az gonoszokon könyö-
rűlyűne, hogy az gonossagbol ki vegyű: es
hogy azoc miat el ne vesicene.

Vaduac még az poganokbannis io buz-
golasoc, mint Scipio buzgo keppen meltan
haraglic Annibal ellen, ki az Romai orlag
ba loc kárt tört, es rea fel gerieduen ellene
buzgo siwel hadakozic: Vadnac gonosz buz-
golasokis. Mint Saulus az hent Pál, elein tu-
datlanul kergette az Iesus | CHRISTVS
hiuec nagy buzgo haragual dul futuan elle-
nec. Actor. 9. O Eiris hogy a Sidoknakis
volt buzgolasoc, de nem értelem herint,
Rom. 10. Actor. 5. 13. De az hiuec az ér-
telmes buzgolasoc heretetre vifelnec gon-
dot, kie még ő magokrais haragosnac a bűn
miat, es kelesuesen sirnac mint Magdolna.

PREDIKATIO

Peter, David, Viskont édeskednee az Isten-
 nec Lelke által indult iokban, az ő édes Ar-
 tyoc igeretibe, benne való bizodalmba, es
 az örde életnee remenlgebe. Ez fide buz-
 gosagoc Isten tisztelegere valoc, es emberec
 épületire.

Ez legyen szonc az buzgosagrol, melly er-
 re valo, hogy ötet mindenie nemes eskölcz-
 höz szabnuc: Hogy vgyan buzgoc lennenc
 az ioknac kerelmébe es követelebe, es a go-
 nosoknac vtalafaba es el tauoztatafaba.

Buzgo szíwel könyörülne egy mason.
 de az a buzgosag igazsag kerinc lenne, Buz-
 go szíuel onuc magunc hamis itelettel, es kar-
 hoztatastul. Es buzgo szíwel boczatnane
 meg annac, az kince méltó meg boczatani,
 Es buzgo szíuel adakoznane annac, az ki bi-
 zonyaba szükölködie a mi segitsegunc nekülz
 Buzgo szíwel lennenc baratlagnal egy mas-
 hoz.

Melly buzgosagban latuan es érezuen
 az mi nagy romlot természetünket, szüntel-
 len kérnuc az WR Istent, gerieztene fel va-
 talan szíuükbe szent Lelkenec általa, mind ad-
 dig, mig minden ioc éppen tökéletes buz-
 gos

AZIRGALMASS.

gosagual fel ep̄nec benn̄nec. fel ramada
sunc v̄tan, Kire az kegyelmes WR Ist̄n (a
gisten mindnȳiunkat, Ient Fiact, Ient Lel-
kenec általa, Amen.

S V M M A I A.

Az felő Predikacionkban szoktunk vala,
hogy az WR Isten azt kívánna mi tudnók,
hogy á mint ő irgalmas mi hozzánk, mijs
olly irgalmasoknak igyekeznünk lenni egy
máshoz : Ot meg magyaráztuk mi legyen
az Istennek nagy kezdő irgalmasága, es mi
be kellőse azt nekünk is követnünk.

Most ez Predikacionkban Nyolcz tanu-
lagunc lön.

Először öfue elegyüde az irgalmaslagos
az igazságnal.

Masodszor meg magyaroztam mi legyen az igazan valo szelid ember.

Hermadhor ez az igazságról holtam,
Milegyen az?

Negyed;er az bűnöknek különbözefiról.

OÉtödler, Miert kelleflec írgalmak, kna-
kis, Deigazaknakis lennőnc.

Hogodszor, miúcl bántatic meg az ig. fegy?

cc ij

Hetsda

PREDIKATIO

Heredj;er az irgalmassagbol szarmazo io
erkölezökröl.

Nyoltadj;or az irgalmassaghoz közele:
tö nemes iohagokrol: Kiket együt kel
neuelndnc beendnc az irgalmassag mellet.

Haszna mind ezeknek, hogy a mint Isten
beigen diczeretee mind azec, es nekünc
lokra hasznosoe: Így mi beendnkis mind I-
stenünknek diczeretire, mind fele barátunk-
nac epületire, mind mi magunknac nagy ál-
domasunkra les;nek, ha öket beendnc neuel-
ni fogiuc: A mint az WR CHRISTVS
igere, Ha tö nem itelte, nem karhoztatoc
meg boczatoc, attoc, Titeket sem itelnec,
sem karhoztatnac, tö nektekis meg boczat-
nac, es adatie tö nektekis.

Hogy azért minden irgalmassagot igal-
sagual elegy, es minden nemes iohagot az
kegyelmes WR Isten mind végig
epitlen mi beendnkis, Ierkö-
nyörögiünc ö szent felle-
genec.

¶ Imatlagat meg találod az Negyed
dic Predikacio vtan.

Nca

AZ IRGALMASS.

Negyedie Predika-
CIOIA EZEN EVAN-
LIOMOKBOL.

Luc. 6. Matth. 18. Matth. 5.

Legyetec irgalmasoc mint á etc.

Eckeppen czelekebic az en. etc:

Baratkózzal meg az te ellenseged
del hamar, mig. etc:

S V M M A I A.

Szolanc az WR Istennec hozzánc való
nagy irgalmassagorol: Es arrólis, hogy ő vi-
lont mi tū'unkis irgalmassagor keuan. Meg
hallottuc, Isten mibe legyen mi hozzánc ir-
galmas, es hogy mijs azonokba tartozunc
egy mashoz irgalmaloknac lenni. Az oka-
tis meg értődnc miért legyen lűkleg, hogy
kőnyőrűlydnc egy mason.

Soltam az irgalmassag melle az igassag-
rolis, hogy azis meg ne bantassoc.

es iij

Es

PREDIKATIO

Es szóltam az irgalmasságból es igazságból harmazo nemes iszágokrol, Mint a bekelegről, Az Baratságból, az hiwlegről, az nyiluan valósból, az emberlegről, az buzagságból: Mellyec egy mashoz vadnac lantzoltatuan, vagy annyira, hogy valaki irgalmas es könyörűlő, az igazság szeretőis, az bekelegetis: baratságos, hiwis, nyiluan valóis, nem tettetésis, emberlegetis, nem embertelen, es igyekezie buzgoságra is.

Immár hollyunc: ezac az egyie Resheről az negy irgalmasságnac, az haragnac es boly állalnac el tapoztatásarol, illy rendel:

Eldőker melly nagy bűn legyen oknekdől ezac meg mozdulnijs haragra. Tehat menyienel nagyobb az bolyot kodas, Meg értődé mi legyen az oknekdől való harag: Es az méltan való haragban bolyut őzni. Meg magyarázom mint rőytétet el az harag benned, noha mas mozdította fel: Es mit akar az WR CHRISTVS. midőn illy rendel szól: Nem hogy őlnene, de ezac pokol szemmel se tekin czűne, ezac Rachat se mongyunc, se bolondnac. Se panaszkodgyunc senkire haragba. Ezeket meg magyarázom. Touabbá szolc
errőle

A Z I R G A L M A S S A G.

erről is, Hogy ha hinten keheritetnenc Biro-
eleibennis, ottis minemű io sjiuel legyűnc a
mi ellenleginkhöz.

Es meg ielentem, az, melly nehez az hí *Az melio ha-*
térlennec. De az hiueket az WR Christus *raghais így ara-*
míat keheritse; hogy meg lenne ez ő ben *c. a az io kereszt-*
nec. *yen ő maga*

Hozoc s;ep peldakatis elő. Moysesről: Da *Az vakmerőc*
uidrol, s;ent Istuanrol, s;ent Párol, de kiult *es az czeleztapoz-*
keppen az WR Christusnac maga tartaferol *do'ga.*
azocellen kie őtet haborgattac. Es meg mu-
tatom, hogy noha az s;entekbennis volt az
harag, az boszonkodss, de őc loc keppen foy-
togattac ezt ő magokba,. Kikből ieles lelki
hadakozást tanulunc, mijs mint hertzolyunc
nem massal, hanem fő keppen az mi bennűnc
s;orult bűndöckel. Ezekről ier s;ollyunc ren-
del

Az Haragrol.

CHRISTVS 'wruccaz méltatlan hara- *Az okneki' van*
gost 'gyolkolnac mondgya, es érötte iteletre *lo harag gyol-*
halatra, es az pokolnac tüzere méltolnac *hossz.*
mondgya. Ez az WR Christus s;e-ua:

Hal-

P R E D I K A T I O

Matth. 5.

Hallottatoc hogy az regieknek ezt monda-
dottac. Ne ölly: a ki kedig ölend, méltó ite-
letre. En kedig mondom tő nektek, hogy
valaki az ő atyafiara meg haragljic oc nekül
méltó iteletre. Az ki kedig atyafianac aze
mondgya, bolond: méltó az a pokolbeli
tűzre.

Noha az okos-
ság ezt nem er-
ti, De áit tá-
nicz Isten igye-
ből res, es hid el
hogy egy nagyon.

Emberi okosságnac képtelennéc tevézencé
ez, Istennek szent Lelke nekül: hogy Isten es
lőr gyolkossá legyen még ezac azis, ha az
szinuúnc haragra fel indul ok nekül, es ezac az
titkon valo haragertis iteleget es halalt ér-
demlenenc, Ha penig meg Rachas monda-
nanc, az az, az belső titkon valo haragot ki
fekaztanuc mőkögéssel, fuldoklafunkual, hie-
münc, homlokuncieleuel, vagy nyakunc te-
kergeteseuel, es fenyegeteseuel, azért méltoc
volnanc Isten előtt tanaczra, az az, hogy ta-
nackodással lattatna meg minecú kinzást
érdemlenanc, Ha penig még vgyan hiktotis
mondananc dagalyunkba, bár ezac bolond-
nac sziduc, es egy res panaszkoduan go-
dol; embernek mondanuc: Iamár törvény
es tanacs nekül méltoc volnanc az pokolnac
örök tűzre.

Maga

A Z I R G A L M A S S.

Mondoc keptelennec tettezenc ez az mi
 ökösfagunknac, ha ő maga az Aryanac Fia,
 kit tanyitoulis küldé mi hozzanc, es inte
 hogy őtet halgatnuc. nem mondana: De né
 czuda, ha szent Lélec által meg értyde az Iste
 ni tanyitalnac okait; Mert mint Adamnac
 egy álma étele méltan őtet es minden nem-
 zetet el karhoztata, nem azért hogy az ál-
 ma kis kár volt volna, hanem azért hogy az
 ő Istent, es az ő igeretet es fenyegetet ha-
 misnac es hazugnac vélte, őtet irigynec, mē
 ha irigysége tiltotta volna meg, es ellene
 fel fualkodoe szjucbe: Es így az egy engedet-
 lensegből ház es temeny ezer bűnőc szapo-
 rodanae, De vgyan ő magabais czac az bűn-
 nec az kezdetis olly vndoc es szörnyű Isten
 előtt, kiert méltan az à nagy selleges WR
 öröc büntetetre vèthetne: Így azért bár tlae
 titkon es igen aliglag mozogionnis benned
 az harag, vgyan gyolkoffag Isten előtt. De
 ha szinten nem mozogis, bár veztegleguel
 heueriennis benned, Miert hogy vndolag f.k
 szic benned, érötte méltó vagy hogy öröcke
 Isten el taljison szine elől.

Math. 7:

Miert erdemely
 Akar mely his-
 ezin bűnnis öröc
 karhogatot.

dd

De

PREDIKATIO

De midőn nem ezac alulsz az vndoc bñn
benned, hanem felis mozdítod annyiul na-
gyob bűzt szerzel, es nagyob bűt retest ér-
demlel, Mert vele mind az WR Istent,
mind az embereket fel habortod. Így az
haragosis az ő színebe mind Istent, mind
emberekkel mer ellenkezni, melly ellenkezés
miat méltó örök karhozatra. Istent, az ő
inteleit, paranczolatnyat, hagyasat, ígeretet,
fenyegetet mind meg veti, es az ő dagalya-
nac keuanlagat űzi. Ha színtem nem őlis ki-
űl, de midőn bolhonkodik es gyűlölködi,
titkon Isten előt gyölkösis, mert veljedel-
met vagy karat, nyaualyaisat keuannya an-
nac az kire haraglsz. Ha penig vgyan kijs
fakaztya mérget, bár ezac homoru szemmel
is es pokol tekintettel, semmár meg fertetteis
fele barattyat, mert az vilhont haragra indul
miatta, es annac lelket, szívet, elset, testet győ-
tőzni kezdette, midőn azis buskodik, dul-
ful imennet haragia miat. De ha vgyan me-
gis szidgya, es panaszlani kezd róla: így egye-
bekeris meg homorit, es fel haborit vele, es
sok fele teriszi az ő felebarattyanacl szegye-
pet. Tehat Isten előt méltoc vagyunc, az
ha-

Ha most ezt
szep es könyű sa-
nussággal nem a-
kard megerteni
másképp meg érteti
veled az itélet
napian.

harag,
zatra,
hogy e
uel ege
dagaly
nec. kil

Ian
nec eza
gunkb
meg a
miat r
kat fo
keuely
seg, e

De
nekü/
mekat

O
gyon
get ne
kol se
fellyel
dert r
hatta,
Ha o

A F I R G A L M A S S.

harag, pokol tekintet, es hitoc miat loc kin-
zastre, es az öröc karhozatrais. Amint lattyu
hogy egy kis szikrabol nagy tűz tamad, ki-
uel egez varost meg égethetünc. Így egy kis
dagálybol loc szantalan bűnök követközhete-
nec. kiket lát az WR Isten, es megis iteli.

Ionet mi tanulyuc meg ezt: Hogy á bűn *Drága tanulság:*
nec ezac á belső rejtézkietis grassuc mi ma-
gunkba, es miatta Isten előt magunc igen
meg alazzuc: De ha vgyan felis inditanac, á
miat rötteguen, kériűc, boczassa meg, es azo-
kat foyeza meg mi bűnűc, akar bitetlenleg,
keuelyleg, nyafanklag, torkoslag, telhetetlen-
seg, es akar harag legyen.

De it aztis meg érezűc, hogy ezac az ock *tol meg erts*
nekül valo haragot tiltja meg az Isten: Es á *ezek.*
mektan valo haragnac ezac az boszu allalat.

Ock nekül valo harag kedig ház ezer va- *Oknekül hara-*
gyon mindenbe, mint ha ki egyűgyű, lűuc- *gudni megoda.*
get nem vét, nem kőűűn, á keuely nagy po-
kol szemmel tekint rea, Ha ki vendeg közöt
fellyeb valo helyedet né talalt, Ausagy bűnő-
dert read panaslot, Az mit kértel nem ad-
hatta, ha rea boszonkodol, ok nekül miedel,
Ha olly szepen es frissen nem tud szolni az
dd ij ming

P R E D I K A T I O

mint te keuannad. Ez felec loc töb ezerec vadnac, kiert haragudni nem méltó volná. Azert ez felec mist ha te bár czac rikkonnis haragra indu'nal vagy pokol szemmel tekin-
tened, es érötte bolondnac, gonof; embera
nec mondanad: Isten méltan érötte pokol-
ra verhet. Ezt ha nem érted most, mayd meg
magyarázza az WR Christus az itelet na-
pian.

*Az bošutis meg
enged, es erőste
bošut ne ally.*

Azonkeppen bár méltan valo haragod
lennais arra, ki meg fertet testedben marhad
ban, hiredben, este érötte ötet gyű ölned, ia-
uat nem keuannad. Iöt érötte bošut akarnal
allani, Ha engeztel es meg akar elegiteni, te
nem akarl; meg bekelni. Hanem vagy te ma-
gad, vagy Birod által, vagy átkozodasod ál-
tal keuannod ueljedelmet igyis gyolkos vagy,
Isten előt, Es poklab annal á ki regedet meg
fertet, es meg akar engeztelni. Mert ő meg
tért Istenhöz, meg banta azt á mit te ellened
vétet, meg engeztelte az Istent, te nekedis
baratod akar lezni, De te mérgedbe es da-
galyodban megis bošonkodik rea, éllene iárs;
rea törő, es ueljedelmet akarod, ő pedig nem
keuannya ueljedelmedet.

Nohe

AZ IRGALMASS.

Noha ő indítot, ő kezdette az boljontást, Ha ma inditla haragra, azért ugyanvalatos vagy, mert a benned lakozo fereselmes dög mozog fel, ak'o nem mas öntes beled, hanem az előtis ot lakozos:
 De azbol ő immár ki térne ha te akarnád, A
 melly haragra penig fel indítot, azt minem
 ő öntötte beled, hanem az előtis benned la-
 kozot, mint az Ganeyba az bűdösség. ő tlae
 fel piti, kalta, es ki fakasztotta, hogy lassad ga-
 neytlegeted. Látod kedig, De mégis nem
 akarod megismerni, megvenni, megban-
 ni, es azbol Istenhöz térni, ezért örökre mel-
 to leljes, iteletre, halálra, es az pokol tüzere.
 Ezt nem értie az istentelenes, lőt érteni sem
 akariac, nagy mérgec es dagai/oe miat.

Inti azért CHRIS TVS wrunc az ő hiue-
 it: hogy őc nem czac az gyolkosságtul óy-
 iac magokat. Hanem az haragutis, az po-
 kol tekintettül, az átkozódástul, az az. Igen sepe anafsa ez a Christusnac mine taroz az hiue magokat, mind az meloan, mind az melan valo haragban.
 hogy veruenec, vért ontananc, őlnenec ar-
 tatlanul oe nekül, mint az toluaioc, az reje-
 gelec, a koborloci De még czac meg se hara-
 guyanac. Mert azbol boljontkodas bolju ál-
 laniac keuanfaga, irigység, mérgeffeg, epe-
 seg, gyűlöffeg, pokol es nehez kedw tamad-
 na. Isten penig ő tül őc tüzta sjiuet keuanna
 engedelmeff, kegyeff, czendff, kegyelmeff,
 bkeleff, io akarót, édeff, keduff, szerel-
 meff,

PREDIKATIO

mest, megenhitteret sziust keuanna, az mi-
nemű ő maga, es az ő szolgalo Angyali, Es a
mint Adamot is teremtetete vala.

Az ki faksdos
haragbol ily bün-
noc indulnac.

Azonkeppen megónac magokat czac az
pokol tekintetűlis, mert azbol magokat ki-
fakaztanac mérgeleknec lenni, Es azbol indul-
na keuely akaratos maga fitogatas, iarasok-
ba, bekedekbe, kerdőes, magaba bizakodas
mórd bejed, feddődés, Isten pedig keuanna
emberfeles magunc tartast, édes feleletet,
tizta nyajassagot, kegyes szor, bekedet egy-
mas közör. ki icle lenne az igaz atyafiu szor-
retetnec.

Az panaszolko-
do haragbol an-
nal több bünde
lesnec.

Meg tiltja az panaszolkodastis es szitko-
zodast: mert azokbol szarmazic loc ragal-
mazas, gyalazat, paruarkodas; Isten pedig
keuanna áldast, imatkozast, io bekedet egy-
masiktól. Ez az hiucc dolga, mondom az-
zoké, kie a CHRISTVS által Istentől irgala-
massagot nyertec:

Touabba ha szinten igen gonol; em-
bertől haborgattatnalis, pogantul, toluay-
tul, hemis pörösedtől, verkedőtől, kárteu-
től, szitkoltul; es akar melly vakmerő gonoz-
tul: De megis szereld őret, vgy hogy érő-
te

A Z I R G A L M A S S A G.

te gondolhat ne keuand, Noha az bűt gydiő.
lód benne, de ő magaert imatkozzal, es ha
mibe segithed segitsed. Ha hinten oltalom-
ert keseritettells feisdelemnee panaszlanod,
De azis io akaratbol legyen. Oh ki drage
es igen heptanacza ez a mi wuue hasva
Christusnac, ez ki nemes drage mega tartas
ez a hiuekbe, Kire nagy horgalmatos vigya-
zassal es könyörgőssal gondotis viselnee.

De isy nem gondolazzal az, az ki magat *az vakmerő és*
el hanta az vehedelemre, az karhozatra, azis *az czeleczapoc*
az ki hizekeduen czeleczap maganac, hogy *do'ga.*
Isten ezeket nem valoba keuannya, auagy
ha keuannyais, meg boczattya. Igaz meg
boczattya, De azoknac kie előbi bűnökert
meg ilmettee, meg vtaltac, azon sirnac, es az
WR Istent hiuec herint meg kőuétic az ő
hept Fia által, De az álnoc reuafoc, el veztic
magokat az ő álnoklagoc miat, kie a Chri-
stus álnokul neuezic, az kie kőuetni nem a-
kariac őtet az ő irgalmassagaba, mint amaz
áltoc sjo'ga, ki tiz ezer Talentomertis czac
tiz forintot sem engede el sjo'ga tartlanac.
Ezeknec ezt felseli az WR: Tauozzatoc el
en tőlem, kie álnoklagot czelekeztee, Es
mond

Matth. 7.

PREDIKATIO

1er: 48. mond Ieremias: Atkozot az, az ki az WR
dolgot rauahul szerzi. Es mond Ient Pál:
Kphe. 5. Senki magat meg ne czallja hiaba valo ho-
ual, Mert az Istennek haragia realoc hal az
engedetlen fiakra.

Ezzel pedig az álnoklaguál rakua ez egez
világ Hogy minden bűben hízeltedie ma-
ganac, hogy mikor ő mieli, azt semminec
nagy kiczinne tartya, De mikor mas mie-
li, nagynac es igen nagynac tartys, ha bár
czac kieziny legyenis. Így ez haragotis loc,
bűnec sem véli. De még lokan az bolju
állstis, az haragotis, perpatuart, az szidal-
mat, az loc panaszt, az ragalmazast, az kár-
tetelt azzal menti, hogy ő kezdette, ő adot-
okot res, ő nagyobb bűnös. Ezben nagy fő
fő nepekis meg bolondultac. Hogy mikor
szoljis ueki, nem akaria czac hallanijs, Ha va-
lamibe mented es igazitod azt a kire ő ha-
raghic, readis nehezelt miatta, bár igazat mon-
gyis, azt feleli, czac annac keduel; te, annac
akar; baratkozni. Es buzgo siwel keuannya
hogy minden az ő ellenlegere szolna, es arra
törne.

De ha

De
ilmet
hanem
het el
gesség
pennae
oc, nag
ual, es
gesség
fornac
bakba
ban;
ukba
ban,
vndo
az Ny
mind
Isten
Ez
WR
monc
Ba
mig
gyon
tömi

AZ IRGALMASS.

De ha ő rea valaki meltan haragzikis, az ő
 ismerni sem akarja hogy melto a harag ő rea,
 hanem viláont ezac kicziny panasztis né tőr-
 het el bekeusl. ¶ Oh melly loc liaz ezer mér-
 gesseg vagyon köztűnc, kit né irhatoc meg
 pennaual: Mert minden: mind firfiac aljony-
 oc, nagyoc kiczinyec gyűlölkednec egy mal-
 ual, es azbol loc küldömb küldömb vndoc mér-
 gessegec es ördögi gonos; l;andékcoc forton
 fornac, még az igén vénekbennis, az ág ba-
 bakban, az vén ö; firfiukban, az nagy wrak-
 ban; az nemessekben, az parazitban, az iffi-
 ukban, inasokban, az leaszokban, az l;olgak-
 ban, az koldosokban, az rabokban l;az ezer
 vndoc bolsonkodasoc fordogalnac ki, mint
 az Nyiuec az bűdös dögből, De megis ki ki
 mind az ő vndoklagat l;epiteni akarja, mind
 Isten elöt, mind emberec elöt.

Ez hogy ne lenne az hiuekbe: Azert az
 WR Christufis keserit az meg bekellefoc,
 monduan:

Bekellyel meg az te el'enlegeddel hasmar, Erős keseritesi
 az WR Christufi-
 nac arra, hogy
 bekefegesse le-
 gyűne.
 mig az vton vagy. hog az bironac ne ad-
 gyon. Es az Biro az hoharnac es vertessel a
 tömlőtzebe, bizony mondom kinem megy,
 es mind

PREDIKATIO

mid addigis, mig meg nem fizetz mind az
vtollo fillyerig.

*Ha ha Vradnac
tarsod fogad meg*

Mindenic igeie ezek nec rakua nagy értő-
lemmel, Mert előker paranczol miot WR;
hogy meg bekellyel, Es int hogy hamar
legyen, mert az te életed czac olly mint az
árnyec, az virag, az buborec, az vton szalas,
a comedia, Es tuttodra adgy, hogy ő meg
elid az wyiteletre, hol igen igaz birod le-
lehen, es minden el tickolt dolgaidat nagyot
es kicsint elő tud samalni, Es ő neki hoha-
rijs vadnac, amaz kegyetlen állatoc az őrdő-
gőc, Es tomlőzeis vagyon, amaz rőttenetes
pokol, holot az mentül kissebic haragodrol
hitlagos szodrolis meg fizetz, Ha meg nem
bekelle, Istenu lis felebaratodualis: Adig mig
it ez vilagban vagy, az hol az WR Christus
meg áldoztatot ez vilag bűneiere, es tanyia-
tatoc az pœnitenciara, az meg terefre, Er-
re azért legyen mindennec nagy gondgya,
es illy mogya, Hogy Istenuel bekellyec meg
CHRISTVS által, kitanidekon vigyen ő
eleibe, mert ő olly baranyunc ki el verte az
mi bűneinket, ki egy punktig be tőltöt min-
dent, De hogy az meg bekelles igaz pœni-
ten-

ventiab
cyualit
uel vő
szba ig
alnoku
redelm
seül:
De
Hogy
ga loc
tes fen
kab ak
mint
meg fo
ragy a
ellenleg
hollyon
az Atya
tya elj
mikor
be dug
főnyd
bűlis, ol
toluay,
dög haz

A Z I R G A L M A S S A G :

tentiabol legyen: meg bekellyec fele barata
tyaualis, kiből mutassad megis hogy io ked-
vel vötte az Istentel valo meg bekell el, es da
szba igyekezie köuetni: Mondom raulsul
alnokul ne köuiffe az Istent, hanem igaz tö-
redelmes szíuel, Es kérien szent Lelket segit-
se: **szól:**

De iay ki czuda az méreg az emberbe: Megis panas ag
vahnérökre, es
az ezelezapokra
Hogy akar melly igen draga szep intetet, dra-
ga loc ezer igeretit, nagy es igen röttene-
tes fenyegetit hallya is az Istentec, megis in-
kab akaria dagalyat ki tölteni, hogy nem
mint az ő io Istennec nemes io tanaczat
megfogadni, Nézd el ez egez vilagot, A ki
vagy adossagot, iohagot, tisztelget keres
ellenlegen, Soly neki akar melly szepennis,
hollyon bár ő maga az W^R Christus, auagy
az Atya, a I; Lélec, devgyá a méreg meg foy-
tya el, szíuel, hogy ingyen lehalhassa. Mint
mikor szent Istvanra rohan az fő fő tanacz
be dugta füleket, hogy ne halgassac. Iay ki
szörnyű dolgot ezec: Igy egyeb szokot bün-
bölis, oh ki nehezen tér ki az ember: az lopo,
toluay, koborlo, vloras, inkább hiszen az ör-
dög hazug igeretinc, hogy nem az ő teremto

PREDIKATIO

es minden adható felleges WR Istennek. Így az mérge-sis azt véli, hogy meg halna ha mérget ki nem töltene, es magának lokat iger ha ki tölti haragiat. De még az hiueketis loc keppen czalogattya az hazug Satan. Hogy ha bűnis az harag, az bolonkodus, először szerezze meg, es az után Isten meg bo-czattya. Auagy azt hazudozza, hogy czae kár dagalyodat foytogatnod, mert benned teremtetet, es nem alhatz ellene.

Ez hazugsagara a Satanac im meg feleleci es meg bizonyitom hogy loc emberc a töb bűnök közöt, az haragotis igen meg birtac, az wrnac szent Lelke által.

Azokrol kic meg birtac ha- ragokat:

*Szep peldae ho-
uokhoz nec.*

Immár peldatis mondóc hogy ennee így kel lenni. Hogy oknekül meg se haragodgya-
uac. De ha melten meg haragudoankis. bo-
sút állani ne igyekezzünc. Sőt az mi gonofs-
akarainkhoz' minden ioual legyünc.

Moyse:
Exod. 32,
Rum, 16,

Erről pelda Moyse, kit midön szidalmaz-
nanac, hogy ő hazug es czalard volga, es a-
rult

AZ IRGALMASS.

Fülszato, es uemzetinec rontoia, azért mert
 őket Egyiptomból szep szoual ki czalta vol-
 na, hogy az Isten ő nekik ígert volna teyiel
 mézzel folyo földet, es nagy kenczes orsá-
 got, De imé az souany puztaba tartana őket
 ehuel szomiuual ő ne: "Es haragiokban fegy-
 uertis rantanac hogy le vagnac Moylest. Ki
 miat Isten őket tűzzel kezde égerni, es loc-
 ezeren el veszenec benne az zugodas miat:
 Kik midőn latna Moyses, nem hogy örülne
 az ő szidalmazoinac veszedelmeken, Hanem
 Isten elcibe elec, es édes szoual engeztele, hogy
 őket el ne veztené az ő bűnöc miat: kik köz-
 zúl az vakmerőiet elis sillyezte az WR Iste-
 nen, De az meg térendőket meg tartá Moy-
 ses es Aaron könyögelere. Mikor kedig A-
 rany Boriut imattac volna, es latna az Istén-
 nec igen nagy kemeny haragiat, így kola: wa-
 ram boczald meg az ő bűnöket, Auagy ha
 nem akarod meg boczatani: tőről ki enge-
 metis az te könyuedből, mellyet irtal, mint
 ha mondana: Ha őket el karhoztatod, vés
 engem is pokolra. Oh ki buzgo szeretet volt
 ez Moysesbe az ő ellenleghöz, ki nagy ke-

Exod. 32;

PREDIKATIO

gyes sziue volt az ő sziidalmazoihoz es gyol
kosihoz.

2. Reg. 16.
David Kiraly

David Kiralyt midőn Semei vēr árulo-
nac sziidna, es port, kőuet hagyigalna rea az
hegyről, midőn fia Absolon előt futna, Es
sziolgai intenec, hogy engedne meg hogy vag
nac le. Mond David: Ne. mert az WR
ereztötte ream hogy sziidalmazzon engem.
Es ez vtánnis hogy ísmer be szi al az kiralylag
ban, meg kőueti Davidot, es meg boezat
neki. Melly sziidalmat mert hogy Istentre ha-
gyot, az WR Istent el ném szienuette, Hané
David hala'a vran Salomontul fiatul meg
őletetet. Iollehet David ő maga Testamen
tomba meg hatta fianac, hogy azt á bűne
meg bűntesse, az kit mielt Semei. De David
nem az ő maga boluiat töltötte ki, Mert ő
maga is életibe birt vele, es valamit akart azt
mihette volna: Hanem mint te az gonol
teuőt bironac adod, ő is mas fiedelemre ő
vtanna valora fiara, mint Birora hatta az
bűnec meg bűntetetes. Hogy penigannac
bűntetete Istentől lőt legyen, meg tettzie:
Mert még Salomonis életit meg engedte az
ockal, hogy varos kiudl soha ne lassac, De
harom

Isten el nem
benuedte az Se-
mei sziidalmat.

Ne isel Bor gu
allonac Davidot
imezből.

A Z I R G A L M A S S.

haró eztendő mulva el hőkje hólgaia, es ma-
 gat el felelytuen vt. na megyen es így ő maga
 magát az Isteni büntetelre viki. Lñet azért a-
 zoc kicéd: s kednec a bolju állasba, habatlagot
 ne vegyence magoknac, se hízeltedgyenec, se
 kenyetsk dgyenec ezzel, hogy lám Dauidis
 végre boljut állott: Mert ha boljut állot vol-
 na, életibe mielte volna. De nagi bekeuel mig
 őt el tñrt mindent neki: Holta vtan kedig fia-
 ra mint Birora, bízza az bñnec igaz bñn-
 tetelre. De ha hñnte bolju álló lñt volnais
 David, auagy akar melly hñntis, nekñnc nem
 illie őket az bñben kñuetndñnc, minthogy
 paraznasagot es gyolkossagot nem kñuetie
 az értelmes hiuec. De vgyan lehetetlennis,
 hogy David halalhoz kehñlñen, azkoris bo-
 ljut tartot volna hñuebe.

Szent Istuant midñn hamissan vadolnac,
 es az birakis reaia gyñhñsñduen, kñuetla-
 gyon vernee, nagy buzgo es kñnyñrñlñ le-
 lekbñl hñne őket, latuan hogy az òrdóg meg
 vakította volna, hogy az igazat ne érthessñc.
 Azert fel kialtuan, monda: Wram boczañd
 meg nekic, mert nem tudgyac mit miel-
 nee:

Szent

At boxzuba
 edeskedñs keres-
 nec magoknac
 ez fele menszeges
 De se meg ne
 czakl magad.
 Aphe. 51

Szent Istuan.
 Act. 7.

PREDIKATIO

Szent Pál:

Szent Pál, noha loc szidalommal, véreleg
uel es tömlöttzel illettec, mind az által hűn
telen imatkozot éröttöc, És dis mint Moy-
ses kérte, hogy inkább bár ötet karhoztassa el
hogy nem mint az ő loc nemzetet.

Rom, 9.

Az VR Christus

CHRISTVS wrunc penig leg fő es dra-
gab pelda, az ki egez életibe igen szelid, en-
gedelmes, es alazatos volt, es mindenkor
io tud volt mindenekhez, es halala óraia-
kort imatkozot azokert, kik karomlottac,
es czűfoltat az nagy kinoc köztis. De
ő vgyan mind ez egez vilagert halalra
atta magát, noha öröcke valo ellenlegi vol-
nanac lstenne, az nagy szörnyű bűnökert,
kikbe fogantattac es lakoztat, kikert mind fe-
ienkent öröc halalra kellett vala mennünc.
Kiert legyen öröckön öröcke diczeret, tize-
tesleg, es diezöleg ő neki az ő szent Atyaual
es szent Lelkeuel egyetembe, Amen.

Fel raxogyunc

mijs.

Ez draga peldakis azért, inctenne, razza-
nac, es főrköngessenec fel minketis arra, hogy
bolhut állani ne igyekezzünc.

Nincsenki ha-
ragunkul es sem
mi hűn nekül De
azon vralkod-
munc keli

Lehetetlen hogy meg ne haborodgyunc,
á mint még azokis, kik az lstenne szent Lel-
keuel tellyeshoc voltak, meg haborottac:
Minc

Mint N
fuc a b
uan :
ezer e
gon
smern
es otta
s kön
Sze
Peter
et ta
yac
öl ez
halla
toc m
nem i
m ök
Igy
fnecc
dödne
mar n
mihen
Ez
monc
k zze

AZ IRGALMASS.

Mint Moyses igen meg haraglık, fél, rezket
fűt a nép előtt, és még Istenre is nehezel, mond
ván: Mi nem en hűltem mind ez hat száz
ezer embert, hogy csak en reám vetőtten az
ő gond vifelelőket, De hamar hamar meg
ilmerni bűnet, és meg követti az Istent,
és ottan meg enhed az rea törő nép el lenis,
és könyörög erőttet.

Num, 16.

Szent Pális Barrabással igen fedődne
Petert mégis dorgallya tetouazo dolgaert.
ket tanyitany penig haragiokban azt mon
gyac Christulnac, wram boczas iűzet az Eg
ből ez varolra, az kibe neked nem adanac
hállast. De az WR monda: Nem tudgya
toc miczoda lelkűc vattoc: Az ember fia
nem iűt arra hogy el veztene valakit. És ot
tan ő kis meg enhednec.

Act. 16:

Gál, 2,

Luc, 9,

Az Apostolokis
fel indultac go
noz es boztono
kado haragra
De meg foyogao
tac benne.

Igy nagy sokszor egy mas közöt vilja ve
sinec, és egy masra hol irigykednec, hol fed
dődne az több Apostolokis, De ottan ha
mar meg enhetec mint a kis gyermetskec
mihent az WR őket oktatta és intőtte.

Luc: 22.

Ez a mi dolguunkis, a mint az Irafis tanit
mondván: Ha meg haraguztoc, ne vét
kezzetec. Az nap el ne nyugodgyec az ti ha.

Psal: 4.

Ephe. 4.

P R E D I K A T I O

ragotokon. Adgyatoc halt az boszu állalnac az az, balazd azt Istenre, Te ingyen le keuannyad azt.

*Igy kelles volna
lenni De most
az nem lehet.*

*Meg ismerde-
kes,*

Rom, 8.

** Minden bün
ellen így kel ma-
gunc tartanunc.
Igy leg az igaz
penitensia, így
talalod meg az
bün boczanariat*

Melto volna hogy czac még le haragud-
nanc, mert mihent szüünc haragra geried,
ottan gyolkofoe vagyunc szüükben Isten
előt, Es szinten annyi ő előtte, mint ha min-
gyart által ütötted volna. auagy le vagtad
tad volna azt a kire fel geriettel, hogy őtet
gyölöllyed, es karat, szegyenec, veljedelmet
keuannyad: Mert immár szüuedben Isten e-
lőt meg mielted, noha kiuül emberce latta-
ra nem mielted, azért ő teged czac az hara-
gerris meg szegyenithetne, es méltan el vez-
hetne, De kegyelmesen el tűrí, es meg bo-
czattya. De vgy hogy mi aztis meg ismer-
iüc öröc halakra valo bűnnec, es érötte fel-
lyünc es magunc meg alazzuc. ottan ottan
hozza tériünc, es bennünc foytogassuc ho-
gy wralkodni ne hadgyuc, Ha miatta el el-
sünc, ottan mindgyart fel kellyünc, A kit ha-
ragunkban meg bantottunc, azzal hamar
meg bekellyünc, * Igy czelekedyünc akar mi
egyeb bűnökbenis: Hogy azokat igen vral-
lyuc, ellence erőssen vigyazzuc es szüntelē kö-
nyor.

szörög
elenc
czanac
zan nem
bántul
nőc mia
tunc, az
maga b
gyazunc
Azert n
hanem
noha m
ert hog
tus, az
gelic, es
nenc, ez
valo io
jabol, f
az érde
Noha
öttene
lennünc
miód h
tis mo
noha m

A Z I R G A L M A S S.

Hyörögiúnc. Ha oztan 'valahogy miattocel
elenc, es annac **CHRISTVS** által ottan bo-
czanattyat kéreenc, ottan sjiuúnc sjerint íga-
zan nem raual;ul Istenhöz téreenc: Igy az
bűntől meg menekednenc, Mert a melly bű-
nőc miat el estűnc, azoc nekűnc nem bara-
tunc, azokat nem mi miellyűc, hanem ő
maga belenc s;orult, ki ellen mi erőssen vi-
gyazunc. De ő meg bires el eyt bennűnc:
Azert nem mi nekűnc tulaydonittya Isten,
hanem ő neki, Melly bennűnc s;orult bűn.
noha minket éyt, minket vndokit; De mi-
ert hogy érötte meg fizetet az **WR** Chri-
stus, azért Isten azzal az fizetessel meg ele-
geli, es így az melly büntetést mi érdemle-
nenc, eztől meg menekedűnc az ő ingyen
valo io keducból, nagy kazdag irgalmassa-
gabol, s;ent Fia által, es az ő kiny s;enuredese-
nec érdeme által.

Rom. 7.
Nagy vigasztalás.

Noha azért ezac az haragis nagy es igen ^{Istenis most mo-}
rötenetes bűn Isten előtt, De miért hogy ^{nire keserit}
bennűnc s;ületer; termet, es mi őtet belőlűnc ^{hogy ne hara-}
mind holtigis ki nem vethetyűc: azért Iste- ^{gozhogyunc.}
nis most azra minket nem keserit: Melly
noha méltan el karhoztathatna, De miért
ff ij hogy

PREDIKATIO

Draga tanács

Gen. 4.

hogy azrolis még fizet az WR Christus. A
rőb bűn öckel egyetembe, azért érőtte Isten
el nem vezthet, többet aznac fizetelet ray-
tad nem kérheti, sem kéri, mondom vgy, ha
annac boczanattyat kéred. De immár mi-
don az benned termet bűnért meg fizetet,
és azt meg boczáttya, azt nem néked ha-
nem Christulnac tulaydonittya: Hát te an-
nac ne engedgy, azzal ne barátkozzal, es ne-
ki meg hally: mint hogy az Christus érő-
te meg holt, Erre valo mondas i mezt: Az
te keuanlagod birtokod alatt légyen, és te
wralkodgyal ő rayta. Ílmet Rom. 8. Az
bűn ne wralkodgyec az tū halando tette-
ben, hogy engednetec őneki az ő keuanlaga
szerint.

Lelki hartzunc az harag ellen:

Az haraggal
127 harczoly,

Igy azért a haragis noha benned. De azt
vtalnod kel, Ha vtalod es banod, tehát ne
engedgy neki, hanem mikor fel indit es meg
haborit, ottan az WR Istent kőueld meg
boczássa meg szent Fiaert, Es kéried az ő sz
Lelket, hogy az mire inditor, az boljurá, az
boljongkodásra, az gonol; szandekra: azra ne
ereze-

A Z I R G A L M A S S.

erezsen, Mert vgy mind test szerint, mind
lelec szerint el kellene miatta vészned. Ha
penig semmikeppen meg nem bírhattad
volna, hanem verekettelis, szitkozottalis, pör
löttelis, czaltalis, auagy egyéb keppen bo-
sút állottaliki téry belőle, meg bekellyel w-
ionan fele barátoddal, Mert ha vakmerő-
seguel tartod magad, vagy álnoc rauasul,
Ei kel vészned mind öröcke, Mert azt mon-
da Christus wrunc, hogy az ő Atyais azt
mieli vőlőnc, ha szíuőnc szerint meg nem en-
gedőnc az mi fele barátinkoac, mint amez
Király miele szolgaiual, az kin őis wyofian
aztis meg kére es kerele rayta, az kit az előt
meg engedet vala:

Mert ez, álnok és rauas; Kereztynség, Mi-
dön te Istent engezteled, es malsnac nem a-
kar; engedelmes lenni: Midön azt keuanod
hogy Isten te neked szíued szerint meg bo-
czasson, es te czac az szaddal, nyelueddel bo-
czatal; es ha meg szidalmaztad kőuttni nem
akarod, ha kárt tőttel, marhoia naled, azt
meg adni nem igyekezel, Auagy ha ő ler-
tet meg; az te szíuedben megis gyűlöled, rea-
boszonkodol, irigykedel, nyelueddel rea-

ff szj   szolss.

Alnoc kereke-
tyensz.

PREDIKATIO

szólj, rea szandekozkodol. Ha sziatenà szad-
dal mondodis; hogy meg boczattal, neki.
Ez fele boczatas álnoe es raua; Kereztyen-
seg, azért ez rauasszagodert es alnoklagodert,
benné maradtz teis minden adosszagodban;
es meg hatlod az wrtul: Tauozzatoc el en
tűlem mindnyaian, kie álnoklagot czelekez
tec. Luc. 13.

igaz keresztyen
dolga,

Matth. 5.

De vizsgálj valaki meg ismeri az ő bűneit
es kelesreg még czacaz belső gonol; gondo-
latoc, gonol; haragoc miatis, es minden va-
gyodas miat, buia, parazua vagyodasi mi-
at, keuely, torkos, telhetetlen, irigy, hara-
gos keuanlagi miat, es minden egyeb bűnei
miat. Azokat nem szepiti, nem kiczinyiti,
azokba nem hizelkedic, auagy ha valamikor
ezt mielőtis el felelkezurn, ismer eljebé ve-
szj magát, fel serken es meg tekintti: az Isten
mint fenyegeti az embert a bűnőc miat. Es
azokból fel indul Isteni félelemre, De ijete-
tebe tűle el nem fut mint Cain, Saul, Iudas.
Hanem eleibe esic es szive szerint engeszteli,
szent Fia által bűne boczanattyat kéri, es buz-
go leleckel esedezic, hogy az ő szent Fia nac
Lelkeuel meg szenteltessic, az ő nagy erőten
lege-

A Z I R G A L M A S S A G.

legeben el ne bagyassac, az ő dagalyat, harag-
 tat, gonos; gondolattyat, fértelmes keuan-
 sagit birhassa meg. Az ő fele barat-
 tyauat hius szerint bekelhessen meg. Mon-
 dom az fele töredelmes hui ember, noha
 bűnös de nem álnoc bűnös, nem álnoc raua;
 Kereztyen. hanem igaz es tizta kereztyen,
 Ki igazan meg ismeri bűnet, igazan vadol-
 lya, vallya, sirattya, vtallya, es annac bocza-
 nattyat kéri czac az által, kit Isten ő maga
 szerzet valtságunkra, az WR I s v s Chri-
 stus által, Es azból igazan igyekezdnc ki tér-
 ni, Ez felekén örüendzenc az Istennel hent
 Angyalis, kiknek örömmelis szolgálac, az
 mint az WR Christusnac az kiseretetec
 vtan, Es kiuel lakozni fog az hent Lelec wr
 Istennis, az ki ötet segities tenzeti minden
 ioba, mind addig, mig fel tamaduan iut az
 Christusnac meg allapodat tökelletes hent-
 legre. Kire az kegyelmes WR Isten segit-
 ten minketis mindnyaiunkat, az ő nagy kaz-
 dag irgalmalmassaga szerint, hent Fianac ér-
 dems által. Amen.

Luc: 15,

Matth. 4:
 Ioan. 14-

Eph: 4:

S V M M A I A.

Mig

PREDIKATIO

Meg hallottuc, hogy ő maga az mi w-
tunc Iesus CHRIS TVS előnkbe atta az ő
Attyának mind irgalmasságot azokhoz, kie-
velje es követni akarja, mind haragiat az
zok ellen, kie ő hozza még sem akarja meg-
térni.

Irgalmassága az, hogy ő sem itelni, sem
karhoztatni nem akar: Meg bocsát minden-
szer, es segít minden iauatual. Haragia az,
Hogy ha mi meg nem térűnc, de mast ite-
lűnc, karhoztatunc, meg nem bocsátunc;
őis eckeppen czelekejjic mi velűnc. Minde-
zettővel razni es felserkenteni akart a Chri-
stus, hogy mind irgalmasságot meg becűle-
nenc, mind haragiatul felnenc.

Es meg hallottuc, hogy az mi meg tére-
sűnket, es az ő irgalmasságának követet v-
gyan valoba megkuannya mi tűűnc, azért
arra loc keppen inte az WR Christus. Ha-
már hamar mig az vton vagyunc, mig az
Biro elibe az itelestre nem iutunc, addig tér-
iűnc az WR Istenhöz, es addig engeztellyűnc
meg az mi felebaratinkat, Mert ha az hohar-
nac adnac, es az őrc tőmlőtze vetnec, kel-
sön bankodunc, kelson szandekozkodunc iora.
Es

AZ IRGALMASS.

Es nagy loc több inteckelis inte, hogy meg
gondolnuc mind io voltat az WR Isten-
nec, mind fenyegeteset, haragiat: Es aztis,
hogy mindnyaiian egy arant valo bűnösök
vagyunc, egy arant sűkőkölködűnc mind
Istennec, mind egy mának io tete nekül.

Soc példainkis vādnae kedig az kie eze-
ket meg gondoluan nagy gondot viseltee
az igaz keresztényei meg téresre, az Istenuel es
embereckel valo meg bekellese, az Istenes
igaz, es sient életre,

Vtolso Tanusagunc es ne-
mes Intefűnc.

Erről ezeket megis ved iol elhedben: Ho-
gy minden valaki iduözűlni akar, ánnac sűk
seg hogy megis igazullyon, megis sienteltel-
lec. Az meg igazulas, az, midőn a Christus
igassaga, az az, az paranczolatnac ő általa
valo be tellyesitese, az sientir valo sient éle-
te, es az ellen valo vétkeinkert valo sientuede-
se nekűnc tulaydonitatic, Ez a mi meg igazu-
lallunc

Igazulnod es
beretened kel-
ha iduözűlni ak-
kars:

Az mi igassagunc
az bűn becztatas

PREDIKATIO

Ag mi meß Ben-
 te. refinc Beno
 Lelc altal leg.

Az mi meg szem-
re: eshanc szem
Lelke által lego-
lasunc Isten elöt. Az meg szemtelketes kedig
az, midön Christust szem Lelket vedhanc:
es az által wyonnan szemtelketunc, wy szem,
értelme Isten ál vedhanc, wy szem, Lelket,
eröt fogadunc, es az által az bönuel ki be-
lenc szemtel tusakodunc, hartzolunc, azt ö-
döklye, foytogatty unc. hogy az ő keuanla-
ga szemtel ne wralkodgyec bannunc, Ro-
man. 8.

Az több iokéz
 irgalmasokis le-
 gyűne. Es hara-
 gunkat meg bir-
 ánc.

Ez meg éledecs, eleuenyites, felébrátes,
minden fele iora kel, valamit Isten keuan az
ő paranczolatiában: Az loc több némes er-
kölcöc közöt kedig, ezis keuannya, hogy
ha meg haragfune, az harag ha bennünc fél-
mozdul, mint az ganeyba az búdösség, ottan
le nyomiuc, mentül hamarab lehet penig,
annyiual iob, De arra nagy gondunc legyen
hogy az Nap rayta el ne nyugodgyec, ha
valahogy el nyugodot, érötte igen keserve-
sen siridne, es feluen az Istentül érötte ötes
meg kövefföc, Ha az előt volt bennünc va-
lami istentelenseg, az vian már ne legyen.
Ha penig az mi nagy romlot termeszend
mial, auagy az őrdögvec loc felöl való gyö-
kös

12. Soc es kerven
 allensgeec ha el
 eytnec, Kerync
 az lsten emallye
 fel. De te fely
 mera meg vor az
 būnere, löllehet
 hegyelmesben ve
 ri aza az ki ma
 gegzeli.

A Z I R G A L M A S S A G:

hős haborgatási miat, auagy gonol; ember
 rec miat vatalan meg haboritannac, es ma-
 gune semmi keppen nem ohatnuc, haragtul,
 panasztul, hitoktul, es gonol; sandektul, az
 mint kiultkeppen az hiueknec ez fele har-
 ezokis kantalan vagyon jaz tob fele bannec
 harzai kozot: Ollykor nagy sirua siellunc
 az WR Isten eleibe: Es keriuc ne bocza-
 lon felotteb valo kisirtetet a haboru miatis
 reanc: Es biria meg a mi gyarlo siuunket,
 es toris engedelmessegre es bekeleges to-
 relre, io akaratra, es io sandekra azoc ellen,
 az kie minket haborgatnac: Oltalmazzon
 megis az o nagy mindenható Isteni erele-
 bol. Ha pedig immar el estunc haragunc
 miat, akar kar tetelbe, verkedesbe, auagy
 metalam gyolkossagbannis, es akar mibe: Ez
 illy tzegetes bun miat igen fellunc, Mert
 miat Davidot igen meg vere paraznasaga-
 ert es gyo kossagaert, meg ver nyiluan min-
 ketis ezekert: De megis az ostort loc kep-
 pen meg enhiti, ha elotte esedezunc: Ha mi
 kart tottel ellenlegednec, fizeld meg ha le-
 hat, Es kerlec ne ezalezapy, ne hizekedgyel,

igaz meg serefed
 nec ez lef ielen

EG ij hogy

A Z I R G A L M A S S.

hogy Isten az fizetés nekő is meg borzattyá
mert meg czalod magad à te magad raul; -
sagaul, Se félyly hogy az vtan nem lenne mi-
uel élöd, ha az gonol;ul el vött marhat meg
adnad, mert bizony loc keppen meg teriti
Isten. Ha mit ő érötte miels; ő tüle valo fél-
tedbē, es bñe valo bizodalombol, bizon el
amelkedol azon, mint áld meg az vtan tege-
det. Vi;ont hábár vgyan igen nagy örömet,
nagy nyreséget vennel;is; azbol, hogy bo-
s;ut allottal; hogy malsnac el vött marhatat
nagy költsen raul;ul el kért marhatat meg
nem adod. Mit has;nals; vele, ha riz; hul; ez-
tendeig élnelis belöle, es az vtan lelkedet ő-
röcke el vezted. Ezt az hitetlenc nehezen
nagy vgyan sem miképpen nem fogadhat-
tyac, mert el idegenettec Istentül, ő benne
nem bízhatnac, hanem az hazug es czalard
ördögbe. kí Adamot es ez vilagot el vezte
es vezten vezti. De á hiuec lelkényenec fel; es
az ő gonol; példaiokra ne nézzenec. Hidgye
nēc az Istennec igerétibe, félyl;ec az ő fenye-
getelet, tamazkodgyanac minden s;üklegek
ben ezac ő rea, meg lasttyac hogy az I-
sten

Math. 16:

Mar. 8.

Luc. 9.

A Z I R G A L M A S S A G.

ten igen szepen bolhutulis, szegenylegtulis ;
nyomorulagtulis' es minden testi lelki nya-
ualyatul meg tudgya oltalmazni őket . Es
megis oltalmazza, Mert kötötte magát sz.
Fia által, Ioan. 14.

Azert hogy mindezekbe ő szent Fellege ^{Könyörgésre vas}
legyen mind holtig mellettünk segitlegül, ^{lo Intesa}
ez vtannis es mostis , Ier könyörögiünk ő
szent felleget, Es adgyunc hálatis, hogy az
mi loc adossaginkat aiandekon meg enget-
te, mint az Kiraly az ő szolgaiának, a tiz ezer
Talentomot, De oltalmazzon bennünk,
hogy mi olly hala adatlanoc ne legyünk ,
mint az szolgálott vala. Hanem mint az
WR Isten mi hozzanc sockppen irgalmas,
mijis egy masha az mindenekben igazan va-
lo irgalmasoc lehessünk, könyörgelünkben
kedig mondgyucel ez Imatlagot.

I M A T S A G.

Mindenható VVR Isten, ismer-
iünk hogy szegeny bűnösök vagyunk, es
te neked sokkal tartozunk. Hálát aduc ke-
gg iij dig

PREDIKATIO

dig te neked tizta szívből, hogy ezt az adol-
 sagot rólad elvöttem, és az te szent Fiadra
 vettem, ő vele mi érdünk meg fizettetted t
 Kérünkis tegédet, hogy tarts meg minket ő
 hitbe, és az te szent Lelkednek általa it ő föl-
 dón vgy vezzerelly és igazgass minket, hogy
 ő te szent akaratom szerint éllyűnc, ő mi sele-
 baratinkhoz szeretettel, szolgálattal, és segit-
 seguel legyűnc, Es minden haragot, bekete-
 senfeget, és bősű állalnac keuenlagat leve-
 sűnc: Hogy az te haragodat mi reang
 fel ne indicsűc, hanem mind éltig az
 Christus Iesusnak általa tegédet
 mi hozzanc kegyelmesnek is,
 merűnc: Ki te veled él és
 wralkodic mind örök-
 kőn öröcke, Vgy
 legyen.

WR

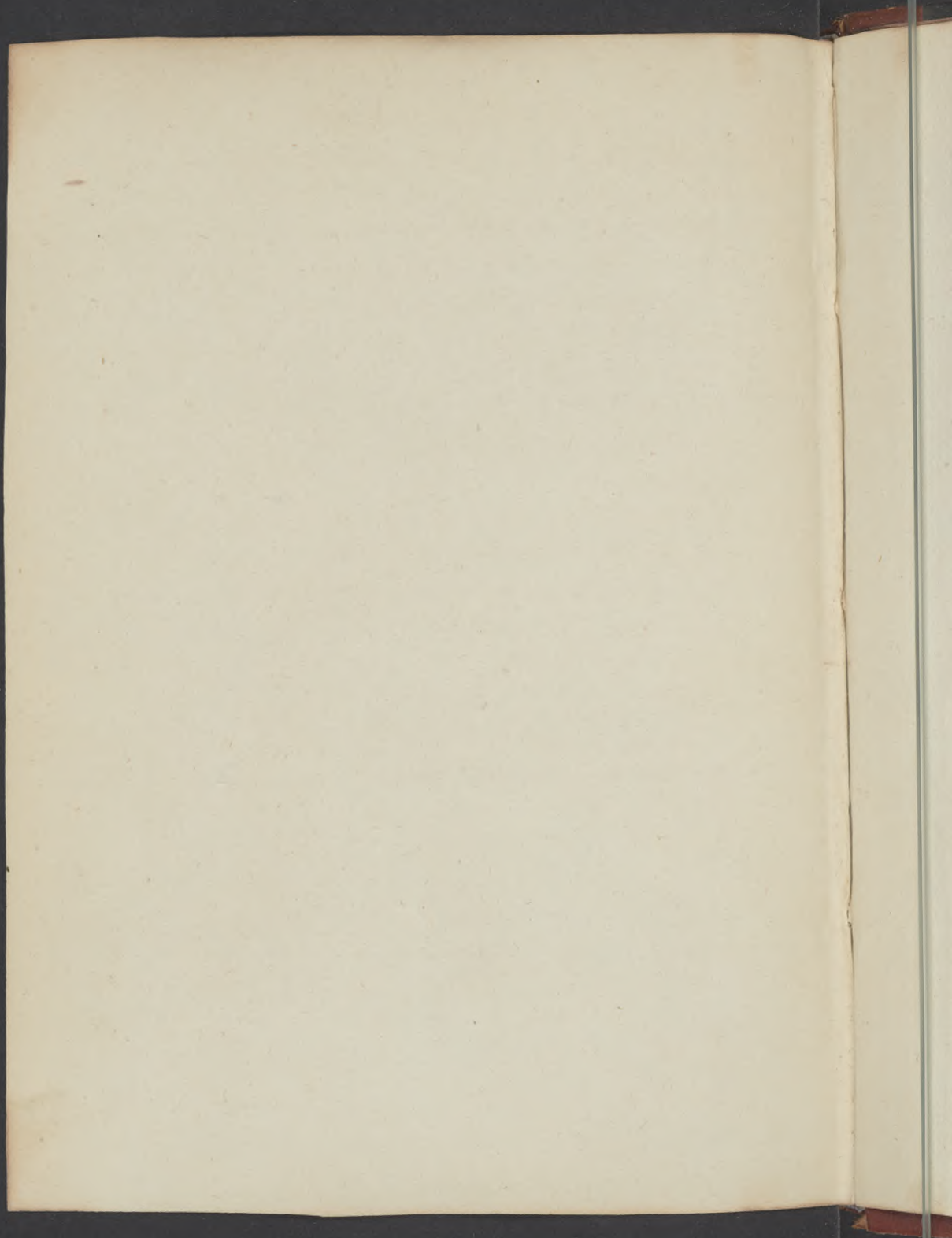

Edola
Fiadra
cted :
nker è
è fòl
hogy
fele-
egit-
keres
evels
one
az

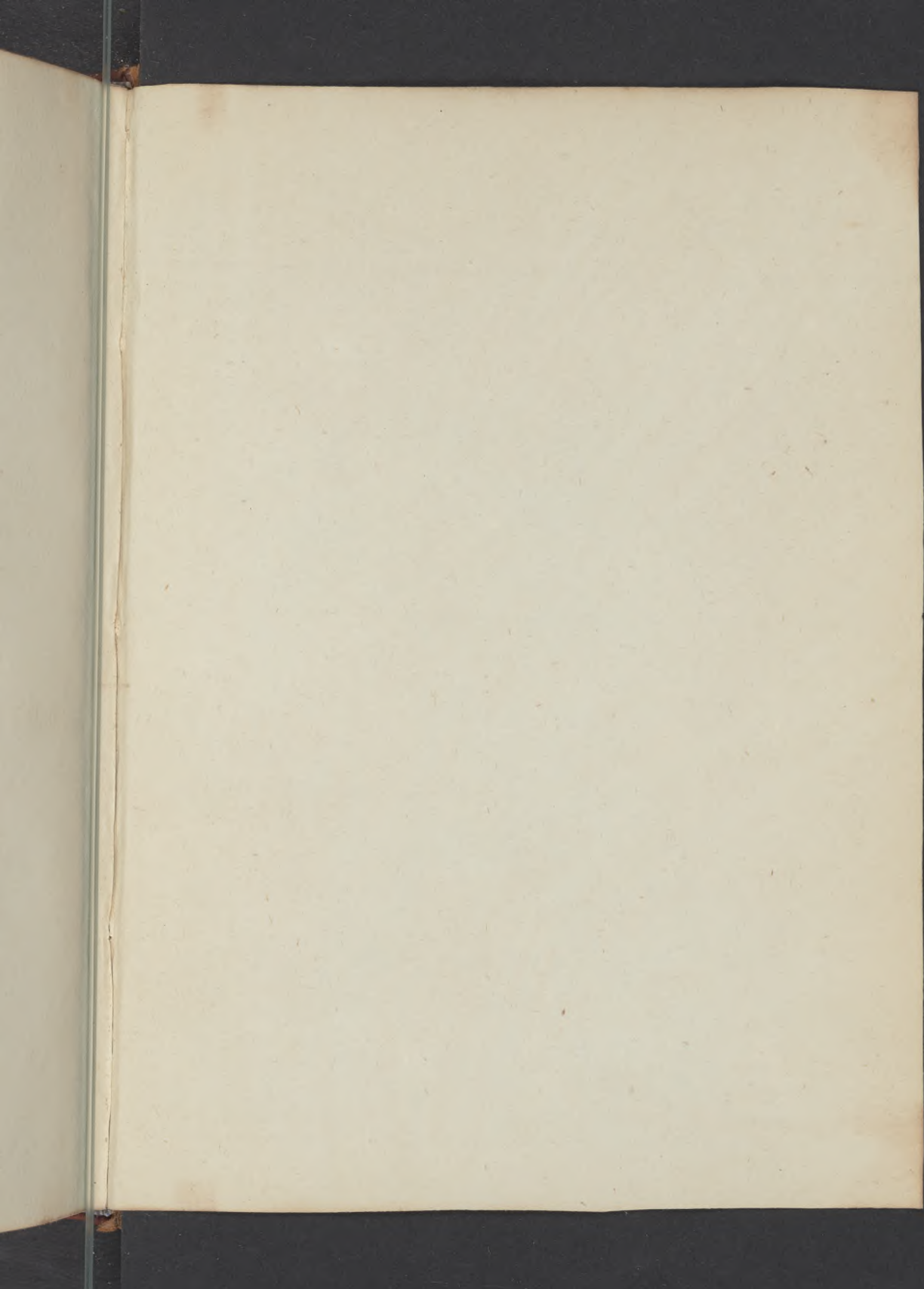

VR

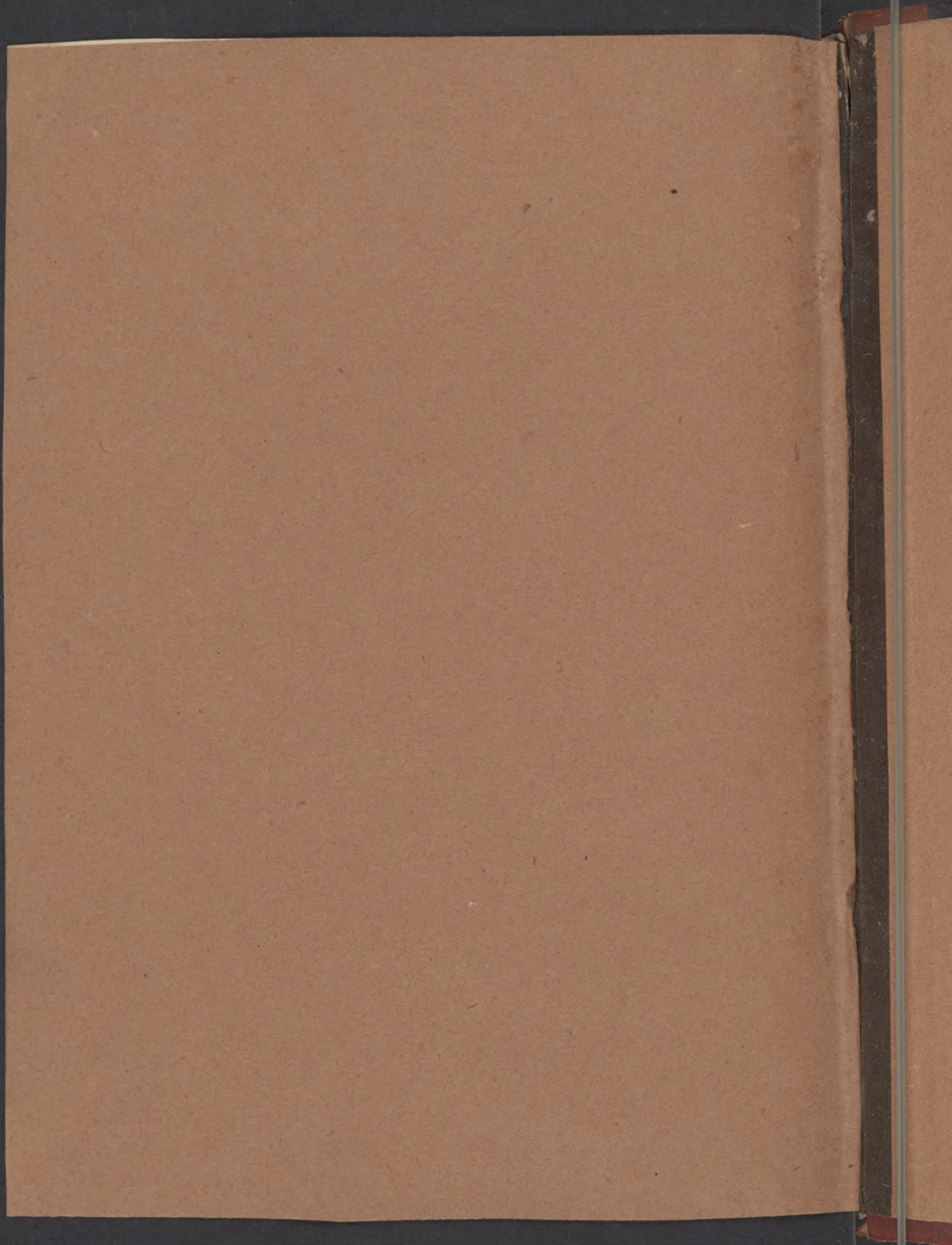

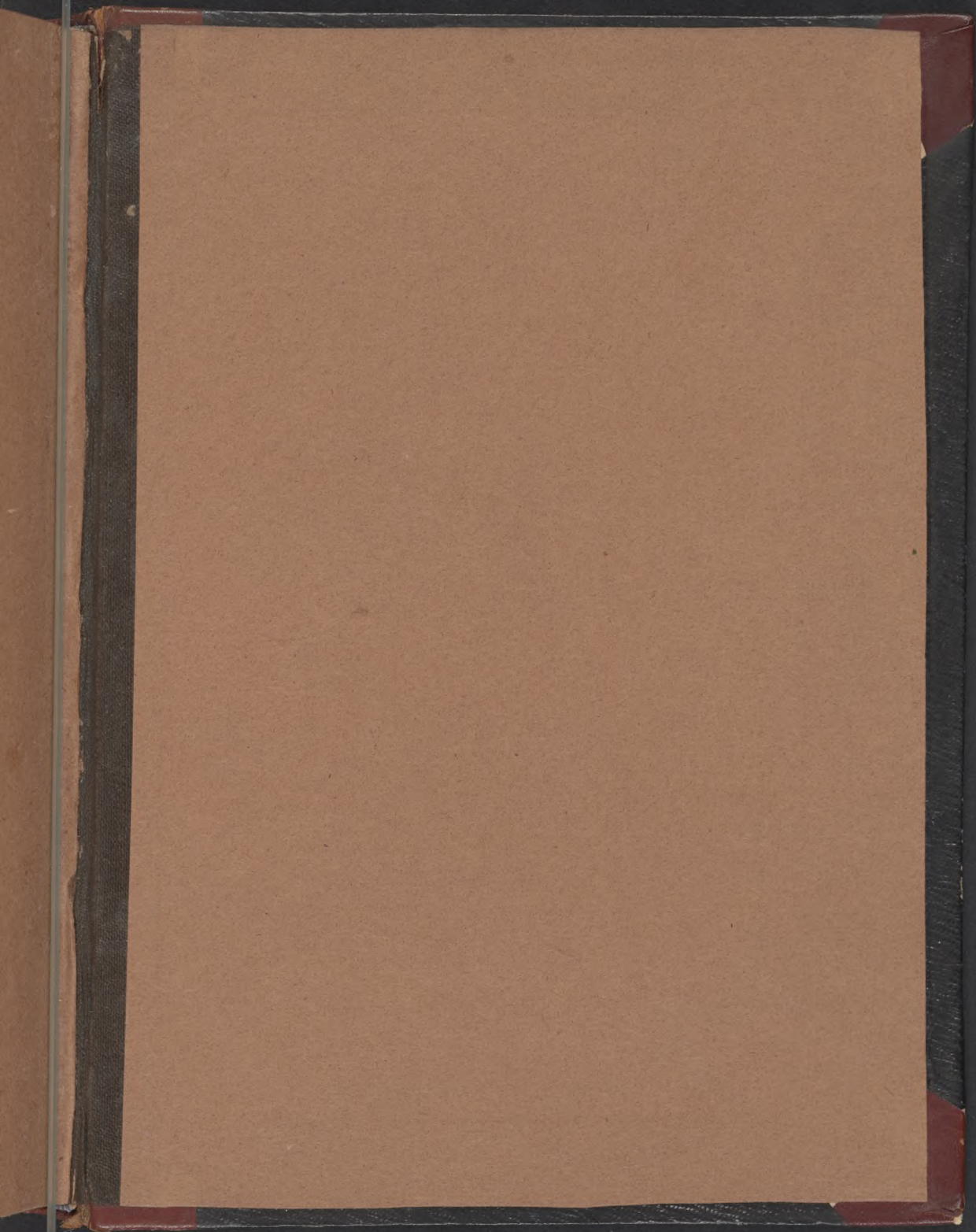

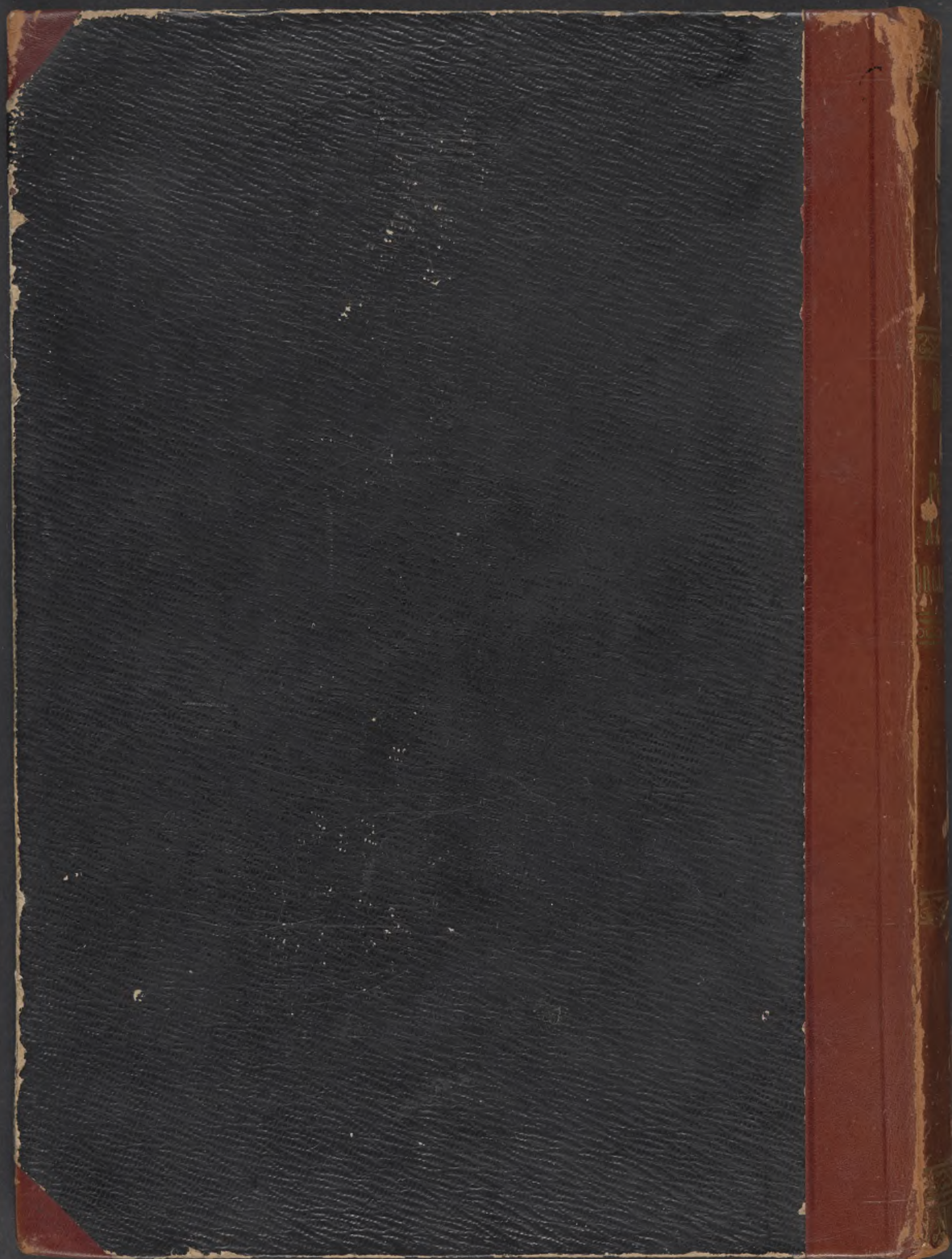

R M. K. I.

149

BORNEMISZA
PÉTER
PREDIKACIO
AZ ISTENNEG

REGALMASSAGAROL

1678.

